

JOCHS FLORALS DE BARCELONA

ANY LII DE LLUR RESTAURACIÓ

MCMX

BARCELONA
ESTAMPA LA RENAIXENSA

JOCHS FLORALS DE BARCELONA

JOCHS FLORALS DE BARCELONA

ANY LII DE LLUR RESTAURACIÓ

MCMX

BARCELONA
ESTAMPA LA RENAIKENSA

MANTENEDORS

- D. Miquel S. Oliver, *President.*
- D. Joan Moneva.
- D. Francisco Bartrina
- D. Ramon E. Bassegoda.
- D. Emili Guanyabens.
- D. Joan M.ª Guasch.
- D. Carles de Fortuny, *Secretari.*

REYNA DE LA FESTA

Srta. Na Teresa Alcover y Sureda

CONSISTORI DELS JOCHS FLORALS DE BARCELONA

CONVOCATORIA PERA'LS DEL ANY 1910

LII DE LLUR RESTAURACIÓ

Als poetes y prosadors de Catalunya y de tots los territoris ahont la nostra llengua es parlada ò coneguda, los VII Mantenedors dels Jochs Florals de Barcelona, salut.

Pera cumplir la honrosa comanda que l'honorable Cos d'Adjunts nos feu lo dia 30 d'Octubre d'aquest any, vos convidam a pendre part en los Jochs Florals de 1910, los quals, segons los Estatuts y bones costums establertes, se regiràn per lo següent

CARTELL

Lo primer diumenge de Maig, que s'escau al dia 1, se celebrerà la poètica festa, en la qual seràn adjudicats als autors de les millors poesies que hi obtin los PREMIS ORDINARIS (que ofereix cadany l'Excm. Ajuntament de Barcelona, protector y ja de temps aymador de la Gaya Ciencia,) ò sien la *Englantina*, la *Viola* y la *Flor Natural*, corresponent als tres mots que formen lo lema de la Institució.

La ENGLANTINA D'OR se donarà al autor de la mellor poesia d'esperit patriòtich ò sobre fets històrichs ò tradicionals, usatges ò costums de la nostra Terra.

De la VIOLA D'OR Y D'ARGENT se'n farà entrega al autor de la mellor poesia religiosa ò moral.

La FLOR NATURAL, premi anomenat d'honor y cortesia, s'adjudicarà a la mellor poesia sobre tema que's dexe al bon gust y franch arbitre dels autors. Segons la bella costum d'antich establerta, lo qui obtinga aquest premi deurà ferne present a la dama de sa elecció, la qual, proclamada REYNA DE LA FESTA, entregará los altres premis als qui'n sien guanyadors.

PREMIS EXTRAORDINARIS

Una COPA ARTÍSTICA, a la millor composició en prosa, de caràcter literari.

D'acort ab los Estatuts dels Jochs Florals, los Mantenedors otorgaràn ademés tots los premis que sien menester per recompensar degudament les composicions del concurs que'n sien mercedores, com també'ls Accèssits y Mencions honorífiques que judiquin ben merescuts.

Totes les composicions han d'esser rigorosament inèdites y escrites en català d'aquest Principat, de les Illes Balears, de Valencia, del Rosselló ò de la Sardenya.

Tots los treballs, ab lletra clara y llegidora, s'han de remetre a la Baxada de Cervantes, núm. 7, pral., 2.ª, abans del mitxdia del 15 de Mars vinent, juntament ab un plech clos que continga'l nom del autor y duga demunt escrit lo titol y lema de la composició.

Los premis que no sien retirats abans del dia 15 d'Octubre del any vinent s'entendrà que son renunciats per llurs guanyadors.

Lo Consistori's reserva per un any la exclusiva propietat de les obres premiades, entenentse que la publicació total ò parcial de qualsevulla d'elles abans de la celebració de la festa implica la renúncia al premi y als honors consegüents.

PREMI FASTENRATH

Serà otorgat aquesta segona vegada al autor del millor llibre de poesia escrit en llengua catalana y publicat dintre dels sis anys derrers, ò sia del primer de Janer de 1904 al 31 de Desembre d'enguany. La concessió d'aquest premi podrà sollicitarla l'autor ò qualsevol particular ò corporació, enviant, per l'examen, a l'Administració del Consistori (adresa dessusdita), dos exemplars al menys del llibre, abans del mitxdia del 15 de Janer de 1910. Dita Administració lliurará rebut de les obres presentades.

Que'l Senyor vos done inspiració pera cantar ab esperit català la *Patria*, la *Fè* y l'*Amor*, y a nosaltres discreció en judicar y acert en premiar als més dignes.

Fou dictat lo present Cartell en la Ciutat de Barcelona, als 21 de Novembre de 1909, per los VII Mantenedors.

Miquel S. Oliver, *President*.—Joan Moneva.—Francisco Bartrina.—Ramon E. Bassegoda.—Emili Guanyabens.—Joan M.ª Guasch.—Carles de Fortuny, *Secretari*.

COMPOSICIONS REBUDES EN SECRETARIA

1	Johan Gari.	17	Lo Roser del Guruguí.
	***		<i>Els dotze apòstols.</i>
2	Pro Patria.	18	Divagant.
	<i>Anèmhi.</i>		<i>De casa.</i>
3	Oda alcaica.	19	Esbós pera un poema.
	<i>Æquam memento.</i>		***
4	Les Estacions.	20	Ponent té una filla—casada a Lle-
	***		vant.—Quan torna de veurela—
5	L'anyada.		hi torna plorant.
	<i>Les quatre dones que passen.</i>		<i>Glosa.</i>
6	Egloga.	21	La Pecadora.
	<i>Remembrant.</i>		<i>Petit poema.</i>
7	Cant elegiàch del Estiu.	22	La Escala de la Verge.
8	Els llimoners.		<i>Apocalíptica.</i>
	<i>Fris.</i>	23	Animes blanques.
9	Parant el vol.		<i>Beati mundi corde.</i>
	<i>Bohemia.</i>	24	L'apotecari.
10	Somnis d'amor.	25	Folklòrica.
	<i>Mes es assí tan dols lo viure...</i>		<i>Rondalles y cançons.</i>
11	La tornada del soldat.	26	Vell y Nou.
	<i>Als hèroes.</i>		<i>Ressorgiment.</i>
12	El mas perdut.	27	Salomònica.
	<i>La pagesia a ciutat se pert...</i>		<i>Qu'ets esplèndida!</i>
13	Ingratitut.	28	L'enamorada del mar.
	<i>A Deu.</i>		<i>Fantasia.</i>
14	El Carboner y les tres Donzelles.	29	Petites proses.
	<i>Alla popolare.</i>		<i>Mon vas es petit, però jo bech en</i>
15	Goig y Dolor.		<i>el meu vas.</i>
	<i>Fides.</i>	30	Himne al esperit català.
16	La meva ciutat.		<i>Terra de Catalunya, lloada si-</i>
	<i>Patria.</i>		<i>guis entre totes les terres.</i>

31	Sobirana.
<i>Sigle XIII. Diàlech.</i>	52	La Clepsidra.
<i>Tradició.</i>
32	La llegenda de la Reyna.
<i>Tradició barcelonina.</i>	53	Al fill que no ha vingut.
<i>Tu m'has fet treballar per l'a-
venir.</i>
33	El poeta adolescent canta l'amor
inconeguda.
<i>Amor, amor, amor.</i>	54	Entre les Ombres.
<i>Amor dels amors.</i>
34	Lo darrer català (Fantasia)
<i>... Un ayre de tristesa—que gela'l
cor s'ha ensenyorit del món.</i>	55	Penediment.
<i>Sancti Evangelii.</i>
35	A la Verge dels Angels.
<i>Regina Angelorum.</i>	56	Les campanes del meu poble.
<i>Habent aures et non audiunt.</i>
36	La juguesca.
<i>Capítol de novela.</i>	57	Sanch misteriosa.
<i>Redempció.</i>
37	Fugint de la Civilisació.
<i>Victima.</i>	58	Al tornar d'estudi.
<i>Idili.</i>
38	A Maria Rosa.
<i>Cants.</i>	59	Estiuejadora.
<i>La llibertat! Qu'hermosa es a
montanya sempre!</i>
39	Rè.
<i>La vida y la gloria.</i>	60	Oh boscos de Tessalia.
<i>Es la cansó de Teòcrit.</i>
40	Nit de Sant Joan.
<i>Elegíaca.</i>	61	L'Idili del mar...
<i>Oiseaux chers a Thétis doux
aleyons.</i>
41	La Creu de Sant Jordi.
<i>Recort gloriós.</i>	62	De preterisme barceloní anant
cap a la civilisació.
<i>Sigle XVIII.</i>
42	La Clavellina morta.
<i>Desconhort.</i>	63	Els vells cantayres.
<i>Oh santa tradició!</i>
43	Llum d'amor.
<i>A la esposa. Paraules de triomf.</i>	64	Psalm.
44	Desengany.
<i>Per tu sospiro.</i>	65	Ombres.
<i>Què?...</i>
45	Quan l'amor dicta...
<i>Prometatge.</i>	66	Claps d'ombra.
<i>Ni conte, ni novela.</i>
46	Poemet d'amor.
<i>Al viu.</i>	67	Proses bàrbares.
<i>D'un llibre inèdit.</i>
47	Trobes.
<i>Amor.</i>	68	Flor de cart.
<i>... la vall del dolor
no es lloch de cosa acabada.</i>
48	Renovant amor.
<i>Dels millors encisos.</i>		COSTA Y LLOBERA
49	Oh Mar, núvia gentil...
***	69	¡Vida!
50	Retut d'amor.
<i>A missenyora.</i>	70	Grises.
51	Ma terra.
<i>Mater aterna.</i>	71	Les dotze de la nit.
<i>Monges blanques.</i>
		72	El manyach.

- 73 L'oda de la Esposa.
- 74 Filosofia del Noucentista.
Laudamus veteres sed nostris utimur annis.—OVIDI.
- 75 Cant del delectantista.
Primum est vivere.
- 76 Aucell engaviat.
Passer solitarius.
- 77 A la lluna.
Cant nocturn.
- 78 A una pàlida amiga.
Elle est ravissante, mais infirme et frêle.—FRANCIS JAURES.
- 79 Les tres montanyes.
Catalunya triomfant.
- 80 Sinfonia d'un dimecres de Cendra.
Ets pols y tornaràs a pols.
- 81 Corpus.
Tradicions barcelonines.
- 82 Vol d'animeta.
Solitud.
- 83 Donya Blanca.
- 84 Recorts del Segre.
Los fills de les Quatre barres, ...
- 85 Montserrat.
Bon cor de la Verge.
- 86 L'alta cima.
En l'intimitat, a ma aymada.
- 87 L'ermita.
Sonatina mística.
- 88 La Catedral.
Ombres santes.
- 89 La crema del paper sellat.
Pro patria.
- 90 Cant català.
¡Visca!
- 91 De com un home arribà a la condició de perfecte dandy.
Historia veritable.
- 92 Matines.
- 93 La Gaya Festa.
Del cor.
- 94 La Còva del Cim.
Providencia.
- 95 La balada del Rey moro.
Axi ho conta Tramontana, ...
- 96 La bella Ció (Idili).
La Poesía popular es la verdadera poesía.
E. MOLINÉ Y BRASÉS.
- 97 Les noyes del Ampurdà (Cansó).
Quan a Catalunya hi tornin haver crítichs...
- 98 La batalla de Cap d'Orland.
In quo Nos in persona nostra extimimus vulnerati.—LAUME II.
- 99 Sonets.
Prosper vos Deu.
- 100 A Vos.
Bell'ab gran gest portant un esperit...—AUSIAS MARCH.
- 101 El Sant Viàlich.

- 102 Les tribus.
Amor y odi.
- 103 A la Mare de Deu dels Esclopets.
- 104 Ressurget.
La vida triomfant.
- 105 El primer dia.
La terra roja.
- 106 Al vespre.
Y jo voldria que fos dia.
- 107 Plana d'or.
Solidaritat Catalana.
- 108 La Poesia y la Tradició.

- 109 En Sant Geroni.
Mirador de Catalunya.
- 110 Paraules del poeta ciutadà.
Ay Amor, jo no se pas quina lley de germandat...
- 111 Endins lo bosch.
Admirem del bosch les grandeses y del amor les belleses.
- 112 Corones.
- 113 Retalls de la Natura.
- 114 Getsemeni.
Fides.

- 115 La mort del Maig.
Rêverie.
- 116 Cant de tardor.
Agnosco veteris vestigia flamunt.
- 117 Pageses.
Santh.
- 118 Himne a la vida futura.
*... e mi conforti—porgendomi tra
i fior la bianca fronte—ove già
luce il sogno de'l futuro.*
GABRIELE D'ANNUNZIO.
- 119 Justícia del cel.
Llàgrimes.
- 120 La Mare de Deu dels Angels.
Regina Angelorum.
- 121 El Roure.
¡Deu el perdongui!
- 122 Mariagneta.
Potser no. ¡...Mes... potser sí!
- 123 Lo miracle de les roses.
Fides.
- 124 Un somni.
Balada.
- 125 A una noya que's venta.
- 126 En l'angunia d'un vell.

- 127 La Mort primera.
Exeamus foras.
- 128 Dues violes.
De mon jardí.
- 129 Epitalami.
A una parella.
- 130 Llegenda de la Santa Creu.
*Quibus Crucis Victoriam Largi-
ris, adde præmium.*
- 131 Lo pas de Burdeus.
Traydoria.
- 132 Gènesis.
Visió.
- 133 Gèminis del Cel.
*Si fratrem Pollux alterna morte
redimit.—VIRGILI ENEIDA.*
- 134 La Copa.
Excelsior.
- 135 Flor de Calvari.
Una de tantes.
- 136 Pròlech.
*Plena de seny si'l cor me carteja-
ven,—trobarèu clar que us amaré
sens fi.*
AUSIAS MARCH.
- 137 El desertor.
Lonxe d'a terra, Lonxe d'o men lar...
- 138 A la cinquantena.
Halte là!
- 139 La estrella.
*Madame, un liseron aimait une
fauvette.—COPPÉE.*
- 140 De mi a tu.
A cau d'orella.
- 141 La Medalla.
Devocions.
- 142 A la estimada.
Lir entre carts dich vos la veritat.
AUSIAS MARCH.
- 143 Nupcial.
Vida nova.
- 144 La Reyna.
La nostra.
- 145 Enamorament.
*Donne, ch'avete intelleto d'amo-
re.—DANT.*
- 146 Assoleyament.
Intimitats.
- 147 Guerra.
Fraternitat.
- 148 Trista.
Per un únich amor.
- 149 Parla la Combreganta.
Ex abundantia cordis.
- 150 Primera Comunió.
Per mos fills.
- 151 Diàlech.
Lo teu poder, Amat, mi pot saluar
RAMON LULL.
- 152 El baró burlat.
Home cruxit pels desenganys.

153	Gloria d'un ceptre.
<i>La terra a sa presència muda-
java.</i>	179	Pedres augustes.
<i>Egara vella.</i>
154	Tornant de París.
<i>A caseta.</i>	180	Sonets mitològics
<i>Alconis, el bon tirador.</i>
155	Anyorances.
<i>Beatus ille...</i>	181	El secret de la Sphinx.
<i>Amor omnia vincit.</i>
156	Les tardes d'or del benaurat istiu.
<i>Del passeig.</i>	182	Les tentacions de Jesús.
<i>Vicit leo de tribu Juda.</i>
157	Goigs de Sant Joseph Oriol.
<i>Μὴ ψεύδῃ λέγει</i>	183	Altobiscar.
<i>Patriotisme.</i>
158	Oh Vida.
<i>Flochs del amor.</i>	184	Orfanesa.
<i>Deus, Deus meus, respice in
me...</i>
159	L'aucell de la por.	185	Elegia perduda.
160	Nits de Septembre.	186	Clarors.
<i>Perspectiva.</i>
161	Idili.
<i>Camperol.</i>	187	Rosari d'Amor.
<i>Notes al vent.</i>
162	La Covadonga Catalana.	188	Una falla.
<i>?</i>
163	Elegia d'amor.	189	Contrició.
164	Sonets.	190	Booz adormit.
<i>De Victor Hugo.</i>
165	Lletra d'un àngel a una Santa.	191	Cansó de Nadal.
<i>Arribaren a Betlem.</i>
166	La confusió.
<i>Facimus nobis civitatem, ...</i>	192	Nit de les Verges.
167	La balada del camí.
<i>Goethe.</i>	193	L'ermita sobre'l mar.
<i>Valldemossa.</i>
168	A Felip V.
<i>1714.</i>	194	Hores vives.
169	La Marastra.
<i>De padres a padastres...</i>	195	Abril.
<i>De G. d'Annunzio.</i>
170	Salomé.
<i>Tradició jueva.</i>	196	Castor y Polux.
<i>Tot art veritable es adoració.</i>
171	Tarraco-Tarragona.		RUSKIN.
172	Alfa et Omega.	197	A ma boyna.
<i>Fulgora canto.</i>
173	Diumenge de Rams.
<i>¡Hossanna! ¡Hossanna!</i>	198	El breçol de Jesús.
<i>Non, non..</i>
174	Epitalàmica.
<i>Diàlech grech.</i>	199	Cançons humils.
<i>Natura.</i>
175	L'olivera grossa.
<i>Reliquia del passat.</i>	200	Jesús dona llicència al temptador.
<i>Qui respondem dixit: ...</i>
176	Florida.
<i>Roselles.</i>	201	Els dos Reys.
<i>Tret d'un Missal...</i>
177	A la Verge del Camí.
<i>Oració.</i>		
178	Paraules d'Ossià.		

202	Plantus.	219	Montserratina.
203	Visió alegòrica.
<i>La verdadera felicitat...</i>		<i>Pregaria.</i>
204	Dues Mares.
<i>Comparança.</i>	220	Serenitat.
<i>Contemplació.</i>
205	La meua Terra.
<i>Deu y Patria.</i>	221	Barcelona.
<i>La setmana d'odi.</i>
206	Eglogues.
<i>A Apolon, deu del ritme.</i>	222	Dos cors.
<i>Cròquis de novela.</i>
207	Cansó del Sionita.
<i>Paràfrasis.</i>	223	Corona marmòria de sonets votius.
<i>A fin qu'à tout jamais de siècle en siècle vive...</i>
208	La mort del hèroe.
<i>Dulce et decorum pro patria mori.</i>	224	Jo so la vida.
<i>Sinfonia.—La vida.</i>
209	Brindis.
<i>Pro-Patria.</i>	225	Dos germans.
<i>Si lluytà'axí'l pare'ns veyà...</i>
210	El Poema del Amor.
<i>L'amor es vida.—L'amor ho es tot.</i>	226	Repòs.
<i>... Deu ungi d'aroma la testa...</i>
211	Sant Joseph y'l Diable.
<i>Rondalla del temple de la Sagrada Família.</i>	227	Tristes amors.
<i>Victimes.</i>
212	Plor Imperial.
<i>Nissaga de braus.</i>	228	Les Perdudes Ilusions.
<i>Fantasia.</i>
213	Himnes.
<i>Assonants, impresionistes y lirics.</i>	229	La costa de Llevant.
<i>¡O rhus, quando te aspiciam!</i>
HORACI.
214	Visionaria.
<i>Telepatia.</i>	230	La mort de Don Joan.
215	Iveta pastora.
***	231	Ripoll.
<i>Joyells.</i>
216	El Saber y l' Ignorancia.
<i>Fantasia.</i>	232	Els cantars de Lady Wilson.
<i>'Romànticos somos; quien que es no es romàntico.</i>
RUBEN DARIO.
217	La estranya amor.
<i>Enigma.</i>		Aquestes son les composicions rebudes en Secretaria fins al mitxdia del 15 de Mars de 1910.
218	Recorts.
<i>A la meua mare.</i>		<i>El Mantenedor Secretari,</i>
CARLES DE FORTUNY

ACTA DE LA FESTA

En la ciutat de Barcelona a primer de Maig del any mil nou-cents dèu se celebrà, en la gran sala de la Llotja de Mar, la Festa dels Jochs Florals.

A un quart de dotze entraren a la esmentada sala l'Excelentíssim Ajuntament presidit pel Sr. Serraclara, Alcalde accidental, y la Excelentíssima Diputació, que son els constants protectors dels Jochs desde llur restauració,

Els delegats del Il·lm. Sr. Bisbe de la Diòcessis,

L'Il·ltre. Sr. Alcalde de Vilanova y Geltrú, presidint una delegació d'aquell Ajuntament,

Academia de Belles Arts,

Academia de Bones Lletres,

Academia de Ciències Naturals y Arts,

Academia y Laboratori de Ciències mèdiques,

Amichs de la Instrucció,

Associació Artístich-Arqueològica Barcelonesa,

Associació d'Arquitectes,

Associació de Lectura Catalana,

Associació Protectora de la Ensenyansa Catalana,

Ateneu Barcelonès,

Cambra de Comers,

Centre de Mestres d'Obres titulars,

Centre Excursionista de Catalunya,

Círcol Artístich,

Círcol Artístich de Sant Lluch,

Col·legi d'Advocats,

Col·legi de Notaris,

Col·legi de Procuradors,

Comité de Defensa Social,
 Econòmica Barcelonesa d'Amichs del País,
 Escoles Catalanes,
 Estudis Universitaris Catalans,
 Institut Agrícola Català de Sant Isidro,
 Institut d'Estudis Catalans,
 Junta de la Biblioteca-Museu Balaguer,
 Junta Municipal de Museus,
 Junta Sindical de Corredors Reals de Comerç,
 Lliga Espiritual de Nostra Senyora de Montserrat,
 Lliga Regionalista de Catalunya,
 Orfeó Català,
 Unió Catalanista,

y demés persones oficialment invitades al acte, seguides del Jurat dels VII Mantenedors y del Consell Directiu; tots els quals ocuparen sos llocs respectivament al estrado destinat a les Autoritats y Corporacions y al nostre honorable Còs d'Adjunts, entre'ls esclats de la música y'ls aplaudiments de la concurrència qu'omplia de gom a gom l'esbarjós local bellament encobertat, com es de costum en semblant diada.

Oberta la sessió pel Sr. Alcalde accidental ab les paraules de consuetut, D. Miquel S. Oliver donà lectura al discurs presidencial que l'auditori acullí ab grans y perllongats aplaudiments.

Tot seguit el Secretari llegí la Memoria reglamentaria y desclougué'ls plechs que contenien els noms dels autors premiats.

En el corresponent a la FLOR NATURAL s'hi llegí'l nom d'Olaquer Recó, presentantse a recullir el premi D. Joseph Carner qui declarà ser aquell nom un seudònim seu y ell el verdader autor dels versos premiats. Després d'alguns dubtes per lo insòlit y inesperat d'aquest cas, los Mantenedors acceptant per bona la declaració del Sr. Carner, li entregaren la FLOR que anà a oferir a la Senyoreta Na Teresa Alcover y Sureda, qui ocupà la cadira sobirana y fou proclamada pel Sr. President Reyna de la festa, entre les notes de la música y'ls aplaudiments de la concurrència.

Una volta llegida per son autor la poesia premiada, el Sr. President, en vista de qu'era aquest el tercer premi ordinari guanyat per D. Joseph Carner, en virtut de lo disposat en los Estatuts dels Jochs Florals y a petició del Secretari, el proclamà MESTRE EN GAY SABER.

Del primer accèssit a la FLOR NATURAL ne resultà guanyador

D. Joaquim Folch y Torres, per sa poesia, *Paraules del poeta ciutadà*, que llegí son mateix autor.

Es d'advertir qu'enguany, com l'any passat, els Mantenedors acordaren autorisar la lectura dels primers accèssits dels Premis Ordinaris, en consideració al major lluhiment de la Festa.

El *segon accèssit* a la FLOR NATURAL, el guanyà D. Rafel Campalans Puig ab sa poesia *Eglogues*.

El premi de la ENGLANTINA D'OR no fou adjudicat, concedintse el *primer accèssit* a D. Eduart Girbal y Jaume per la poesia *Cansó del Sionita*, que llegí ell mateix. El *segon accèssit* l'obtingué'l propi autor ab *La Batalla del cap d'Orland*.

De la VIOLA D'OR Y D'ARGENT ne resultà guanyador Mossen Llorens Ribet y Campins Pbre. ab sa poesia *La mort del Maig*, que llegí D. Joan M. Guasch.

Per haver guanyat ab aquest los tres premis ordinaris que reclamen els Estatuts, el Sr. President proclamà a aquest poeta MESTRE EN GAY SABER; entre generals picaments de mans, pujà Mossen Ribet a rebre les abraçades dels altres MESTRES presents a la Festa.

El *primer accèssit* fou adjudicat a D. Frederich Rahola per la poesia *Al fill que no ha vingut*; y el *segon accèssit* a D. Miquel Ferrà, per *La ermita sobre'l mar*.

Un Premi creat pels Mantenedors l'obtingué D. Miquel Ferrà, per sa traducció de Víctor Hugo *Booz adormit*, que llegí D. Bonaventura Bassegoda.

La COPA ARTÍSTICA s'adjudicà a D. Prudenci Bertrana per ses *Proses bàrbares* y l'*accèssit* a D. Miquel Roger y Crosa per sa novel·la *Fugint de la civilització*.

Després se feu la proclamació del PREMI FASTENRATH, a favor de D. Joan Maragall per son llibre de poesies *Enllà*.

Finalment, el Mantendor D. Joan Moneva y Puyol, de Saragossa, llegí un discurs de gracies, escrit en correctíssim català, que la concurrència rebé ab grans aplaudiments, com hi havia també rebut totes les lectures anteriors.

Lo Sr. Alcalde accidental posà terme a la Festa ab les paraules de rúbrica.

Y perque axis consti, ho certifica y firma en Barcelona a 1 de Maig de 1910.

Lo Mantenedor Secretari,

CARLES DE FORTUNY

DISCURS

del President D. Miquel S. Oliver

SENYORS:

No molt més de dos anys han transcorregut desde que's va promoure la darrera creuada contra'ls Jochs Florals. Tots ho recordeu.

Qui en nom d'un escrúpol literari intransigent pera tota mena de concessions acadèmiques, qui defensant la independència de la poesia; uns per aborriments de tota tradició y altres per massa sensibles al perill del ridicol y la parodia, s'axecaren uns quants a demanarne l'abolició, entenent sens dubte que'ls interessos espirituals de la patria estaven ja definitivament sostinguts per la consciencia matexa de nostre poble.

Apariencies de realitat indestructible presentava llavors aquest estat d'esperit, que se'n portava'ls enteniments y'ls cors com una bufada providencial d'aquelles que torsen el curs de la historia. Havíem presenciât espectacles insòlits. Una multitud, tota una rassa s'havia posat de peu, desfilant per l'Arch de Triomf, en una afirmació suprema del seu voler que recordava, materialment, la imponentíssima crescuda dels grans rius de la terra. Semblaven haver retrobat els esperits aquell centre dinàmich que determina les fortes unitats vives y s'haguera cregut que la personalitat de

Catalunya anava a obrirse'l siti adequat y a rebre la estructura orgànica que creu serli propia. Vingué que les ànimes exultaren, que les mans bateren d'alegria y que un gran vent va córrer des del Coll de Panissars fins a les viles termeneres d'Aragó y Valencia, combinant per tot arreu el recort ennoblidor de la historia ab un pressentiment d'altres empreses futures. Vingué que Catalunya va redressarse nacionalisant la seva representació als Parlaments, revertint les investidures populars y arrencant a les mans de la usurpació'l mantell de pòrpora de la dignitat civil; y axò ab tanta unanimitat y destresa, que semblaven pera sempre conseguits l'ensomni de la deslliuransa y la fusió de tots els catalans en un sentiment matriu de consciencia patriòtica.

Aquest espectacle insospitat, senyors, coincidía ab una florida del esperit corporatiu, encara que més aparent que sòlida, ab la naxensa de noves institucions de cultura y ab noves extensions y conquestes a través de totes les capes de la societat. Coincidía també ab una dèria ò pruija de modernitat *per se*, com a categoria independent, y no per lo que portin les coses novelles de superior y llegítim. Y tot axò fou causa de que's miressin de reull aquestes altres fundacions de la generació passada y especialment els Jochs Florals de Barcelona, malgrat els títols d'honor reunits durant mitx sigle y la vitalitat que mantenen, latent y en reserva, pera salvar de bell nou, quantes voltes sigui necessari, el tresor espiritual y la essencia de Catalunya.

Pogué creures, aleshores, per lo irresistible de la corrent, que la victoria final estava assegurada, que s'havía resolt el problema de la catalanisació dels catalans, que la lluyta's plantejava més enllà de les nostres fites interiors, y que s'anava cap dret al predomini del nostre esperit sobre'l vell esperit peninsular en descomposició y derrota. ¿Quí sospitava lo que hi hagués de transitori y fugitiu en aquella embranzida, y còm no s'havía de creure arrelat pera sempre aquell sentiment primari fins al punt de quedar inútils, per desaparició de la necessitat que va produhirlos, tots els instru-

ments de lliberació que, com els Jochs Florals, representaven ja una supervivència piadosa més que una finalitat activa?

Axi, la destal dels iconoclastes estigué a punt de caure sobre el dosser de nostra poesia, fentne estelles d'aquesta cadira, emblemàtica del més dols dels imperis, qu'espera, per breus moments cad'any, la sobirania de la bellesa y el ceptre, jamay fexuch ni tirànich, d'una flor...

Y ara, senyors, pensèu lo que diríem avuy si la mala obra s'hagués consumat. ¡Avuy, que lo sòlit s'ha dissipat en fum, que aquella formidable conglomeració de voluntats y enteniments la mirem esvahida com una gota d'èter a la llum del sol, mentres una ventada de passions ha vingut a capgirar y subvertir lo que parexia incommovible! Ara malehiríem l'hora de la destrucció y el sacrilegi, porque ara veyem ben clar lo que signifiquen els Jochs Florals de Barcelona y comprenem tot lo que poden oferirnos encara de salvador, tot lo que tindrà encara que demanarlos y agra-hirlos Catalunya.

En efecte: quelcom d'instintiu crida avuy dintre de nosaltres que'ns aconsella conservar y enfortir les velles posicions. Un avis de la consciència'ns certifica que's troba aquí, entre aquestes parets venerables, el verdader redòs de la ciutat ideal; que axò, y no lo altre, es encara lo més sòlit, lo més permanent, lo fonamental, lo insubstituible; y que, contra les desfetes momentànies del combat y contra les misterioses fluctuacions del esperit públich, contra les inconstancies dels hòmens y els atuiments de la fè, aquest es el refugi y el tabernacle.

Perque la Poesia, senyors, que no pot considerarse com a serventa ni ministre de cap causa, per enlayrada que sigui, sense perdre quelcom de sa nadiua noblesa, no segueix les baxes operacions dels hòmens, però sol respondre als designis providencials quan se manifesta ab la persistència d'una tradició. La poesia no pot convertirse en instrument de cap política humana y croncreta, sense condemnarse a prosaisme; però es un anunci de la política de

Deu, y el signe, y com el més noble custodi de tot esperit nacional entès en el grau suprem d'elevació y puresa. Cada volta que, històricament, s'ha presentat una poesia s'ha presentat també una nació, de tal manera que cada conjunt poètic que'ns oferixen els sigles no es més que una nació feta esperit ò com la projecció ideal de les agrupacions humanes. La poesia precedeix, com un'alba, al dia clar dels pobles; es l'atribut de les edats heroyques de que parlava Novalis, verdader estat de gracia ò fusió dins del qual treballen y fan el seu fet les misterioses afinitats colectives; acompanya ses vicissituds, a distancia y ab vol ondulant, com les aus marines seguexen el vaxeli, y a voltes sobreviu y perdura més enllà del terme dels imperis, ò vaga com l'espectre d'un sonàmbul sobre'ls camps de batalla que foren sepulcre d'una civilització, tractant de reanimar les ossamentes despullades y tornarles a la vida ab l'aura profètica d'Ezequiel.

Y no vol dir, senyors, que la poesia sigui atribut ò *substratum* de nacionalitat sols quan s'ho proposa expressament, quan adopta formes d'himne de combat ò cant de victoria.

Ho es en tot lloch y en tota ocasió, encara que no afalagui l'orgull de les rasses, encara que no encoratgi a la manera de Píndar y Tírtiu, encara que no forgi la espasa roenta de les pròximes lliberacions, encara que no plori sobre les banderes abatudes ni'ns parli d'un Joan Blanca y un Casanova. La poesia es essencia de nacionalitat en si mateixa y per molt que s'enlayri fins als «universals» de la filosofia, s'espulli de tot regust de comarca y tanqui els ulls sobre lo contingent y relatiu de la geografia y l'història. Ho es per lligams de pensament, per afinitat de conciencia, per vincle de llenguatge.

Per vincle de llenguatge, he dit. Donchs, ¿què es el llenguatge sinò'l segell y la concreció d'una ànima colectiva, ni què es la poesia sinò la flor y sublimació del llenguatge, ànima de l'ànima nostra? En l'idioma s'hi ha de veure quelcom més que una agrupació arbitraria de mots; s'hi ha de veure una estratificació de formes de

pensament. S'ha dit que tot idioma es una *poesia fossil*, y aquesta comparansa no careix d'exactitut, ja que apenes trobaríem paraules que no fossin condensacions poètiques, traslacions de sentit, metàfores, imatges en abreviatura. Etimològicament considerat, representa com un índex de la psicologia de cada poble; es la historia viventa d'un sistema d'emocions, d'una sensibilitat, d'un cayent del intelecte. Es una elaboració natural del geni de les rasses, en part condicionada per ses íntimes aptituts y en part regida per la naturalesa que les envolta, a la qual la llengua serveix d'espill y de nominació, de mida y de registre. L'idioma es el continent total d'aquell conjunt de representacions y figures que l'esperit se dona a si mateix ò dona a la realitat obiectiva. Per axò's troba eternament inestable y sempre en *devenir*; s'axampla ò's contreu pera abarcar aquest món de reflexes y formes que dintre d'ell naixen y per obra d'ell se fixen y perpetuen ab llarguesa y flexibilitat meravelloses. Per axò segueix el mateix ritme d'exaltació y depressió per que passen els pobles, adaptantse a la magnitud del enteniment quan la sava puja vigorosa pel tronch nacional, ò se cantse y reabsorbintse quan arriben els anys biblichs de les vaques migrades y les espigues buydes.

Y aquest exemple'l tenim nosaltres a casa nostra, en grau tan eminent que no cal més que indicarlo. De cop y volta, sense transició, el catalanesch de les derrerries del sigle XIII, apenes sortit de les ingenuitats de la crònica, accepta amplament l'esfors temerari de Ramon Lull pera convertirse en llengua enciclopèdica de la filosofia mitgeval y abarcar tot un món de conexements, d'especies sensibles, d'especies inteligibles, d'abstraccions, de distincions y categories, nodrint, entre les dues vessants de lo racional y lo sensual, aquell magnífich *Arbre de sciencia* ò gran boscuria del pensament, en ses proporcions sols comparable a la que'l Doctor Angélich acabava de dexas en llatí. Tal agosarament ò temeritat de la filosofia no'l tingué cap altra de les llengües populars del seu temps: ni la toscana, ni la castellana, ni la francesa, y fou necessa-

ri que passessin cosa de tres sigles pera que l'alta especulació's nacionalisés en l'idioma de la vida y poguessin les noves parles vestir y presentar un *Discours sur la méthode* y servir el pensament d'un Descartes.

He recordat, senyors, la filosofia lulliana no pel seu valor actual, sinó pel seu valor històrich y per aquest primerench y desacostumat maridatge ab el romans del poble. Es un cas digne de fonda meditació, sobre tot per aquells esperits poruchs que temen de barrejar y confondre la sòrt de la civilisació catalana ab la sòrt del seu idioma. Sense idioma independent no pot subsistir una nacionalitat literaria. Podrà, tot lo més, donarse un estil, una escola, consemblant a la dels escriptors belgues respecte del francès, a la dels escriptors colonials respecte d'Anglaterra. Encara s'ha de demostrar que la curta extensió d'una llengua sigui obstacle a la difusió d'un esperit. No es l'aria geogràfica sinó la plenitud espiritual lo que determina la trajectoria dels llibres y de les literatures; y no crech que un gran poema com *Mirèio* en provençal hagi tingut pitjor fortuna que la *Henriade* de Voltaire en francès. El geni escandinau ha pesat y pesa actualment sobre'l món ab forsa extraordinaria: suechs, holandesos y dinamarquesos exerceixen de inquietadors de la consciencia universal, no obstant la migrada òrbita llingüística dins de que giren. Noruega y el noruech, ab sos dos milions escassos de població, acaben d'oferirnos la personalitat escepcional de Ibsen y de sugestionar a mitja Europa. ¿Pot assegurar-se que escrivint directament en anglès, en alemany, en italià, s'hagués conservat la llur fortaleza originaria y no haguessin sofert una refracció d'esperit ò una pèrdua de impulsio inicial bastant a ferne mitjanies adotzenades?

Les coses fortes, com el geni, la inspiració y la originalitat, solen estar dotades d'un prodigiós dinamisme que les descobreix y delata per hont se vulla. Son com unes belles sobiranes que no poden mantenir l'incògnit. Una mena de ley de radiació

les denuncia allà hont se troben. La partícula lluminosa que porten a dintre les encen de claretat interior, que fereix les parpelles closes, y passa les fronteres, y les montanyes, y'ls mars, y'ls idiomes. Atreuen la curiositat, l'estudi y la traducció, y ja venen al món provehides d'una habilitat subtil tota femenina, d'una d'aquelles *astucies de la rahó*, que deyen els escolàstichs, per medi de la qual s'obren camí automàticament, s'imposen y arriben a tots els límits y riberes de la intel·ligència humana.

Així, pot dirse, senyors, que cap obra gran ha quedat may inédita ò desconeguda per inferioritat del medi llingüístich en que va aparèixer; com pot dirse, contrariament, que cap llengua, per gloriosa y extesa y parlada que se la suposi, ha bastat a salvarse per sí mateixa ò no confiant més qu'en sa propia tradició, ni ha pogut fer surar pel món la inferioritat d'esperit en que caygués el seu poble, ni ha imposat els fruyts decrepits d'una decadència perllongada. Viurà en l'estancament de les aygües immòvils, com aquexes parles asiàtiques extensíssimes, de fa segles may remogudes per una tempestat de l'ànima nacional. Veurà agotarse sa potencia creatriu y, cada volta menys traduhida, se farà vehícol subaltern de traduccions estrangeres, relegantse a una discreta mitjaneria entre la civilització triomfant y la rassa decayguda. Fentse trayció a sí mateixa, col·laborarà a la destrucció del principi ètnich que simbolisa. Caurà, per últim, en la descomposició territorial dels dialectes y en la corrupció interna del extrangerisme que se li llença a sobre, apagantse y disolguentse, poch a poch, en oblit y extenuament.

Es, donchs, del broll de l'ànima y de la plenitut d'un esperit nacional que s'alimenten en primer terme y viuen els idiomes. Ni una llengua per sí mateixa, ni un esperit nacional per sí mateix basten per engendrar aquest misteri històrich de que se'n diu una cultura. Se requereix la conjunció miraculosa dels dos elements pera constituhir en el món un reyalme de la idea, axò es: una *autonomia espirital*, primer y casi únic fonament de totes

quantas ne puguin sobrevenir en els demés ordres de la existencia colectiva.

Y ara, senyors, contèu que lo que'ns té aquí reunits, lo que'ns hi congrega fa cinquanta dos anys, es l'afirmació, la conservació y la defensa de l'autonomia espiritual de Catalunya, integrada per una ànima y una llengua. D'aquest preuadíssim tresor nacional la poesia n'es el vincle y l'ostensori, la guarda y el sagrari. Per axò, quan venen els dies de la desolació, quan les invasions bramulantes se despenyen pel mur de les ciutats trencant temples y pretoris, ares y monuments, els fidels s'arpleguen sobre'l derrer refugi, entorn de l'arca d'aliança, depòsit de la seva lley y dels seus destins passats y futurs, pera custodiarla y treurela a brassos d'en mitx de la devastació, salvant ab ella'l símbol suprem y la essencia matexa de la patria envilida. Jo no crech pas que, en la llarga durada d'aquesta institució, s'hagi presentat un moment com el d'avuy que pogués ferla més trascendental ni insubstituible. No crech que may tinguessin els Jochs Florals de Barcelona, representatius y sintètics del renaxement intelectual de Catalunya, una funció tan noble que complir ni un interès tan capdal y de mort ó vida que portar a bon terme.

Els acontexements, per si matexos, han vingut a vindicarlos esplèndidament de l'acusació d'anacronisme y d'inutilitat ab que's tractà d'invalidarlos. Aquella inconciencia nihilista, que sol presentarse entre nosaltres com esperit de renovació, no té més remey que deturarse avuy, respectuosa, davant la trilogia continguda en els mots venerables de la nostra senyera. Malgrat els piadosos sofismes benévols que'ns fem alguns, malgrat les alucinacions de victoria ab que altres semblen exultar, cap home de seny dèxa de comprendre que la causa de Catalunya's troba avuy, més que may s'hi hagi trobat, estretament lligada a la sort de la inteligencia, a la sort de les lletres, a la sort de les arts, al regne del esperit, en una paraula, qu'encara es seu, y hont torna a refugiarse

el sentit patriòtic després de les grans decepcions inesperades.

Y no creguéu, senyors, que jo suposi acabada tota lluyta ni que consideri estèril y sobrera l'acció que, fóra d'aquest redòs, se vagi sostenint. Ella no ha fet sinó devenir més difícil y més necessaria. No creguéu, per altra part, que no fassi'l merescut honor a tots aquells capdills y patricis que, desde'l siti que's vulgui, la mantenen sense defalliment y no deserten del seu lloch de perill y de martiri, malgrat les sugestions de la comoditat ò del amor propi que'ls aconsellarien abandonar-lo per a sempre. Perque's pot combatre ab enemichs sens mercè, se pot lluytar ab totes les inclemencies d'un medi hostil ò d'un moment poch propici, y no perdres la esperança; però lluytar ab la divisió interna, ab la difamació implacable, per ventura ab l'odi dels matexos germans que'ns vegem punits, com en l'*Infern* del poeta florentí, de la més terrible de les punicions y portem les parpelles eternalment cosides ab el fil-ferre cremant dels envejosos; tot axò es tristissim y requereix una abnegació encara més heroyca que pera afrontar les arteries dels malvats y fins y tot que per vessarhi una sanch generosa y bullenta. Tampoch vol dir aquest punt de vista meu, res de desconfiansa final y definitiva en els nostres destins, perque aquesta causa es d'un orde històrich ò providencial, es a dir, d'un orde superior al de les intrigues y determinacions purament humanes y surt d'arrels més fondes que'l voluble onejar de la multitud, la qual, seguint una expressió de Shakespeare, té també nom de dòna. Vol dir no més que'ns haviem cregut massa forts en un aspecte en que no ho erem lo bastant y que, sense dexarla prescriure, ni tant sols atenuar, passarà molt temps abans de que pugui renovar-se la demanda ab la forsa y prestigi de que estigué assistida no fa molt y ab els quals pogué fixar l'atenció ascoltivola del món y dels poders de la terra.

Jo no he sentit ni una mica de dubte pera dirvos axò: Miréu: tal com han devingut les coses de la nostra ciutat, tal com se presenten avuy les lluytes y divisions dels hòmens, la substancia del

catalanisme's concentra de bell nou en el sagrat de la cultura catalana: en la poesia, en la historia, en la producció desinteressadament intel·lectual, en la creació de veritat y de bellesa, de que molts s'havien apartat y qu'haviem dextat decaure, en certa manera, atrets per l'acció immediata y viva dels parlaments y la plassa pública. Tots havem sentit parlar, aquests derrers anys, ab indulgencia un poch enfàtica, d'aquells poetes-arqueòlechs, precursors del desvetllament que tant ens envania, com d'uns sers utilissims aleshores, mes ja innecessaris, quan no ridícols... No us haig d'amagar qu'aquesta ironia piadosa sempre m'havia fet mal íntimament, per encobrir una punta d'ingratitude y per incloure una vana presumpció de superioritat de la nostra època comparada ab els primers orígens de la renaxensa patriòtica. Donchs be: el girar de les coses y de les humanes vicissituds dona realitat a aquell aforisme de la meua terra que diu que no hi hà temps que no torni: els poetes y'ls arqueòlechs, els investigadors y'ls erudits, els conreadors de l'ànima y del sentiment recobren a l'hora d'ara els seus furs d'altres dies, tornen a trobarse plenament actuals y plenament necessaris y senten pruija d'acudir ab major forsa que abans al seu indeclinable ministeri.

Si fos veritat que Catalunya està malalta, tal volta li convindria una llarga cura de repòs y de silenci: de producció silenciosa, d'estudi silenciós, de perfecció callada, de general refflorida de les arts y les lletres, estimades com una finalitat en si mateixa, com el més alt factor y distintiu de la patria, com l'interès permanent y essencial de la nostra personalitat en el món. Per entre la varietat de manifestacions de la vida del nostre poble, hi existexen desigualtats de temperatura y diferencies de nivell molt considerables en lo que afecta al sentit català. Unes voltes l'acció política se'n sent invadida casi per complert, y altres se'n desenten ò li es contraria; unes forces econòmiques hi obehixen y altres el rebutgen; una part del poble ínfim dexta de sentirlo emportat per les cabories d'un cosmopolitisme mal digerit, mentres en certes esferes de lo

que'n diuen bon tò s'hi viu entre'ls llims de les ànimes mortes, desarrelades y sense cap ideal. Però entre totes aquestes manifestacions contradictories y heterogènies, y en mitx de tantes fluctuacions, persisteix per fortuna una forsa fidel, constant, indefectible: la cultura, qu'es catalana per tot arreu de Catalunya, ò no es; la cultura, que, com a fet de conjunt, se presenta com un fet d'essència ben nostra, axí històricament com en l'actualitat.

A n'aquesta cultura, senyors, ens trobem avuy en ocasió de demanarli que vetlli altra vegada per la conservació de la nostra ànima, per la conservació de l'autonomia espiritual de Catalunya. Y no tant per medi d'unes arts y una poesia baxament tendencioses; no tant ab formes d'alegació y polèmica, com axecant les arts y la poesia a regions de perfecció y de potencia, d'inspiració y de claretat que per sí matexes ja siguin un càntich y un bell elogi per l'arbre que consegueix florir de tals flors y fruytar de tals fruytes regalades. Jo crech que tots hem vingut avuy aquí, ab aquest vot y aquesta comanda, a saludar els Jochs Florals rejovenits per l'imperi mateix de les coses, quan més se'ls creya minats pels corchs de la decrepitud. Son y seràn encara per molt temps el millor soplug de la patria, perque si la cultura es la flor suprema d'un poble, la poesia es la flor suprema de la cultura.

MEMORIA

del Secretari D. Carles de Fortuny

SENYORES Y SENYORS:

Jo sento com una mena d'escrúpol, al llegir la obligada Memòria dels treballs portats a terme enguany pel jurat dels Jochs Florals, y es que jo voldria, a esser possible, que Catalunya aplegada avuy sota aquestes voltes hermosíssimes en festa de germanor, passés sense interrupció, de les vibracions fonament patriòtiques, esplendidament belles del discurs del President, a l'admiració plena de les desconegudes cançons ab que'ls trobadors de la nostra terra dintre pochs moments deuen recrearla; però ja que una vella consuetut ha plassat al Secretari en lloch tan enutjós, procuraré el mèrit de la concisió, únich permés en semblants circumstancies.

Y comensant per lo més sagrat, qu'es el recort als morts ben volguts, com en tota festa de familia correspon, jo vos demano una oració per tots aquells qu'en tal dia com avuy gaudiren la espiritualitat de l'ànima catalana en les palpitations d'aquesta solemnitat poètica. Y d'entre ells no puch dexar d'apuntar els noms: d'En Matheu Obrador, l'eminent poeta mallorquí, intelligent folklorista, pacientíssim bibliòfil y ànima de la Comissió editorial de les Obres del gran Ramon Llull, successor del patriòtic esforç

d'En Geroni Rosselló; Mossen Joan Segura, l'infatigable escorcollador d'arxius y biblioteques, que pogué ab sos estudis y activitat llegarnos una importantíssima colecció d'etimologies de noms, histories de viles y documents inèdits, interessantíssims pera la Historia de Catalunya; En Lluís Manau y Avellanet, qui per fer més gloriós son apostolat catalanista, no satisfet ab sa gran propaganda oral y escrita, exagerà sos fervors autonomistes en ales de son temperament belicós, fins haver de sufrir les persecucions que l'enlayraren a la categoria de martre; l'escultor Agustí Querol, que donantse a conèixer ab *La Jove Catalunya*, traspassà les estretes fronteres de sa patria ab *La Tradició* y altres obres d'Art esplèndit que posaren ben alt el nom de Catalunya; l'Adela Clemente, flor tan modesta com odorosa de nostra escena, qui tantes vegades ens havia fet sentir en tota sa forsa la vida y les costums catalanes; els notables arquitectes Joan Torras y Joseph Vilaseca envejablement coneguts fòra de Casa y estimats per lo que valien per tots llurs conciutadans; el Rvt. Francisco Xavier Sellarès, gloria de Sabadell, teòlech y philosoph de sòlida doctrina, llatísta eminent, literat distingit, excelent orador, y més que res, gran forjador de caràcters; En Melcior de Palau, home de illustració vastíssima, que li permeté dedicarse a coses que a primera vista semblen incompatibles com la Enginyeria, les Lleys y la Poesia; en aquest derrer ram fou conegut de tot Espanya, diventse a n'ell la traducció fidel de *L'Atlàntida* de Verdaguer, y, apart de ses obres en castellà, un *Volum* de poesies catalanes ben sentit; el Dr. Ricart Cortès, Bisbe d'Eudoxia, barceloní de soca y arrel, que dexà treballs molt notables de *Sobrenaturalisme* y, lo qu'es millor encara, molts dexeptes aprofitats en son sagrat ministeri. El Mestre Sadurní, que tots haviem contemplat dirigint brillantment la nostra benemèrita Banda Municipal en combinació ab l'*Orfeó Català*, en aquell sumptuós Palau que les aficions filarmòniques del nostre poble han bastit a la Música; En Pere A. Ventalló, conegut d'aquesta Institució per haverli premiat alguna obra y autor de la

Historia de Tarrassa; el bon Pikkart, de Praga, conexedor de la nostra llengua y traductor al txech d'obres capdals de la nostra renaxensa; l'altre gran amich de la nostra literatura a Suecia, N'Eduart Lidfors, que molts anys enrera tinguerem entre nosaltres; y derrerament, fa ben pochs dies, l'infatigable Mossen Norbert Font y Sagué, conegut per tots vosaltres y justament elogiat en totes les biografies que la Prempsa, ab unanimitat rarament conseguida, li ha dedicat.

Com cada any, el Jurat ha tingut d'exercir son exàmen, tan minuciós com imparcial, sobre una cullita esplèndida d'obres poètiques y en prosa, demostrantse una vegada més que tot lo que val, y lo que té aspiracions de valdre dintre de la Literatura catalana, passa en una forma ò altra pels Jochs Florals.

Entre moltes composicions, que aspiraven ab més ò menys mèrit a la cobdiciada *Flor Natural*, el Jurat se decantà per la que portava'l número d'ordre 217: *La estranya amor*, lema: *Enigma*, que per la trassa ab que en ella està conduhida la versificació, per la graciosa elegancia del conjunt y per l'ayre antich y palacià que respira, perfectament unit a un sentiment ò sugestió propis dels temps moderns, delata una mà mestra en pulcrituts literaries. El primer accèssit l'assignàrem a la poesia *Paraules del Poeta ciutadà*, de sensibilitat poètica afinada y moderna, tota ella plena d'imatges noves y frescors de joventut, encara que a voltes difosa y desigual en son desenrotllo. El segon accèssit correspon a *Eglogues*, ensaig felís de classicisme pastoral, buydat en bons models, antichs y novells, de la poesia pagana y del sentiment panteistich de la Naturalesa.

No s'ha trobat cap composició ab les condicions que'l Consistori creu indispensables pera obtenir el premi de la *Englantina*; però hi han dues poesies, *La cansó del Sionita* y *La batalla del cap d'Orland*, fetes ab energia, encara que una mica al gust antich, que merexen ben be una distinció, per lo que hem cregut de justicia senyalarles pera dos accèssits.

La Viola d'or y d'argent, sense la més petita discussió, ha sigut adjudicada a la poesia 115 *La mort del Maig*, lema: *Rêverie*, pessa de verdadera emoció y sentit mistich; primorosa, sense refinaments contrafets, ab percepció justa de coses sutils, plena de fonda armonia y musicalitat. El *primer accèssit* a la *Viola* s'ha concedit a la composició *Al fill que no ha vingut*, pensament de molta novetat, digne de poetisació, expressat ab una tendresa sorprenent que triomfa de l'aspritud d'algun vers y del descuyt ab que han passat al autor assonancies de determinades estrofes ab consonants de la estrofa anterior. El *segon accèssit* s'adjudica a la poesia *La Ermita sobre'l mar*, cròquis poètic, plè de ressemblansa de la famosa ermita de Mallorca, hont fou concebut el *Blanquerna* y va florir el *Càntich d'Amor*, del qual conserva la composició un modernisat y noble parentiu.

Un *premi extraordinari*, creat pels Mantenedors, se concedeix enguany a la traducció del *Booz adormit* de Victor Hugo, una de les pessas culminants de la *Légende des siècles* y una de les més famoses del gran Poeta francès en conjunt. Aquesta poesia ha fet pensar als Mantenedors en la conveniencia d'estimular la traducció de les grans joyes de la lirica estrangera, dedicantli un premi ab la periodicitat que's cregui oportuna, ajudant axís a formar una Antologia de traduccions, utilissima pera les lletres catalanes en si mateixa y en quant al esforç que promou, en benefici de la potencia expressiva del idioma. El Consell permanent de la Institució dels Jochs Florals y'ls futurs Jurats donaràn a n'aquesta indicació'l valor que tingui, sense vèurehi intrusions indegudes.

La *Copa artistica* oferta al millor treball de prosa ha sigut donada a la composició titulada *Proses bàrbares*, que sense grans apariencies, ni lligaments a les receptes conegudes de la novela ò narració, revelen al primer cop d'ull un distingit temperament d'escriptor personal, una nova visió de les coses, una forta penetració del ruralisme combinada ab una cultura fonament urbana, una ploma lleugera y un art d'escriure espiritualment. Un *accèssit*

ha merescut al nostre entendre la Noveleta *Fugint de la civilitat*, destrament composta, en la que's pinta'l conflicte privatiu de nostres temps, del tartaner vensut per l'automòvil, que li pren el correu y els viatgers y l'obliga a plegar y fugir montanyes amunt, ahont encara'l progrés no hagi simplificat tant els medis de locomoció.

El *Premi Fastenrath* devia concedirse aquesta vegada, segons l'acort de fundació, a la obra poètica més important de les publicades dins dels sis anys anteriors. La cullita es, en tots sentits, interessant y notable. Va semblar, no obstant, que les obres pòstumes no devien ser preses en compte, més qu'en cas de tractarse d'autors injustament preterits en vida, ò de manifestacions que portessin una innegable superioritat sobre les ja conegudes dels mateixos autors. Feta aquesta exclusió, que de no tenir lloch tampoch haguera alterat els termes del judici, dos llibres s'imposaren a la consideració preferent dels Mantenedors: les *Horacianes* de Mossen Costa y Llobera, poeta eminentíssim, gloria de la restauració de Catalunya; y *Enllà* del no menys ilustre y gloriós Maragall. Si hi havia perfecta unanimitat respecte als merexements indiscutibles de les dues personalitats, no pogué havernhi respecte del cas concret de l'aplicació del premi, per les cirtunstancies distintes de les obres que les representaven; y la votació's feu indispensable, donant per resultat dos vots, que foren els dels Senyors Bassegoda y Bartrina, a favor de les *Horacianes*, y la majoria restant a favor d'*Enllà*; al que toca, per lo mateix, aquest any el premi instituhit per l'inoblidable catalanófil de Colonia en Joan Fastenrath.

Després d'havervos donat compte, lo més concisament possible, de les tasques dels Mantenedors pera arribar al veredicte, encara vull, per encàrrech dels matexos, interessar vostre patriotisme pel major èxit del centenari del gran filosoph català en Jaume Balmes, gloria de la nostra patria y que bé mereix que tots ens associem al homenatge que tracta d'oferirli Vich, Catalunya y tota Espanya.

Y ara, encara que sigui trencant els vells motllos hont despotament se buyden totes les Memories, permetèume, pera acabar, una expansió del meu esperit contristat per les passions ab que'ls Catalans han enverinat ses lluytes politiques durant aquests dèrers temps. ¡Deu vulgui que la *fè* en nostre pervindre'ns fassi treballar a tots ab *amor*, sols ab l'arma del amor, pera be de la nostra estimada *Catalunya!*

HE DIT

FLOR NATURAL

LA ESTRANYA AMOR, *de Joseph Carner.*

PARAULES DEL POETA CIUTADA, *per Joaquim Folch y Torres.*

EGLOGUES, *per Rafel Campalans Puig.*

La estranya amor

Enigma

I

Al retrat inconegut,
bella dama vanitosa,
sou encara gloriosa
de la vostra joventut!
Hi hà una ploma en vostra testa
y un mirall en vostra mà,
y en el pit encara hi resta
una flor qui no's badà.
La finestra es tota oberta
en el fons; dona a un país
de polsina d'or incerta;
y per terra, en el tapis
qu'es d'argent y d'escarlata,
fà la roda un bell paó,
y'l gran ròssech s'us dilata
del vestit murmuradó'.
Heu tingut, dama esquisida,
nada en segles llunyadans,
dolsos ulls d'embadalida,

cabells d'or, llavis sagnants;
els rubis en vostres mans
devingueren més brillants,
vostra sanch els dava vida;
de brocats ereu cenyida
y'ls tornaveu palpitants.
Aquest foll dalé de viure,
ahont es? en qual tocòm?
¿Què s'es fet vostre somriure,
bella dama sense nom?

II

¿Guaytarém tota bellesa
calcigada sens perdó
per creada en la foscó'
y brollada ab impuresa?
¿Es que ab vos ha esset impia
Dona Mort, la qui consum
tota gracia, y esbarria
els cabells qui foren llum?
Si axí fou, oh dòna clara,
hont anà vostre esperit?
Tal vegada vostra cara
qu'encenia'l foll dalit,
vostres ulls qui encara oviren
el poeta somniós,
vostres brassos qui cenyiren
paladins triomfados,
vostra seda qui guardà
en sa olor de mesch y d'ambres
el misteri de les cambres
que degueren profanà',
vostres flanchs qui m'estremexen
desvetllant pecats mortals,

ja sangloten y cruxexen
dins les flames infernals;
y sentiū diables com
llurs desitjos us mormolen.
Vostres llavis potsé'udolen,
bella dama sense nom.

III

Mes, aytal es vostre encís,
que potser sou perdonada
y avenseu meravellada
pels jardins del Paradís.
Potsé'el vostre envaniment
se tornà dolsa puresa,
y culliū ab timidesa
les petites flors d'argent;
y guaytantvos, entre tantes
benhaurades, a son vol
us nomena'l clar bassol
la més bella de les santes.
Allà al cim de les altures,
les pomposes vestidures
qu'eren llassos de pecat,
els anells, les cofadures,
y l'ermini y el brocat,
devindrien roses pures
roses blanques, insegures,
tremolant de castedat.
Vostre cor defalliria;
vostra mà benchiria,
providenta per tothom.
¿Sou al cel, oh mon aymia,
bella dama sense nom?

IV

Y si encar fossiu vivent?
Ab la gorja transparent
d'una amiga endormiscada
qui somnia la besada,
no pot esse'el Fat clement?
Oh, tal volta sou vivent
anch que llunya, y captivada
per un destre encantament.
Quan el Fat, terrible y fort,
us volia dar la mort,
¿no us guaytà la fas serena
y la calma del blexà',
y aspirant la tebia alena
humilment s'agenollà?
¿No va endurvos al dessota
del mantell indefinit,
embaumada encara tota
de la olor suau del llit?
¿No us menava al horitzó,
a una cima fatillada
que no ha encara somniada
cap poeta, cap pastó'?
Allà hi hà un castell de faula,
un casal de diamant,
hont no's parla cap paraula,
hont no passa may l'instant,
hont s'axequen roses belles
que no glassa'l vent crudel,
d'hont se veuen les estrelles
com clavades en el cel.
¿No hi sou vos, de tota cosa
oblidada, fins d'amà',
y en el pit dueu la rosa

y el mirall en una mà?
No mourieu la parpella
al anhel inquiet del hom;
però encara fóreu bella,
bella dama sense nom.

V

¿Qui pot dirnos, oh encisera,
ahont es el vostre encís,
en infern ò en paradís
ò en morada fatillera?
Mes no hauria may la pau
el daler qui m'atormenta,
que hontsevulla que siau
no'm seréu may amatenta.
Y quan jo sigui retut
de vellura tremolosa,
vos encar seréu gloriosa
de la vostra joventut.
May sabré com sonaria
un besar que us dés a vos;
may sabré quin nom seria
vostre nom meravellós.
Jo no hauré, dama esquisida,
nada en segles llunyadans,
vostres ulls d'embadalida,
vostres llavis sanguejants;
jo no hauré, dama esquisida,
vostra gorja, tan florida
de besades de galans!

Paraules del Poeta Ciutadà

*Ay Amor, jo no sé pas
quina lley de germandat...*

Jo no sé què tinch avuy, que'l món tot se m'ilumina...
Veig lo que veuen els ulls y lo que'l cor endevina,
y lo que'm diu l'esperit que mos passos encamina
pels carrers guarnits del or de la matinal boyrina.

Camino pensant en Tu per les plasses sorolloses,
y el recort parla de Tu per demunt totes les coses...
En les fonts plenes dels cants de les aygues remoroses...
y en les cases del entorn y en les torres glorioses,
y en les veus dels vianants que m'arriben amistoses.

Me sento'ls ulls plens d'amor y'l front plè de claretat.
El mati es un càlzer d'or hont bech la serenitat.
Benehit sia'l Senyor. Benehida la Ciutat,
y aquesta sabiduria que'l teu amor m'ha donat:
aquesta sabiduria que tot m'ho torna en visió,
qu'en els ulls se'm fa Bellesa, y en el cor se'm fa Cansó.

Ay Amor, jo no sé pas quina lley de germandat
sota l'or d'aquest matí, veig entre Tu y la Ciutat.

Quina lley d'extranya amor
fà florir el teu recort
sota la carícia d'or

que s'escorre llargament per les plasses agitades;
per les plasses totes plenes d'harmonies ignorades,
hont tremola misteriosa l'arpa d'or del dematí
que ressona dins de mi
palpitant, com el frisar d'unes ales mitx obertes...

Totes les veus son despertes,
y en l'orga de la Ciutat
tremolen els cants de joya del dia que ha comensat.

Quina extranya germandat
unirà la visió clara de tes gracies juvenils,
ab la gracia de les plasses y les vies y'ls perfils
de les torres victorioses coronades totes d'or,
y dels temples hont psalmegen les campanes
els elogis al Senyor.
Y ab les mistiques agulles que s'cleven sobiranes
per demunt la boyra rosa del matí
senyalantnos el Destí?

Jo no sé quina semblansa té la corva del teu pit,
y el teu cor amorosit
quan sospira,
ab aquesta sorollosa vida alegre que's regira
per les plasses y les vies que s'extenen devant meu.
Y no sé si'l sospir teu
es una cosa daurada

com la via soleyada
qu'es tota subtilisada
per la boyra purpurina del mati que's va axecant.

Campanes que aneu cantant!
¿d'hont treyeu vostra harmonia
que diria
qu'es una veu coneguda que ressona dintre meu?

Ay torres qui us eleveu
sobre la pedra daurada!
Ay gracia del coll de neu
de la neva enamorada,
que arribes a mi evocada
sota l'àuria claretat
que decora la Ciutat!

La Ciutat s'assembla a Tu, perquè té'l cor de donzella,
y sab l'art com el sabs Tu de saberse tornar bella,
ab l'alegria de dins qu'es la beutat que traspua,
y ab saberse guarní'el còs, qu'es saberse sentir nua.

La Ciutat mateix que Tu, es alegre y riallera,
y l'or dels seus campanars sembla'l de ta cabellera...

Gracia d'un coll coronat
per l'or del teu pentinat.
Torre d'alta magestat
que'l sol besa, en l'harmonia
de les coses, que a la llum d'or del nou dia
se comfonen gracilment,
fent de totes prou gracioses una Gracia solament.
Visió clara de la imatge hont el teu recort reviu.

La Ciutat es una noya que somriu.

Oh gàrgoles qui ploreu
sobre les runes daurades!
Oh pedres santificades
per gracia del amor meu!
Oh carrers que us allargueu
en estretes filerades,
hont s'obren arrengherades
dessota un antich trofeu
les amplissimes arcades
de les amples portalades...
Diguéume hont me portaréu?

Oh gracia d'un món morent!
Oh sagrada melangia!
Carrer per hont cada dia
và el poeta mascilent,
a l'hora de l'alegria,
a l'hora del sol ixent,
ab l'esperit despertat
y'l cor plè de fortitut,
y ab el front asserenat
de la santa joventut!
Serenor y claretat,
recort del amor volgut,
visió del dia passat,
tristesa de solitut!
Companyia del recort,
goig del dia comensat,
y alegria del amor
que'm guarda purificat!

Frisar de ma joventut,
visions de l'ànima mia,

carrer de la solitut,
carrer de la melangia,
quietut y soletat...
recordanses de l'amada,
qui guarda ben amagada
en un dols recó ignorat
del seu cor amorosit,
aquest tresor abscondit
de l'amable intimitat!

Aquest tresor abscondit
de juvenil melangia,
dolsa com es la Ciutat,
trista com aquesta via...
La Ciutat, qui es palpitant
com una cansó molt plena
y es a l'hora meditant
com aquesta pau serena
d'aquest vell carré'oblidat
per hont passo cada dia...

Carrer de la soletat!
Carrer de la melangia!

Prò a fòra, enllà, les plasses sorolloses
canten alegres sota'l dia clar,
y en l'aldarull alegre de les coses
t'hi torno a retrobar.

Te retrobo graciosa y animada
mateix que a la Ciutat
qui guarda en sa alegría assoleyada,
la quietut amable d'aquell recó ignorat.

D'aquells recons que viuen a l'ombra protectiva
de la graciosa Seu,
hont cada arcada y cada agulla altiva
hi es com un recort teu.

Un recort teu que arriba florit d'una bellesa
qu'es morta de temps hà.
Aquella que la mar ens dava en sa nuesa
sota la magestat d'un dia clà'.

Oh Venus immortal! Herencia vella
que Tu, oh Amor, la guardes pera tornà'a florir.
Oh eterna lley d'amor: oh meravella
que treus la Gracia nova de la beutat d'ahir.

També en axò, oh Amor, tu t'agermanes
ab la Ciutat que es mestra de continuació,
y ab la dolsura dels teus ulls, demanes
amor per fer seguir la Tradició.

Per ço'l Poeta meditant, recorda
tota la gracia teva quan mira la Ciutat,
y sent vibrar a dintre seu, la corda,
y'l cant que neix alegrement sobtat.

Y per axò quan mira la volta asserenada,
hi veu el blau tan blau de ta mirada...
aquell blau tan profon, tan aquietat,
qu'es la blavor de la serenitat.

* * *

Aquell blau y aquell mirar que m'han fet les virtuts fortes;
y aquell ayre generós de ciutat qu'obra ses portes
que tens quan m'obres els brassos, tota franca y tota pura;
y aquell amor per la mar que fa grega ta hermosura,

qu'es l'amor de la Ciutat que la mar la té agradada,
y s'endinza en el seu blau,
y hi es més cada vegada,
com una alterosa nau
ab la vela desplegada...
com la veu el mariner al instant de sa arribada.

Ay Amor, no se com ets que t'hi trobo tan semblanta,
ab aquest parlar tan clar y ab aquest riure que canta;
ab aquest mirar tant dols y ab aquesta pau interna,
com en un lloch de repòs hont la Gracia s'hi fa eterna.
Repòs, sant repòs actiu que ab la Tradició germina
les futures noves gracies... Misteriosa, pelegrina
llevor de la Eternitat
que voles per la Ciutat,
que arribaràs a l'amada
quan l'hora serà arribada,
fent nàxer a dintre d'Ella
la sagrada meravella
del Infant tan esperat...
L'Hereu de l'Eternitat.

Eglogues

A Apolon, deu del ritme.

INVOCACIÓ

Des'que al Olimp tornares, y Hebe altra vegada
t'omple de vi immortal la copa cisellada,
oh Apolon! y com misera ha devingut la terra!...
Ni hi han rahims als pàmpols, ni tenim vi a la gerra:
els Lars han mort; la neu entra per la teulada...

Ara del teu fort viure l'encis ningú entendria,
que l'home esquerp y hermós qu'estimares un dia
ja es trencadís y feble de tants refinaments;
y crepitantli als dintres perversions truculents,
sab enriolà'l rostre d'ingénua bonhomia.

Mes jo t'invoco, Apolon... Dóna al meu verb mesquí
ton ritme, qui junyeix els corcers del destí,
per cantar, sobre'ls homes, el Demà triomfal.
Mira: en asprós romiatge vinch dalt d'aquest cim al,
rich d'ilusions; y a peu, descals sobre'l camí...

—Un jorn, allà en l'Urb meva, ab mistèrica ufana,
sentia en la grega ànima florir l'avior pagana.—
Avuy, d'eix lloch sens petja d'humana criatura
hont bat el cor al batre, immens, de la natura,
retrunyirà'l meu clam, com bronze de campana.

.
Y no voldràs ohirme, oh gran deu dels pagans?
Si'ls brassos, cargolantse, s'arboren suplicants;
si en el rocàm adust jo'm flecto defallit;
si't mostro sanguejant el miserable pit;
si ab un nou gest t'invoquen les meves dues mans!

...Y tanco'ls ulls. Y sembla que't vegi en mon desvari,
dalt d'aquest cim, com d'un Sinai llegendari,
sorgint d'uns núvols d'or quin brill ni puch mirà';
y patriarcal m'allargues, tot benehint, la mà,
en la plasmació eterna d'un gest estatuari.

EVOCACIÓ

En la gran meravella del món adolescent,
com somriures d'infant quan té un somni plaent,
placidament lliscaven els dies de ta vida,
y eren tot aromosos de romé'y sajolida
y'l cel guspirejava ab un esclat roent.

Al batarell del sol, llargues en llur desmay,
prenien les montanyes irisacions de fay.
Ab pompa cleopàtrica, uns núvols d'or y argent
avensaven. La terra feya un extremiment...
L'esprit d'un deu semblava que atravessés l'espai.

A la blana besada de Cèfir remorós
esclataven poncelles esparpellant olós,

qu'eren sobre les flors, com ànimes despreses...
Oh de les roges flors qui semblaven enceses
el poema simfònic d'aromes y colós!

Les aygues d'Hipocrena, de perles engranall,
rimant anacreòntiques, trespaven per la vall
per'curullar de joia la gorja assedegada.
Tu ab la mà recullies la claretat gemada...
Y en liquida carícia lliscava bràs avall.

Hircipede y bicorn, transpuant virils agrors,
ara al lluny s'ovirava un faune cobejós
qui refinat flayrava uns odors pubescents,
esmunyintse pel mitx dels cargolats sarments,
de pàmpols coronada la front de luxuriós.

Ara, en la vall ubaga renillava Pegàs...
Trespaven tes ovelles per damunt del Parnàs,
la passa pensativa. Y duyen el cap còt
y'ls ulls plens de beata admiració de tot.
Encara un'altra volta, renillava Pegàs...

Y la vida era bona. Brunzien les abelles.
Dessota l'aspra escorxa de les alzines velles
les bresques degotaven la perfumada mel.
El boch, dalt d'un penyal, ferest reptava al cel,
sabentse benamat d'innúmeres femelles.

Ab l'ala alleugerida de tot mondà neguit,
xisclaven les cigonyes jugant per l'infinit.
El prodigi del néxer, era esclat sense lluyta...
Les branques s'ajupien per'oferir la fruyta;
y'l fruyt s'envermellia pel goig d'esser cullit.

Com opali missatge de fervorechs anhels,
el fum dels sacrificis muntava cap als cels,

ab petulancia, una hèlix curvant damunt del blau.
Parrupaven les tortres en un defallir suau,
y a sa amorosa quexa tremien les arrels.

Als càlzers de les flors el nèctar tremolava...
Y la vida era bella. Arreu tot germinava
sense l'aspra carícia de la fexuga rella.
Y aquell esclat prolífich de la terra novella
com un himne geòrgich al teu entorn s'alsava!

Y tu, llavors, olímpich, vessant pagana unció,
irradiant el teu rostre un nimbe de claró',
daves nou ritme al ritme l'alta lira polsant.
Y al vibrar les set cordes ab examorós plant
sadollaves d'eúritmia la sideral regió.

Y'l Permés aturava les aygues joganeres,
y'ls teus peus amoxaven les commogudes feres,
s'esberlaven les roques de tan extasiades,
y suraven per l'ayre esparses ignorades
despreses del fetill de les notes postreres...

.
Queyen les flors marcides, ab justa melangia,
com d'un bell *lied* de Schubert destilant l'armonia.
Oh'l pasme de la terra esperant un miracle!
Y quan a la luxuria del diurn espectacle,
en lassituts supremes, al teu bràs defallia,

ab l'esguart encenies el flam dels ginestells,
la sabia mà amoxava la tofa dels anyells,
ab teyes aromoses atiaves la pira,
com fruyta d'or, penjaves d'una branca, la lira,
y a l'ombra remorosa dormies somnis bells.

AQUELL MATÍ!...

Oh, aquell matí tan clar! Quina estranya canturia
t'atreya selva endins!... En l'abstrusa boscuria
el teu peu va iniciar la claror d'una senda....
Y al flotà'l teu mantell floria la llegenda,
mentre'ls cants empenyien lo intern a la luxuria.

A la procacitat de ta profanació,
la selva qui guardava ab maternal uncio
núbils els seus misteris, s'extremí cent vegades.
Y per primera volta les soques retorsades
ploraren rehinoses llàgrimes de dolò'.

De sobte, visió cèlica va glassar ta sanch viva,
el còs petrificant en posa admirativa...
—Oh'l morí'en una fonda carícia inacabable!—
Les muses, tes germanes, aquell matí inefable,
vares trobà'en l'abstrusa boscuria primitiva.

Esclataven les danses... Casta salacitat
el gest regalimava. Ab impudor sagrat
la carn lluia al sol la seva omnipotència.
—Gay temps! En belles formes, la enigmàtica essència
les coses revelaven al ull meravellat!

.
Y bronziren paraules a la bella escomesa:
—¿Qui sou, gentil donzell, de la mirada encesa?
—¿Qui sou, gentils donzelles, de la boca de grana?
—Hont llensem una càntiga, sorgeix una fontana...
—Hont llenso'l meu esguart, oviro la bellesa...—

.
Y lenta, lenta, lenta, la *jovial* comitiva

s'allunyà en la boscuria.....

—Y ara, hont ets? fugitiva
caravana d'exelces nuditats praxitèliques,
turgencies ostentant, rosades y camèliques,
y en l'ayre un solch dexant, de llum definitiva!

POSTA PRIMITIVA

Y'l jorn agonitzava en amorós desmay...
Un cant de pantiganes surava per l'espai.
S'amaraven les coses d'un gran aquietament.
Com roja apoteosi, solemne, augustament,
el jorn agonitzava en amorós desmay.

Y en la plàcida calma de la claror morent,
el *bell remor* de l'aygua y'l xiuxiueig del vent,
portaven fins a tu, boyrosament, alades,
com estrofes de besos y veus enamorades
de verges qui s'entreguen en dols defalliment.

NOCTURN

Sant dia, adeu! Ja Venus la vespra ha benehit...
Y obertes al miracle les portes del esprit,
un sanglotar de flauta t'omplia de frisances,
al plora'entre les ombres l'anyor de delectanses.
—Oh Pan! L'amada evoques en la callada nit?...

Triomfava la lluna colorada de rosa,
com rubor de l'amada qui vol besà'y no gosa.
Y a sa claró'argentada, que les nits estivals
amara d'un perfum d'extremiments nupcials,

senties com si un'ànima vibrés en cada cosa.

Y'ls germans llops s'asseyen, en regla monacal,
com frares d'una austera comunitat llopal,
de la sagrada auleda al mitx d'una clariana;
y udolaven litúrgiques pregaries a Diana,
les pecadores testes allargassant cap dalt.

COMIAT

Un corn al lluny, no escoltes? Es la Ciutat que'm crida.
Jo dech partir... Es ella senyora de ma vida.
Résta aquí. Devindries esclau! Ab sos fetills
perversa t'ullpendria com devora als seus fills.
Ja ho veus: Jo dech partir. Es la Ciutat qui'm crida!

—Oh, tu no sabs, Apolon, ab quina magestat
s'encen l'or d'un crepuscle, damunt d'una Ciutat!
Uns crits d'infant sublimen, d'un parch, la simetria,
les rues s'extremexen al derrer bes del dia...
y un vaxell arbitrari fendeix la immensitat.

Hora del soliloqui. Anem deambulant,
ab l'esprit, de les vies la rectitut torsant.
Al lluny, port y suburbi, diuen sa estrofa brava.
Oh, pompa del navili, domenyant l'ona blava!
Oh, acer, versos metàlichs en rius de foch rimant!

.
Dret sobre'l viarany, y ab el bastó a la mà,
mentres tremola als llavis l'adeu que't tinch de dà',
jo't juro per la essencia del meu etern neguit,
que allà en la Ciutat meva t'encendré cada nit
el llum del meu estudi, llàntia pel teu altà'.

Résta en el magne encís de tes grans solituts!
Jo tornaré a endinzarme pels meus carrers perduts;
que ja d'aquestes cimes l'augusta visió'm torba
y al pes de tant prodígi la meva espatlla's corva.
Ardit y altiu, vull pèrdrem entre les multituds!

Salut! Sobre la pira eterna que'l cor tanca
s'abrandi del amor la perfumada branca...
Y desde tes alsaries acúll ara, propici,
del miser qui tremeix, per devot sacrifici
aquests alexandrins com una ovella blanca.

ENGLANTINA

CANSÓ DEL SIONITA, *per Eduart Girbal Jaume.*

LA BATALLA DE CAP D'ORLAND, *per Eduart Girbal Jaume.*

Cansó del Sionita

Paràfrasis

Israël era encar en captiveri.
Recordantnos de Sió més cada dia,
ens asseyam perduts, y la ploravem
a les vores dels rius de Babilonia.

Dalt de les tristes saules ploraneres
varem penjar les harpes sempre mudes.

Els qui'ns havien exilat en rassa
demanaven burletes que cantessim;
els matexos que un jorn ens feren runes,
crudels! ens demanaven alegria.

—Cantèu cançons de Sió! Cantèunos himnes!—

Còm cantar cants de Deu en terra extranya?

—Jerusalem! Si un dia t'oblidessim,
si no cantessim més tes alabances
y no'ns semblassis la major ventura,

que se'ns enganxi al fons del coll la llengua,
com tallada en rodó la destra ens caygui,
y'l cor, al fons del pit, a tots se'ns corqui!

Oh Jehovà! Recòrdaten, recòrdaten
dels fills d'Edom crudels, el jorn que deyen:
*Arrasèula! Arrasèula! Que no'n quedin
ni'ls fonaments, ni un sol pilot de runa!*
Sembrèula be de sal, que no revisqui!
Recòrdaten Jehovà! Tu també, Poble!

Filla de Babilonia: destruhida
també per sempre més ta patria vegis!
Que sia benehit aquell qui't dongui
el pach cabal a allò que vares fernes!
Que sia benehit aquell qui agafi
la testa dels teus fills, nins de mamella,
y damunt de les pedres les reboti!
Benehits els teus rius bullents d'escuma
quan se surtin de mare y t'aniquilin,
y benehit el llamp del cel sulfuri
que tos ídols sacrilechs consumexi!

Volieu cants de Deu en terra estranya?
Donchs aquí la teniu la Cansó nostra!—

Aquesta es la cansó del Sionita,
aquell qui té promès tornarla a veure
la seva Eterna Sió!

Les harpes mudes
pengen dalt de les saules ploraneres...
Un jorn s'alsarà un vent de deslliuransa
y vibraràn encara que no les polsin.

(V. el Psalm CXXXVII de David.)

SEGON ACCÉSSIT A LA ENGLANTINA D'OR

La Batalla de Cap d'Orland

En quo Nos in persona exlimimus vulnerati.—JAUME II.

(Perg. 1416 del Arxiu de la Corona d'Aragó.)

Un colp, un altre colp, una remó'apagada,
una cridoria sorda que se n'emporta'l vent,
trabuchs y viratons que venten falconada,
un altre clam confós y un altre brandament...
Gombau d'Entensa es mort; la lluyta es acabada.

Y, entre'l polsim de cals que mar y cel entela,
brolla tot d'una'l foch en els vaxells vensuts,
y, a plena llum de sol, damunt del mar riela
el flam de la victoria ab brills desconeguts.

Germans contra germans dessota igual senyera,
valents contra valents ab un mateix brahó,
pels dos estols la lluyta ha estat rabiosa y fera
y al dos estols son terme ha fet igual doló'.

Abandonant la escala ab noble magestat,
caparrejant fexuga damunt la immensitat,
deriva una galera com au afadigada;
boga l'ardida xurma ab colp acompassat;
la veu del Còmit llur es trista y reposada.

Immòvil a coberta del combatut vaxell,
estintolant son còs en el fexuch coltell,
un hom, cap-jup y atent, mira la mar sagnosa;
té un peu clavat al pont per punxagut cayrell;
sofreix com un dampnant; mes, guayta en mar y gosa.

Plantats dalt del castell sos gestes espiant,
els ballesters en taula'l guayten ab espant;
vinclant el còs al rem, els bogadors el miren;
homes, y mar, y vent, tots, en la nau, sospiren...
Y al llarch de cada pal, la vela desinflada
penja pesadament y branda anorreada.

Es un monarca injust nomnat el Justicier
en sa forsada empresa vensut y vencedó';
es un germà venut y un rey de cor d'acer:
fou Jaume de Sicilia; es Jaume d'Aragó.

Ell ho omple tot! Entorn, s'aneguen les galeres,
nacres y corns s'afoguen, s'arrien les senyeres,
fins la marò'es més sorda y el sol més apagat...
Sols creix y s'ageganta son peu atravessat.

Y el Cap d'Orland, sombriu com penya que judica,
gegant acusador que'ls propis drets vindica,
sols veu en l'ampla mar que besa son setial
com concreció vivent de traydoria augusta,
com crúa encarnació d'una vindicta justa,
la nau qui dú un cayrell clavant un peu reyal.

VIOLA

LA MORT DEL MAIG, *de Mossen Llorens Riber.*

AL FILL QUE NO HA VINGUT, *de Frederich Rahola.*

L'ERMITA SOBRE'L MAR, *de Miquel Ferrà.*

La mort del Maig

Réverie.

I

Dins la planura ageguda
el poble es pobre y colrat;
lluny d'altres viles, perduda
sembla una espiga de blat.

Les cases aquí son franques;
no han mester clau per obri';
miràu les cadires blanques,
la taula per menjar, y

la vella pastera hont tova
el pà de blat rovelló:
a cada casa una jove,
a cada porta un amó',

a cada finestra alsada
clavells vermells com un cor;
cada llinda es ombrejada
d'un bell parral qui està en flor.

De l'esglesia emmorenida
surt per estones un raig
d'olor de rosa marcida,
agònich halè del maig.

Un'aura lliberta y pura
arriba del camp, endins.
Dùm al cor de la natura,
oh enderivell de camins!

II

Camins qui anau al costat
al costat de l'aygua trista
en col-loqui desolat
fins a pèdreves de vista;

caminoys qui anau, anau
ab l'aygua qui se lamenta;
camins qui l'aconsolau
y la perfumau de menta;

caminoys desconeguts
y dresseres ignorades
jugant com a nins perduts
ab nines esgarriades;

camins llarchs com un anhel
dins un'ànima tranquila,
que al un cap teniu el cel
y al altre teniu la vila;

camí bell de morenó'
hont duen ansa per ansa

dos infants, un gerricó,
jo m'abandon ab fiança

a tu. Pòrtem a un lloch
hont un idili floresca,
ahont me repòsi un poch,
ahont hi haja aygua fresca;

ahont hi haja un bell cà,
enamorat de la lluna,
qui tenga un esguart humà
al fons de sa nina bruna;

ahont hi haja un portal
obert a la simpatia
y a la mà qui, capvespral,
capta pà de poesia;

obert a l'alta claró'
moridora abans qu'espíri,
obert a tot l'horitzó,
obert a n'el subdeliri....!

III

Per tot, verdor qui s'esponja,
grogor de blat color d'or,
civada que ab vel de monja,
acala'l front y se mor.

La cordillera infinita
allà baix se va fonent:
se fa petita, petita,
petita adorablement.

Per les planes encalmades,
baxant dels campanars vells,
volen les nou batallades
com un vol de nou aucells

qui cap al tart se reviven
y canten y volen junts
y dins el cor dels qui viven
ressuciten els defunts.

L'horitzont obert s'acopa
y tot dret s'enfila'l fum;
s'esfulla en sa propia copa
l'alta rosa de la llum.

Errant aroma de lliiri,
silenci polsinat d'or,
suau pantaix de martiri,
voluptat fonda de plor....

Per l'ayre qui s'extasia
palpita un plor ofegat...
Deu estar a l'agonia
qualque verge ò qualque aubat.

IV

Esgullantse, s'amorata
l'alta rosa de la llum:
cauen, cauen en cascata
fulles flonges com el fum...

Es com una pluja bruna,
com un nevar tenebrós;

la nit s'endola com una
Mare de Deu dels Dolós.

El vel de la nit ombria
l'esquexa un crit: el sentiu?
Es un aucell qui somnia
que ja li afollen el niu.

Tremolant, mil veus discretes
ja s'eleven sense fi:
els grins canten les completes
del maig qui està per fini',

mentres puja compungit
pel cel humil dels pagesos,
el llantoner de la nit
ab tots els llantons encesos!

Al fill que no ha vingut

Tu m'has fet treballar per l'avenir.

Oh fill del nostre amor que no has vingut
ab tot y tant com fores desitjat!
en lo meu pensament sempre has viscut,
cada nit en mos somnis t'he besat.

Jo't volia gentil d'enteniment,
plé d'embranchida generosa'l cor,
de la bellesa adorador fervent,
amich de la vritat y somniador.

Jo't volia plansó ben arrelat
d'aquexa terra de la meva gent,
per acoblarte a son amor sagrat
y sofrirne com jo l'anyorament.

Semblant al niu que no ha tingut moxons
roman en nostra llar ton bressol buyt,
mentres nos consumim com els tions
del arbre qu'han tallat per no fer fruyt.

Ab la dolsa companya de mon cor
t'hem plorat silenciosos tendrement
com fallida esperansa del amor,
com un pobret albat sempre present.

Y cercantli consol a nostre fat,
nos diem baix-baxet:—No't sàpia greu;
així no'l pot haver la malvestat,
ni punyirlo'l dolor ni'l mal arreu.

Més grat es un desitx que no's compleix
que'l goig de la insegura possessió;
dura més la llevar que se daleix
que'l fruyt que tantost nat ja es corcadó'.—

Mes, quan oviro els arbres qu'he plantats
per l'ombra dels vinents, en mon jardí,
y'ls llibres ja llegits y arrenglerats
pel nostre fill que no ha volgut vení';

me demano:—Per qui son tants conreus?
Qui me fa treballar ab tal ardor?
De guardar la cullita, tu què'n treus?
Qui serà de tes vinyes vremador?—

Y una veu fonda y tendra me respon:
—Jo visch immaculat dintre de tu;
si quelcom bell has fet en aqueix món,
la meva empenta misteriosa dú. —

Jo't benehesch, oh lo meu fill innat!
Tu m'has fet treballar per l'avenir,
y com santa guspira, has inflammat
l'amor que pels infants me fa dalir.

La esperansa d'haverte ha mantingut
en l'esperit lo flam del ideal,
pel sacrifici m'has donat virtut
y m'has portat la fè de lo immortal.

Ets com dolsa claror qu'envii un llum
que nostre esguart debades vol fruhir;
ets la llevar qu'exhala son perfum
a la terra hont tenia que florir.

Abrassat a la esposa sanglotant
de ma vida al tombar los derrers fulls,
oh fill! encara't sentiré plorant
com clous per sempre més mos glassats ulls.

L'ermita sobre'l mar

Valldemossa.

L'ermita seü a mitx camí del cim,
y ab la rústica creu de sa espadanya
beneheix al entorn bosch y montanya
y el mar qui's pert en l'horitzó sublim.

La porta, closa al mundanal desfici,
a tots en nom de Deu s'obri amatent,
les parets fan una ombra penitent;
la volten romaguers, com un cilici.

Mes, dins, té l'alegria d'un cor nèt,
y aquella pau dels cims qu'es ayre y vida,
y la cisterna d'aygua benehida
qui apaga al cor afatigat la set.

—

L'hortet dels ermitans es a la vora,
desnú de flors, a l'ombra dels xiprés:
vessen llurs copes l'unció d'un res
demunt la mar qui resplandeix enfora.

Al cayre del altíssim mirador
toquen volant les brises falagueres.
L'aroma recullit d'unes murteres
embauma l'eremítica axutor.

Y quan la campaneta tota sola
diu l'oració del vespre, al entrellum,
Sor Catalina hi passa en el perfum
flotant dins una càndida aureola.

—

Un hàlit de senzilla santedat
demunt les pedres y les herbes sura.
D'aquell silenci estàtich de l'altura
s'impregna l'esperit asserenat.

L'ona qui espira en la llunyana falda
alsa una vaga transparent remor.
Oh respirar tranquil de la maror
muntant de les riberes d'esmeralda!

Veus del onatge, veus del món absent,
ressò de nostres vides afanyades,
còm arriben aquí purificades
dins aquest ayre plè de pensament!

—

Aquí, devant la gran naturalesa,
parlant de Deu com un missal obert,
la bona odor del holocauste ofert
munta en silenci, oració, pobresa...

Per tot la creu, l'amable defensiu,
la pobra creu de fusta ressecada,

guardant la cel·la, el corredor, la entrada;
en la paret de la horta qui somriu;

sobre'l fossar qui su allà aprop espera
de la carn macerada'l pobre feix,
entre la vinya y'l fonollar mateix
qui perfumà l'ascètica dressera.

—

L'humil pedris convida a meditar,
sota'ls xiprers absorts en llur pregaria.
Omplint la vasta, refulgent llunyaria,
s'esten enfront la mar, tota la mar!

Acàs, com una escuma passatgera,
brilla'l punt d'una vela, tan mesquí,
que's disol en el pèlach safiri...
Els cinch xiprers son monjos en renglera

atalayant la blava immensitat.
La mar, rissada per corrents pregonas,
es una estesa de petites ones
qui van passant cap a l'eternitat.

PREMIS EXTRAORDINARIS

PREMI CREAT PEL CONSISTORI

BOOZ ADORMIT (traducció de Victor Hugo), *de Miquel Ferrà*

COPA ARTÍSTICA

PROSES BÀRBARES, *de Prudenci Bertrana.*

FUGINT DE LA CIVILISACIÓ, *de Miquel Roger.*

Booz adormit

(De Victor Hugo.)

Booz s'era adormit, al vespre, fatigat;
després de treballar a l'era tot el dia,
havia fet son jas al lloch ahont solia;
Booz dormia aprop dels sachs curulls de blat.

El blat dels propis camps y l'ordi conreuava;
ell era tant com rich, a la justícia encli;
colava sense fanch l'aygua de son moli,
y may cap foch impur en sa fornàl cremava.

Sa barba era d'argent com rieró d'Abril;
sa garba, dels estranys y pobres era amiga.
«Dexáu tombar, deya ell, aposta alguna espiga,»
quan veyà dins son camp la espigolera humil.

Seguia'l camí dret, lluny dels qui se desvien,
vestit de probitat y de candor de lli;
com abundoses fonts rajaven sense fi
sos sachs de gra tombats cap als qui no tenien.

Booz era bon cap de casa y senyor just;
prudent, mes generós y rich en obres bones;
miraven més Booz qu'un joversà, les dònès;
perque, si el jove es bell, es gran el vell august.

El vell qui vers la font primera es de tornada,
sortint dels jorns caduchs, la eternitat pressent;
la jovintut té foch en la mirada ardent,
mes en l'esguart del vell hi hà llum asserenada.

Donchs entre'ls seus Booz era en repòs: propers
a les garberes qui grans enderrochs semblaven,
els segadors dormits en l'ombra s'agrupaven;
y axò s'esdevenia en aquells temps primers.

En temps qu'era Israel per jutges governada;
que'ls homes inquiets, sota la tenda errant,
trobaven a llur pas petjades de gegant,
y del diluvi encar la terra era amarada.

* * *

Com va dormir Jacob y com Judith dormí,
Booz, ab els ulls cluchs, sota'l fullatge estava;
de sobte, el firmament obrint sa porta blava,
al demunt de son cap un somni en descendí.

Y fou el somni tal, qu'en ell vegé una alzina
qui s'enfilava al cel, exint del ventre seu;
y era una rassa fent cadena gegantina;
un rey cantava abaix, a dalt moria un Deu.

Y vegent d'ell exir la misteriosa branca,
Booz deya ab la veu de l'ànima, admirat:
«Còm serà axò si'm trob a la derrera edat,
y no he tingut cap fill, y la muller me manca?

Fa temps, Senyor, qu'aquella ab qui jo vaig dormí'
partí de mon costat per retornar al vostre;
y encara'ns manté junts la fè del pacte nostre,
jo en ella essent mitx mort y ella mitx viva en mí.

Còm podrà esser per mí, Senyor, aquesta gloria?
Còm me puch veure jo pare de tants d'infants?
Quan un es jove té dematins triomfants;
el dia, de la nit surt com d'una victoria.

Mes, vell, tremola com un arbre descarnat.
Som viudo, som tot sol, la nit per mí ja tomba;
mon ànima, oh Deu meu, s'inclina vers la tomba,
com vers la font s'acala un bou assedegat.»

Axí deya Booz, banyada en llum la cara,
girant sos ulls negats pel somni cap a Deu;
la rosa entre l'erbey el cedre no repara,
y ell no sentia Ruth desperta vora seu.

* * *

Durant son somniar, la bruna moabita
rendida allà a sos peus s'era calladament,
el pit desnú, esperant ab la claror naxent
d'un raig desconegut la súbita visita.

Booz no havia vist la dòna qui era allà,
Ruth no sabia allò que d'ella Deu volia;
un frescorós perfum dels asfodels sortia;
els hàlits de la nit besaven Galgalà.

L'ombra era un vel august d'esponsalícia gala;
hi havia àngels volant sens dubte oscurament,
car dins la nit quelcom passava per moment
semblant a la blavor diàfana d'una ala.

Mesclantse de Booz al sossegat respir,
el sò dels rierols fluïa dins la molsa.
Era en el mes del any que la natura es dolsa,
quan sobre la colina en flor se bada'l llir.

La erba era negra; dins la palpitant llunyaria
la esquella dels remats s'oïa vagament;
versava una bondat immensa'l firmament,
a l'hora en que'l lleó va a l'aygua solitaria.

Ur y Jerimadeth dormien en repòs;
vetllaven els estels en legions sens nombre;
la fina mitja lluna entre exes flors de l'ombra
lluïa al occident, y Ruth, l'ull mitx desclòs

devall sos vels, guardant les altes maravelles,
consirava quin déu, quin segador del blat
del eternal estiu hauria abandonat
aquella fals d'argent pel camp de les estrelles.

PREMI DE LA COPA

Proses Bàrbares

D'un llibre inèdit.

LES LLARS D'HOSTAL.

Quan al hivern vaig a montanya a fer les meves petites caseres y de passada a vigilar la meva propietat, que administro exclusivament en profit dels altres, desde'l Govern a les ànimes del Purgatori, solo aturarme pels hostals.

Axò es una costum forsa incivil, que jo seguexo ab una inesplicable perseverancia, car penso qu'es necessari menjar, beure y escalfarse, qu'es lo que pensen precisament la gent vulgar y rústega que hi concorren.

Què us diré...? jo be voldria ésser un esprit selecte que sentís repugnancia de permanèxer en aytals llochs; però, apesar meu, m'hi encanto y m'hi emmandrexo, perque desde'l ram de pi que penja al cim de la porta emblanquinada fins al últim recó, hont reposa entre trenyines la bota del bon vi de la terra, hi veig quelcom agradós que m'interessa y m'hi reté.

Enlloch regna una tan gran cordialitat y franquesa com al entorn d'aquexos fochs generosos dels hostals de poble. Els homes

entren picant de peus, ab les mans a la butxaca, la gorra enfonçada y la punta del nas vermell, bufant com locomotores: Brrr... Al defora'l gebre endureix els camins, blanqueja'ls pallers y les teulades y pessiga les orelles. Els que arriben ho comenten, s'atansen sense cerimonies, prenen una cadira ò no la prenen, però tots allarguen els peus a les flames; y sempre n'hi cab un més, car tot-hom s'estreny de bon grat. Si la concurrència es tan fòra mida que'l cercle devingue impenetrable, els que ja s'han revingut s'aparten y dexen lloch als més necessitats, als que allí derrera esperen arrupits en les filagarses d'un mal tricot ò passejantse abrigats en llurs tapaboques que arrosseguen y envilorden per les lloses.

Y la mossa del hostal que sol ésser lletja y revinguda, d'ulls picardiosos y sota-barba apetitós, troba medi encara d'arribar als tions fumosos, els escarbunya, els adoba, els bufa, els abranda, treu brases ab la pala, li cauen, les cull ab els dits, amatenta, ab una impunitat maravellosa, mentres somriu a les paraules intencionades y aparta'ls brassos fermes, coberts de borriçsol masculí, del palpar atrevit d'alguna manassa, desaparexent aqueferada, repicant els esclops, les faldilles arrebossades sobre'ls costats, mostrant ab l'ayrós caminar el naxement superb de ses cames, hont la carn apretada y blanca's fa oviradora per entre'ls punts escorreguts de la mitja negra y tivanta.

Sempre hi hà vora'l caliu algun torrapà carregat ab una llesca monumental, un ensat de vi que s'escalfa, una arengada que's rosteix, coses que resten allí baix la lleal protecció dels que hi son més aprop; lo que fa que ni l'arengada's carbonisi, ni'l pà's cremi, ni'l vi's bessi.

Aprés allò passa de mà en mà fins arribar a qui de dret pertany. Si s'arma confusió, si's troben dos que ho han demanat alhora, s'ho partexen com a bons germans, y's torna a carregar el torrapà, a omplenar el tupí y a tirar sobre'l rescals un'altra arengada.

La pau regna sempre. S'ouen paraules de platxeri, discussions

abonansades sobre'l preu del bestiar, el conreu de les terres, la bona ò mala anyada que s'apropa. Se parla de la mort d'un vell; se comenta un plet; se planyen de la desgracia d'una familia pobra que tenen un noy a servir al rey; y filosofen tristament, sobre lo qu'es el món, entre afables somriures.

De tant en tant, entra un carreter ab la tralla al coll, cridant més que ningú. Mena pressa porque'l servexin, y un cop servit s'oblida de la pressa; fica'ls peus com pot per entre les cames dels que s'escalfen, arrapantse a les espatlles del vehi pera mantenir l'equilibri; se barreja en la conversa, d'exa caure una paraula sentenciosa que fa emmudir als altres, y torna a demanar beure. Ja ab el got a la mà, el carro li marxa. Sonen els picarols y retronen les llantes en la gresa endurida del camí, y ell d'un sol glop s'empassa l'ayguardent, llenxa un ah! d'assaciat, castanyoleja la llengua, renega y surt corrents.

Després venen els parroquians antichs, els íntims, aquells que's llesquen el pà y's mesuren el vi per sí matexos; els que truquen la esquena de l'hostalera y pessiguen les anques de la serventa. Aquexos comparexen a l'hora d'esmorzar. Son vehins ò jornalers que fan sa visita cotidiana quan les flames de la llar s'esmortuexen y'ls tranzeunts, que l'inclemencia del matí havia acoblat, trasquen ja a plé sol, a sos afers.

Els tranzeunts dels hostals! Jo no sé quin encis me fa romandre entre ells; no sé quina mena de sugestió exercexen en mi! Talvegada es la bona acullida que sempre hi he trobat, l'atractiu pintoresch de fer conexensa ab gent ardida, ab companys aventurers, que han trascat pels matexos camins, que conexen les matexes dresseres, qu'han vensut els matexos obstacles: el tauló prim-parat sobre un torrent, la passera de pedres oscilantes, el curriol relliscós, el fangueig, la fosca, l'fret, la pluja y les ventades. Gent que compartexen ab mi per un instant la tevier d'una cuyna, el tros de pà, el mitjot de vi, y'm parlen afables, y'm donen consells, y's mostren complascents porque rès tenen que veure ab els meus in-

teressos, y saben que al cap de poch anem a separarnos, y que may més probablement ens tornarem a veure, car el món es molt ample y la llur vida y la meua marxen per rutes divergents.

D'aquí pervé aquexa encantadora cordialitat ab homes de tota mena: carboners bruns empapats d'agroses emanacions de la saba recremada, serradors de grans mostatxos y clatell congestionat que flayren a rehina y que apilonen llur fato en un recó ab un dringar d'eynes acerades qu'esgarrafa; comerciants de llargues bruses y mangales de frexe, afables y divertits, que paguen el gasto ab gest reposat, trayent de l'ampla fxa la seva bossa de cuyro plena d'argent; bosquerols miseriosos y ferestes que marxen a llur barraca llunya, feta de tronchs y coberta de gleves, ab llur sarró provehit, la samarreta suada, espitregats, mastegant la punta del *caliquenyo* apagat, que'ls ensutja les dents y les juntures dels llavis, y que no encenen ab la refinada intenció de fer que duri.

No vullau pas saber quines extranyes perversitats, ni quins malts instints guarden en llur ànima rústega aquests pobres viants que s'asseuen un moment al costat vostre, el temps just pera axugarse'ls peus, engolir un mós de pà y un petricó de vi, mentres vos guayten ab curiositat y tracten de saber qui sou. No fa pas rès que, en la solitud de les boscuries, sots la teulada del rònech caslot hont tus la esposa, ploren els fills y panteja la vaca agonitzanta, hi rumii coses criminoses. Ell ara es un optimista de la vida, son còs se revé, per ara es lliure del fret, de la pluja, de l'angoxa y de totes les inclemencies del cel y de la terra que l'han torturat durant la jornada, y's sent inclinat al be y a la generositat, y voldria pagarvos un *didal* de vi ranci ab els últims cinch cèntims rovellats que li resten en la butxaca de l'armilla estrosada.

Podeu anàrvosen de company ab ell per camins deserts, en plena nit, en plena fosca, no temeu; la benfactora influencia de la llar d'hostal segueix allunyantli tot mal pensament, anch que sigui propens a tenirne, y ben cert que compartiria ab vosaltres

els millors perills com abans ha compartit el mos de pà moreno.

En cap lloch del món costa menys de ferse ben voler dels terrassans desconfiats y atuhits pel treball y la miseria. N'hi hà prou ab demostrar que sabeu quina cosa es sofrir, que no sou orgullós, que odieu al secretaris de poble, als jutges y als advocats y que no vos espanten els rigors del cel ni'ls mals camins de la terra. Allavors seréu d'ells considerat, y fins vostre perdiguer tindrà un bon jaure en el rotllo, sota la gran ximeneya.

En les llars d'hostal hi perdura encara la germanor y cordialitat dels clans de la edat prehistòrica. Son la llar comú dels que no'n tenen. Recò hospitalari y sagrat hont no s'atansen ni'l jovent esvalotat dels dies festius, ni'ls embriachs recalcitrants, ni'ls jugadors empedrehits. Hi trobaréu habitualment al moliner viudo que, en les hores de lleure, no sab estarse en son moli trist y silenciós; al fadri extern retut de la casa paterna pel mal viure que li don la jove; al terrassà qu'ha prè mal, que compareix ranquejant, de bon mati, pera distreures de son vagar forsós que l'entristeix, y'l gaudul inevitable, aborrrert de tothom, un poch idiota, histrió rural, que s'axeca de dormir a la pallissa, y segueix ab l'esguart somort plè de lascivia vergonyant totes les accions de la mossa revinguda. Afegiuhi, si us plau, el vell xaruch y abandonat, pobre inútil que per dèu cèntims menja, beu, s'escalfa y s'ilusiona ab la benauransa d'una llar estranya qu'arriba a imaginar-se propia. Allí també, quasi sempre, pot bressarhi una criatura ò distraurela ab el bellugueig d'un brinch encès, y rebre la carícia d'un gos de pastor endormiscat en la cendra.

Oh! sí, creyéu, tot lo que té de baix y repugnant l'emmandriement en els hostals, al entorn de les grans taules sorollades pels truchs dels jugadors y les canturies dels embriachs, s'ennobleix al hivern ab l'exorcisme d'un foch abrandat y ab l'acoblament familiar dins la cuyna fumada, entre plors y rialles d'infants, besos de mare y barbotejar d'olles que flayren talment com les de casa vostra.

Jo puch dirvos que sempre que m'hi som assegut m'ha costat d'anarmen. May m'hi ha reprès aquella sensació estristidora que'm sobta al trobar-me sol en les grans fondes ciutadanes.

No sé quin repulsiu aspecte d'hospitalitat freda y interessada tenen els llarchs corredors, les cambres, y les taules parades ab pulcritut y simetria; ni sé què hi trobo d'hostil y enorgullit en el mirar dels hostes, impenetrables baix llur reserva estudiada, descharacterisats per idèntichs modals y pel mateix accionar cerimoniós. Malgrat les comoditats d'un bon llit y d'una bona taula, un calfret continuu us ressegueix el cor; anyoreu intimitats, franqueses, germanor....

En les llars d'hostal els homes se revelen apenes arribats; un mot, una exclamació, un gesticls descobreix. L'ànima se'ls hi transparenta tot seguit, miraculosament, ab la escalfor que'ls desentumeix els membres y el got de vi que'ls consola'l ventrell.

Qui vulgui penetrar en la desconcertadora complexitat de l'ànima rural té qu'aturarse y viure algunes hores entre'ls anants y vinents d'aquexes llars de poble, que son de tots.

Cada un d'ells té quelcom que interessa pregonament, que evoca'l medi hont s'escola llur vida. Y el fanch d'uns esclops, la forra d'un gech, la deformitat d'uns membres, la pell morta d'unes mans, el pedàs d'unes calses, us completen les visions de natura qu'haveu recullert ò que us prepareu a recullir. Y s'us apareix la masia silenciosa, arrapada al cingle xorch, que mira melangiosament al lluny, a la plana feconda; l'artiga soliua arrancada de fresch, ab llurs gleves negres, ab llurs plansons d'alsina verdejants entre'ls matolls que moren; el pinar ombriu y llegendari, ab les plasses rogenques hont els pinyonayres esberlen les pinyes y apleguen els pinyons; el bosch que's tala, hont els arbrers colossals s'aterren ab bramuls d'oratge y hont mostren els cayguts la nuesa llastimosa de llurs tronchs escorxats; y axis, desde'l clotaral arcerat plè de fullaraca qu'apila ab rumor discret el rastell d'un avi, fins a la cresta del bagueny imponent hont el rabassayre victoriós

pega l'última y sorollosa pitrada, escorrent el mànech de son magall entre les duricies de les mans deformes.

Y tot axò qu'es lluny, qu'es a fòra, amagat per les boyres, per la nit ò pel vel de la pluja, parla alli, alena alli, per boca d'aquells homes, mentres espeteguen les flames, bull l'olla en els calamàs-trechs, y en el sutge de les tolves corren misterioses processons de guspíres diminutes.

Escoltéulos y sabréu lo que costa arreballar aquelles gleves, atuhir aquells arbres, enfilarse en aquells pins. Sabréu axò y lo que pot el treball, la resistencia d'un home, lo que's guanya aplegant aquell jas, fent carbó d'aquelles rabesses; apendréu a conèixer el valor de moltes coses que creyeu que no'n tenien, còm se pot viure alegre menjant cebes y patates bullides, com se pugen els fills a cops de magall, apilant rochs en pendissos gayrebé inaccessibles, gratant la terra ab les ungles, escorxant suros ab les dents y aburrint les llevors a la voluntat dels sants. L'esperit de la montanya serà ab vosaltres, endevinaréu la conexió íntima del home ab ella y la trobaréu més hospitalaria, més generosa, y l'aymaréu ab preferencia.

Tal es lo que, après de moltes altres coses, podeu apèndrehi en les llars d'hostal.

ELS BELLS CAMINS QUE NO MENEN ENLLOCH

No tot son rutes amples y planeres les qu'enxarxen la terra; no tot son vies utilitaries marcades en el mapa, enginyades ab *teodolito*, profanadores d'hermoses solituts, obertes ab detestables eynes qu'esberlen montanyes, foraden roques y enlletgexen riberes, y per hont passa depressa l'angoxa, la vanitat, les tristeses més

horribles y les més vils alegries. No tot son tampoch humils carreteretes que onegen y divaguen per molt enllà, aspres y desnivellades, ni tot son curriols afressats per la petja del home que mata l'herbey, brunyeix les penyes, afetgega l'argila y mòl la gresa.

Entre uns y altres, com sutils fils de terenyina, invisibles, desconeguts, pels quals no hi transita ningú que porti pressa, ni que sàpiga gayre del cert el lloch hont va y lo que cerca, hi son els meus, els que jo seguexo, els qu'a mi m'agraden.

Camins aventurers, de gosadia; solchs imperceptibles en les ufanors dels boscos, rengles de petges en els mulladius; rastres que ab treballs esfloren les molles en els baguenys, que foraden les verdisses en els rierals, ò qu'esllavissen la pedruscalla en els avenchs.

No son marrades ni dresseres, ni van enlloch, car s'interrompen y recomensen capritxosament, se fonen y's retroben a la impensada com esteles de vagancia ò d'exploracions atzaroses.

Segons còm, finexen al cayre d'un penya-segat, ò al llindar d'una boscuria impenetrable, ò al fons d'un clotaral obstruït de malesa, ò al peu d'un rocatèr encinglat que s'esllavissa. Apar que cerquin lo més ingrát a la petja humana, el perill, l'impossible. Y ningú sab si'l traspassen. Perque'l rastre's perdi, no vol dir que s'hagi aturat el caminant. Quí pot aturar als caminants d'exos camins? Cada un d'ells es un esser misteriós.

Hont anava, quina ilusió, quina necessitat, quina dèria l'empenya? Trist ò alegre, vensut ò vencedor, perseguit ò perseguint, el primer que s'ha obert pas allí hont no n'hi havia es un coratjós, un indòmit. De la seva gesta ignorada no'n queda altra senyal qu'unes tiges rompudes y unes filagarses de roba miserosa enganxades en les espines; però'n vindrán d'altres que, encoratjats per aquells indicis, se llensaràn sense temensa pel lleu viarany, segurs d'exirne, perque allí hont n'hi ha passat un n'hi passen dos, n'hi passen cent. Qui no hagi transitat per aquexos curriols, desconeix la poesia del caminar y la inquietut del pèrdres. May el via-

nant determinat qu'espera ab dalè arribar a terme sabrà lo que dèxa, lo que pert, lo qu'abandona a la vora de la ruta, en els flanchs de les montanyes que costèja, en el fons dels boscos que atravessa, en les llunyanies qu'entreveu. Els grans enigmes de bellesa que's pressenten a l'altra banda de les cunetes, dels ponts y dels terraplens, es lo que ennarta al viatger, lo que'l reté a frech de la portella del vagó ò de la diligencia.

Ay del que no pot torbarse! pobre del que sigui esclau dels horaris y de les fites kilomètriques!

Córrer món! Heusaquí una grossa blasfèmia. Perquè córrer? Quin goig dona'l córrer?

Si us agrada saber quelcom del suspirar de les brises en la espessor dels boscos, dels odors íntims dels màrgens florits, dels murmuris de les aygues verges y de la bonesa y suavitat del cor de les montanyes, cal que desprecieu el temps, les brújules y els diners: cal ferse cassador, contrabandista, boer ò llenyatayre; cal transitar penosament pels curriols que no menen enlloch. Ells us mostraràn, emperò, si es que teniu confiança en son devallar atrevit y ardidesa pera seguirlos quan monten per les crestes formidables, tots els misteris dels avenchs y tots els rodaments de cap de les altures. Y arribarèu a les encantades pregoneses, junt al viot d'aygua cristallina ahont el senglar s'abeura; al pinar ombriu hont els xixells s'ajoquen, y al escarpat roquis hont nien les miloques y s'entafuren les guineus.

Pels viaranys simplicíssims es precis anarhi ab un gros ardiment de cor y una gran senzillesa de roba. A voltes no son més que clarianes enigmàtiques entre la boscuria. No hi passariau pas sense dexarhi un esquins de roba, un trosset de pell, ò una gota de sanch de vostres venes. Son estrets, son angoxosos, son vorejats de pues que s'us abrahonen com garfis de selvatgina, son obstruïts de lligabosch y romaguères que us traben y us aturen. Però y després, quan els trobeu encatífats de fullaraca ò de molsa esponjosa, quan planegen per una vinya morta ò per la humida llisor

d'una torrentera... quina suavitat, y quin dalit us donen, y ab quin rumor tan grat responen a vostres passos!

No us encaparrí may l'encreuament laberíntich dels bells camins de solitud; tots son bons, en tots hi hà poesia, al cap de vall de tots hi trobaréu una visió de rusticitat senzilla y encantadora: l'enderroch d'una masia, una cabana de bosquerol abandonada, un quintar desert hont, en la branca més alta d'una figuera morta, hi batega un parrach, ensenya de pobresa que us fa pensar en la caseta xica, en les vaques magres, en el foch de gatoses y en la velleta adolida que roman al escó. Sovint el curriol divaga per carenes desertes; es una esfumatura de grisor més clara en les lloanes, un solch en les garrigues; ò volta un erm aturonat ovirant-se en l'herba seca, com el rastre d'uns dits acariciant a repel el llom sedós d'un animal manyach. Aprés va a parar a una bauma hont s'hi endevina un soplug de vagabon, al catau de boca fumada per l'enginy d'una cassador qui probà de foragitarne una alimanya, y més lluny traspassa una artiga que flayra a terra remoguda, al mitx de la qual hi veuréu una olla de ferro ensutjada, uns esclops, un pilot de patates. Y aquexos obgetes, confiadament dexats, us afermen en la certesa de que allí no hi transita altra ànima viventa que l'ardit artigayre, habitant d'un'altra frau, Deu sab a quantes hores llunya.

Allavors els ulls del perdiguer y la vida del perdiguer us devenen amables y necessaris com únich ampar al vostre isolament y la carícia brolla espontania. El crideu y ell ve, y enfront el sol melangiós que decanta a la posta—hora fervent pera les ànimes emotives—l'amoxeu un instant.

Pels curriolets que no menen enlloch no hi trobaréu ni hosteries ni tabernes, però no hi manquen pas—vos ho dich en veritat—paradors tan nêts y agradables com els d'un camí-ral. Redossos amicals y tebis, ab fullaraca per jaure, ab branquillons per encendre y ab rochs planers y bugadejats pera servir de taula. Y allí encara hi podréu veure cendres de foguerons improvisats, rastres de

ajassaments sibaritichs y resquicies d'àpats miserables: un clofoll de ceba, un paper grexós, l'emboltori d'una paquetilla de divuyt ó d'un rengle de mistos de cartró. Y no sé quines extranyes enveges us desperta l'inconegut qu'ha feturada en aquell lloch primer que vosaltres. Endevineu la mitj'hora viscuda reposant a plé sol, en plena orgia de la vista esplayada, ab el pur contentament d'una frugalitat heroyca, y encara que no sigueu philosoph, aquelles dexies us conviden a meditar com un borrós geroglífich de felicitat terrena.

Arriba, emperò, un moment, que'ls viaranys enigmàtichs sots l'amenassa de la nit propera, prenen una indeterminació esborronadora. No temau: un xich d'instint d'orientació y la ferma confiança en vostres cames, y el qu'apar més traydor us guiarà. Tots s'esmunyen al fi cap a les vies afressades d'hont han exit y hont tornen infaliblement. Aquest es llur únich esclavatge.

Y arriba qu'ovireu la ciutat al lluny. La sensació es de disgust. Pel cim d'ella hi floten boyrades negres y pesantes, y'ls fanals brillen esmortuhits y tristos. Al arribarhi, us estranya aquella gernació que transita massa seria ó massa riallera dins llurs vestits luxosos, gesticulant d'una manera postissa y encarcerada.

Venen d'admirar una pellicula cinematogràfica ó una decoració teatral. Convenen que la natura es bella. Convenen també que lo més tonto y lo més anticuat del món es l'anar a peu.

Realment se pot viatjar sense espeuetarse ni malmetres la pell ni la roba. Però ells ignoren que la terra no's dexe pas trepitjar impunement. Exigeix al home pell morta, suhor y algun esquix de sanch.

Els cartronets que's despatxen en les taquilles de les estacions, y que tots trobem tan econòmichs, han sigut pagats a bon preu per germans nostres que hi transitaven ab molta pena pels desmonts y les foradades dels camins moderns. El tribut a la terra fou lluhit al avens, y ara s'hi passa ab sabates de xarol y dormint en còmodes *butaques*.

Jo no anatematiso pas el progrés, però voldria que's recordessin d'axò y que no parlessin tant de les maravelles llunyes, inassequibles pels que no podem pagar nostre passatge més que ab les propies duricies y ab els propis suhors.

Oh, les grans y esplendoroses ciutats del extranger, les sublimitats dels Alps y de les *catarates* del Niàgara!.. Y be, sí; però, dièume: ¿quines honestes y consoladores belleses s'amaguen en la blavor de la petita montanya que s'ovira desde casa vostra?

Ningú ho sab!

LES BARRAQUES DELS CARBONERS

Si les vegessiu reproduhides en qualsevol revista ilustrada, al costat d'aquexes cases de vint pisos orgull de les ciutats modernes, jo vos prometo que les trobariau completament detestables. Figureuse que no tenen ni *water-closets*, ni cuyna econòmica, ni ascensor. Son enginyades sense plànols ni arquitecte; perxò son tan belles. Consistexen únicament en una llarga soca apoyada per un extrem a terra y per l'altre sostinguda en l'enforcat de dos tronchs poderosos que s'obren en angle pera clavar-se al sol: una mena de cavall de serrador més llarch y més escamarlat, ab un costellàm de tronchs atapahits de marmanya, recobert tot plegat de terra apissonada, després de matolls de bosch pera que les pluges no s'emportin la terra, y ab unes quantes perxes al cim pera que les ventades no s'emportin els matolls. En l'obertura triangular del frontis, una paret de gleves, la porta en un costat barrada ab una fexina, y ja estem llestos.

Convinguèm, donchs, qu'entre la senzillesa de les grotes primitives y la barraca de carboner hi hà un avens esperansador. Ve-

ritat qu'en la època del *mamut*, del *magaleri* y dels grans sauris no haurien pas ofert gayre seguretat a llurs estadants. Mes ara, en el segle dels governadors civils, dels sometents y les llicencies de cassa, no més hi transiten rates per les montanyes.

Ab tot, jo les trobo singularment encantadores. Me plau vèu-
reles en els pendissos desvastats, serenes al mitx del desastre, en-
tre torells que blanquejan, pilots de rama grisa y escorsa estesa,
negres del cimall, ab l'olla que fuma al devant, el fato apilat a la
porta, solitaries, tot lo més ab un gos pelut que les guarda men-
tres l'amo apila sòchs més avall, invisible dintre'l còrrech profon.
També m'agrada trobarles impensadament arrecerades sota un
cingle, ò en la càrena d'una serra, ò en la plana monòtona, es-
campant fumera sobre un cel ennuvolat.

Vistes d'aprop, encara son més atrayents.

No podrieu pàs entrarhi drets; però, tant se val, la seva matexa
petitesa les hi comunica un amable encís, y'l caminant s'hi ajoca-
ria confiat, com l'alosa arràn la mata de farigola ò'l pardal sota
una teula. Son admirablement dispostes: el trespol rústech tan
proper y tèbi; aquella viga que al endinsàrvoshi us obliga a flec-
tar el còs suaument, sense violencia, fins dexarvos allargassats de-
munt la palla, té quelcom d'imposició amical, d'insistent convit
que fa recansa de refusar.

Quantes vegades al traspasar devés la porta confiadament
oberta, m'han vingut unes belles ganes de demanarhi hospitalitat.
Flayren tan be a brosta seca y a pà de forment! Si les vegessiu!
No hi manca rès. Al cap de vall, en la penombra, la bota del vi,
una petita bota ab la fibla que regalima un xich, ab els junts de
les dogues que transpuen floridura, y, més ensà, el jàs: un tou de
palla que sobrix dels tions que la encaxonen escampantse pel sol
afressat. Enfront, arràn les gleves, hi hà la llar, una llar xica hont
cal encéndrehi un fogueró de juguina, car té l'espíral entre la vi-
ga-mestra y l'enforcat dels puntals que s'abrandarien fàcilment.
Aprés, en el recó oposat a la porta, s'hi veu el fato, provisions y

atuells; munt informe y pintoresch. Allí les patates rodolen per sobre'l tapaboques; la paella ensutja la magra coxinera dels llegums; el citrill del oli, tapat ab un paper, terreja junt al corn de la sal que's vessa, y un ganivet de molles llú sense malícia sobre'l paper grexós del sagí ranci. Y encara si ho miressiu be, *en cel ò en terra*, entre la brosta y la viga ò en la bauma d'un sòch, hi trobarieu uns quants cèntims engrunats vora un cul de paquetilla de divuyt y un rengle de mistos de cartró. El bon carboner també sent la poesia del amagatall.

Y be, francament, dièume: tot axò no us desperta un egoístich desitx d'isolarvos, de viure allí, de passarhi al menys una nit, sentint planar demunt del sostre de fexines y terra apissonada l'august misteri del bosch tenebrós? Son tan íntimes, tan carinyosament encongides aquexes cabanes de bosquerol! Ho tindrieu tot tan a mà, us sentirieu tan acompanyats pel fogueró de branquillons, seria tan bo aquell vi de la bota y tan saborós aquell pà de pobre, us protegiria tan de grat aquell cobricel de rames mortes! Y après, quan ajassats en la fosca, vingués a caure a vostres peus, passant per l'espíral que serveix de ximeneya, el livit vesllum de les estrelles, còm ne sentirieu l'encantament d'aquella carícia respectuosa, d'aquell bes d'immensitat!

Oh, no val a somriure, no val a fer ganyotes d'ironía. Jo compadesch de bon cor a tots aquells qu'en la infantesa no han sentit la voluptuositat d'abscondirse en un reonet; a tots aquells que en els alegres matins dels diumenges, jugant pel llit, no s'han abrigat el cap ab el llensol pera véurehi traspuar la llum suau; als que, sots un paraygua per l'Abril, han passat indiferents, sense aturarse a ohir el tendre gotejar de les branques florides; als que en les tardes brúfoles d'hivern no s'han entafurat en unes runes per encéndrehi un fogueró, y als què may saborejaren la frugal brenada d'un dijous escolar a racés d'una verdissa, ò en altre lloch, hont poguessin arraulirse, hont poguessin sentir l'inesplícable encís d'una estretor poética y amorosa.

Es nostre instint d'animals poruchs y febles que'ns fa aymar aqueix encongiment plàcit, aqueix estrènyer amable dels llocs y de les coses, aquexes abrassades protectores y tèbies de la Naturalesa? Tal vegada es un atavisme troglodítich que persisteix a través dels segles malgrat a nostra ànima orgullosament progressiva?

Jo no ho sé, jo sols crech que no cal burlarse massa de la poesia que deu trobar el grill entre'ls rostolls al endinsarse en son oscur foradich, ni la que ab certesa sent el caragol al arronsarse en la seva caseta nacarada, ni la que pot fruir el barb en la diafanitat de l'aygua, sota'l rierench a l'ombra dels verns.

Les rústegues cabanes dels bosquerols produhexen també una alta sensació de poesia nòmada. Son demores bastides al atzar del treball per invernarhi y dexarles après, sense recansa, sense recorts, a rerassaga d'una vida errant.

Tenen lleugeresa de niu sense inquietuts maternals, niu d'estoych, de nàufrech resignat, de solitari lliure. Carexen de l'ateradora incommutabilitat dels palaus ancestrals, hont finen les existències sens dexar altre rastre que fredes memories, arreconades ab menyspreu per les vinentes generacions y conservades més tart ab calculada avaricia. En elles no hi sentirèu cap ressò de desventures pasades, ni hi vibra la eterna menassa del fatalisme humà.

«Aqueix llit serà empapat ab el suhor de la teva agonia; en aqueixa cambra bategarà ton esperit al deslliurarse; per aqueix corredor treuràn el teu cadavre, amortallat dins el negre atahut.» Axò xiuxreja'l vent en les espayoses cases payrals; aquesta es la dolsa certesa dels hereus.

La barraca del carboner no més us fa pensar en el sòn de plom d'un organisme sà; en una frugalitat ditxosa y en un treball que, si a voltes devé excessiu, no emmetzina, ni corseca, ni podreix l'ànima, car l'ilumina la llum del sol, el cobricela l'atzur, l'encensen les flayres dels matolls y'l canten els aucells. Y al trobar una d'aquexes cabanes abandonada al mitx d'una serra, xafades per la in-

temperie, ab el costellàm podrit y descarnat com la carronya d'una bestia fidel, no us fan cap pena. Es un ajoch d'aucell que ha fugit a cantar a un'altra serralada, a gratar en un altre bagueny, a decorar ab la seva figura negra y calma un'altra solitud. Allí n'ha construhida una de nova, tan xica y amable com aquexa, tan semblant que no pot serho més; sols ha cambiat d'horitzonts ab idèntica facilitat que un ciutadà trasmuda'ls cortinatges. Si ha tingut dolors, contrarietats ò penes, resten en l'antigua jàcera, en aquell coxi de rusca, entre la palla, barrejades ab els insectes molestosos qu'ell no curava pas de destruhir.

En el fons del meu cor enamorat de la rústega excelsitut de les cabanes, s'hi ha iniciat a voltes un poch de llàstima, una punta de compassió per llurs moradors. Els vey a empiocats allà dintre, retuts pel mal, morintse sense'l consol d'una recepta y sense'l clàsich arronsament d'espattes de la ciencia. Aprés, encara, qui sab, me deya, potser arrosseguen la seva llibertat com una cadena; potser les amplaries de la montanya siguin per ells com la trista y aborrida celda d'una presó. Hàbit terrible de blasfemar que m'han encomanat la gent poruga, ilusionada y enfeblida de les ciutats!

Jo no'ls he vistos pas sospirar d'enveja al hostatjarse en les ben gornides cambres dels senyors.

N'ixen lo més prompte que poden, se maravellen y'n fugen. He pogut observarho, car els he tingut algun cop a dormir a casa meva. Se m'han escapat de bon matí. Y sabeu hont anaven? A axamplarse'ls pulmons, lluny dels carrers, a fòra, a trobar la boyra matinal, la bravada dels camps y l'or del sol ixent.

Som nosaltres, nosaltres, els pobres, els miseriosos, qu'anem a envejarlo a n'ell, a n'ell y als seus tresors: la seva simplicitat heroyca, la seva fortesa nadiua, la serenor dels seus ulls y l'hermosa rusticitat de son palau.

Oh, detestables llits, infectes arcobes, horribles cortines blanques, tristos marbres dels mobles familiars que serveixen encara taques de medicines, sobre'ls quals vostres mans han tremolat en les

nits infinides, quan desamparats de tothom, com si fossiu en un desert, preparaveu inutilment l'última fórmula de moda, les millors drogues de ca'l apotecari, mentres xisclava'l dolor demunt els flonjos matalassos!

Diéume: en quin recó de vostre estatge ciutadà no hi ha caygut una llàgrima, en quina cambra no hi resten encara sentors de febre, derrera quina porta no hi escoltareu algun sanglot d'amargura ó a lgun xiuxeig de mal pressagi?

Arreglèu vostra gàvia curosament, posèuhi penjarelles, rubllula d'objectes bells; esculliu el millor lloch pera rebre als visitants indiferents, aquells que no dexen altra recordansa que'l fanch de llur calsat en les catifes; rodegèuse de comoditats! Serà en vâ: l'ambient de neurosis, de lluyta y d'intranquilítat que munta del carrer sorollós s'us filtrarà per tot, us darà mal viure. Cal pensar sempre que teniu un moble ab un petit calaix hont vostra esposa, ab els seus dits de mestressa, hi pica sens parar, com una guatlla captiva en la seva menjadora, y vosaltres heu de surtir cada mati y cada tarde no importa ahont, a guerrejar, a ficar vostres mans no tan plácides ni tan nêtes en els calaxos dels altres, a fer sanch, a fer hipocresies, a escanyar, a jugarvos la vida. Y ay, si sou cobart! ay si vostra consciencia s'esporgueix y vostres mans vacilen! Nul, mandra, impotent, feble, cobart... Ah! no temàu, jo vos prometo que de paraules no'n manquen pas en el diccionari...

Quí pogués remoure'ls teus sóchs, bon carboner! Quí pogués tenir el teu brahó y la teva serenor en les males andances del ofici; la tranquilítat que tu serves en les penoses nits d'hivern emplujades quan barranqueges al entorn de ta cabana!

El capvespre devé gris, dalt la serra'ls grans arbres dibuxen contra cel monstruoses siluetes; el fum de les piles s'arrana pel bagueny; les tintes del paysatge s'amassen en la fosquetat crexent, apenes s'ovira'l llom de la barraca que cendreja y'l negre carrat de la porta oberta com un ull vigilant qu'esguarda l'afrau inhabitada. Els tudons son a joch fa estona, el gamarús ha cantat tres

cops en la pregonesa del bosch, quan el carboner munta del sot ab passes lentes y fexugues. Porta'l gech y la pala al muscle. Xiu-la. No tarda gayre a bufar el llevant y a caure les primeres gotes. Pels turons fresseja l'oratge, y les mates dels boxos s'agiten rumoroses en les tenebres impenetrables.

La fexina es encaxada en el llindar de sòchs per la mà del carboner invisible, y guspireja y veslluma en la boyra del ruxat l'espíral del alberch, y encara a dintre persisteix la tonada placè-vola.

En la basarda de la montanya rebregada y xopa, al mitx de la ressonancia dels avenchs tempestejats, aquell refilar de solitari expressa no sé quina mena de fortesa bàrbara, no sé quina confiança temeraria en els engranatges de la vida, no sé quin despreci satànich a les menasses del cel.

La vetlla aquella es ben poch a propòsit per cançons!

Cabalment té les piles enceses y cal vigilarles sovint; vetllar aquell foch que crema ensorrat, pera que'l carbó no's passi y dringui fort en el sarrió y en la butxaca.

Y, al cor de la nit, ell ix a fer sa ronda. Cel y terra s'han juntat en una matexa negror. El fanal brilla entre'ls remolins de l'ayguat que referma ab violencia. Els esclops s'enfonden en la terra sadolla; les mates se li entortolliguen per les cames, y xiulen les calses empapades de mullena.

Els còrrechs son rius qu'ell sorteja com pot, mentres el vent .i desfà l'abrigall y espolsa ab furia les branques dels suros rebotintli les gotes a la cara. Y l'home avansa impassible. El petit llum d'oli oscila, branda, fulgura y agonitza. A voltes s'eclipsa darrera un arbrissó, un instant que fosforeja la verdor del fullatge transparent, després reapareix, després se fon del tot per una estona, després s'enlayra, després s'immobilisa.

El carboner va axís de pila en pila: inspecciona'ls foradichs que fumegen a pleret, a redós del llevant. Alguns els tapa ab un trosset de rusca, altres els obstruheix apissonant el fagell ab els

esclops, n'obre de nous, y malda ab una perxa com un fantàstich alquimista.

N'hi hà una que'l neguiteja. La mira y la remira, la volta y la torna a voltar, murmura extranyes paraules, y mentrestant s'axopa fins al moll dels òssos y els esclops se li encasten en la terra afetgegada. «Convindria vitllarla...(1) mes ab una *tempura* axis, que la vitlli»...—El carboner encarrega la feyna al més august dels personatges celestials. Tot seguit se don senzillament al dimoni, però, malgat a la bona hora y al bon lloch, Llucifer no acut.

Somrihent a la cobardia de Llucifer, retorna a la barraca. Tot ell regalima. Llensa'l tapaboques, s'espolsa a manotades, atia'l fogueró, s'allargassa en el jàs, y s'adorm.

No sempre la feyna es axis tirànica pel carboner. Allavors, si plou ò neva, dorm tota la nit ohint entre somnis com el ventpluig rauta en la fexina de la porta y udola per la serra. De dies roman al llindar de la cabana ab la pipota als llavis y les mans a la butxaca. No s'impacienta pas ni s'aborreix, car s'entreté vegent passar els núvols y les volades d'aucells qu'emigren.

Els dies clars y serens, de fret viu, son els millors dies per ell. S'axeca a punta d'alba, sense gayres cerimonies; d'un cop de peu aterra la fexina, y una ratxa freda penetra en la cabana. Els camps al lluny blanquegen, els matolls del bosch son coberts d'una lleu polsina de gebrada, la terra endurida carriqueja sota'ls peus, y en el cel encara hi lluen les estrelles. El carboner s'estreny la fxa mentres guayta l'horitzó emboytrat. Bon dia! pensa, y s'alegra. Ans que rés, fa un gran foch. Els branquillons y les gatoses humides tarden a encendres: fumegen molt, xiuxegen molt, espateguen molt y a la fi s'abranden. Atx!... ell s'hi es ajocat ben aprop, y passa y repassa les mans enfredorides per entre les flames qu'en la blavor de la mitja llum matinal prenen vives rojors sanguinolentes. El

(1) Vitllar es obrir la pita pel cim ab un tràmech y omplenar de branquetes l'esboranch pera que'l foch hi prengui y no s'endinzi tan depressa.

carboner esmorza en la matexa positura. Té la boteyola al costat y engrapa'l ganivet de molles y una gran llesca de pa de fleca que, entre la negror dels dits, blanqueja com la neu.

Les regolfades del oreig l'envolten sovint de fum y de guspíres.

El cel poch a poch se colora d'un rosa pàlit. Grans voladuries de pinsans devallen cap al pla, y les perdius canten en un turó proper.

El primer esguart del sol ixent el sobta ab la boteyola enlayre; guspíreja'l rubí del rajoliu; els ulls se clohen enlluhernats; les dents li brillen tenyides d'escarlata, y tota sa figura bruna y mal forjada s'encen en un reflexe d'aram.

Y ja no sentirà fret en tot el dia.

Oh, carboner, bon carboner! voldria emmanllevarte ta cabana: tinch el matalàs tou, y no puch dormir; porto la cara y les mans nètes, y faig més por que tu; ma casa es ampla, pulcra y endressada, y no hi estich be. Voldria emmanllevarte sobre tot la teva porta de fexines. La meva es macissa y ressonanta, hi truquen sovint la miseria y la perfidia, y m'hi entren per sota'l periòdich venal, l'esquela mortuoria, els miasmes y les murmuracions. Oh! ta discreta porta per hont no més traspua la brisa sanitosa, els vesllums de les albes, les misterioses fosforencies estelars y els fils de plata de la Lluna!

Fugint de la civilisació

Victima.

No fa pas un any encara que a la estació de Sant Martí, a l'arribada dels correus, els viatgers oviraven totstemps, en dies clars y brillants, en grises jornades, sota ruxats torrencials, en mitx de vent devastador, l'abolada figura d'en Pirus. Sa cara vermella y rodona, salpicada d'herpètiques grananses, sobrexia de la cleda, lluminosa y riallera, com gàrgola irrisoria.

En l'aldarull que sempre's produhía, quedant torbada per un instant la plàcida solitud dels camps del encontorn, dominava y senyorejava la veu baladrera d'en Pirus:

—Caltà y Palau, cambi de tren, parada y fonda a ca'l Xecu!—

Els viatgers qui a Palau ò a Caltà's dirigien per primera vegada, s'afanyaven a recullir els paquets, a entregar els bitllets, a retirar l'equipatge facturat y a pujar a la tartana, seguidament, perque la veu atronadora d'en Pirus reclamava activitat. Mes, bon punt asseguts en la tartana, s'adonaven de que havien soferta una gran equivocació.

La tartana, a l'arribada del tren, era sempre sota'l fullatge protector d'una acacia revellida; y, alli, l' Caretu, menut cavall qui per lo magranti y escanyolit oferia un fort contrast ab la figu-

ra de son amo, menjava'l regatejat pinso, esperant ohir, mansoy y resignat, les remors quotidianes y disposat a refer el camí, man-tes vegades corregut.

Els novicis en el viatge mormolaven paraules d'impaciencia y d'enervament, quan en Pirus, tot joyós, ab un cigarro a la boca, la gorra de gayrell, exía de la estació. Somreya, sornaguer, al desfogament dels enervats, com volent dir:

«Ara ray, ja sou meus.»

Agafant el ronsal del cavall, aconduhia'l carruatge davant la porta de la estació. El carruatge's bressolava mandrosament.

—Me pensava que ja marxavem,—deya'l viatger més neguitós.

—Aquets tartaners fan consumir d'angunia.

—Que no havien estat may per aquí? Oh, y trigarem encara,—proferia un del país, qu'esperava passejantse, fumant tranquilament.

Els viatgers enfurismats s'ensonyellaven. Potejava'l cavall; y, de tant en tant, sa cua llarguíssima petava en la tartana. De cop, repercutia un estrèpit tan horrible, que'ls viatgers botien, d'espant, en llur siti, car ells creyen haver sentit l'esfondrament del carruatge esbalandrat. Una caxa immensa aparedava la tartana, privant la sortida, tapant la claror. Y, llavors, era de veure'l bon ayre ab que en Pirus embragava la caxa immensa. Pera afermar els nusos, arquejava y ajupia tot el seu còs; y, al donar forta estrebada, balandrejava'l carruatge y's removien les entranyes dels infelissos encatauats.

Els qui havien esperat, bo y passejant, se decidien a encaxonarse: pujats en el doble marxapeu del davant, una mà aferrada en el fanal, l'altre en la camella, talment feyen l'efecte d'homes desesperats a punt de capbussar en l'abisme. Romanien dubtosos, un moment, no sabent a quin costat havien de caure; mes, tot d'una, s'aplomava'l còs ab entreviraments de cames, y bufechs, y sospirs, y pantexos.

Per la boca de la tartana, veyen els viatgers un caminal,

afluent de la carretera. Sos marges d'herbey y d'escardots eren tristament empolsats. A dret fil, en la convergència de la carretera y del caminal, apareixia una casota blanca, menuda y malgirbada, en el cim de la qual un gran rètol deya: «Casa de comidas.»

S'ohia, al lluny, el traqueteig d'un carro. Els viatgers badallaven.

—Es la mort!

—A veure quan arrencarèm.

—Si ho arribo a saber, me'n emporto esmorzar de casa.

—No criïn males sanchs, senyors, que tot irà de primera,—esclamava en Pirus, ab aconhortadora entonació, bo y despenjantse del coll una gran cartera de cuyro.

—Ah! qu'es el correu?

—Ah! vostè porta les cartes?

—Oy, ne fa d'anys, Mare de Deu! Ja'l meu pare se'n cuydava, —responia l'home gras.

Y les paraules aquelles exien embolquellades de solemnitat.

Per poch espay que hi hagués en el carruatge, en Pirus, maldant y pantejant, s'hi enquibia; lligava en el frè la cartera del correu; y un crit estentori de «arri Caretu» posava en moviment la baluerna desenquadrada, qui, al trobar fotges y roderes, botia y balandrejava, ab sotrachs de rodes, grinyolar de ferros y cant d'esquellinchs.

En l'interior, encetat el parloteig, s'esbatanava l'ànima d'en Pirus, ab resplandors de bondat suprema.

—Dòs sí; oy, ne fa d'anys y panys que mos cuydem del correu. Y que sempre ha marxat com un rellotge, eh!... sense faltar may rès. No es pas, per xò, que de peripecies no n'hagi passades, Mare de Deu! però, aquí hont me veuen, hi hà puny y pit.

—Y panxa,—barbotejava, sornament, un comís.

Tots els viatgers reyen.

—Y, si de per cas convingués, aquí derrera porto un cigarrillo.—

Axò dient, en Pirus butxaquejava, y, acte seguit, treya una pistola enorme del temps de l'antigor; la presentació de la qual arrencava, de les boques femenils, xiscles de paura.

—No us espantéu, mestressa, no l'he fet servir may, y fa quaranta anys que corro. Y que n'he portats de diners, Mare de Deu! A Caltà s'hi reben molts valors declarats. Ara mateix porto unes quantes mils pessetes.—

Totes les mirades dels passatgers s'abocaven a la cartera.

De cop, la tartana's parava en sèch.

—Que hi hà alguna cosa?

—Ja mos parem?

—Que no volen pendre rès?—feya en Pirus.

Eren arribats al enfront de la casota blanca y malgirbada. El cavall, magrantí y escanyolit, enfonzava sa testa en la samal que hi havia sobre l'acera. Desaparexia en Pirus. Una dona bruta y malforjada, palplantantse en el dintell de la porta, semblava ofesa de que'ls viatgers no volguessin beure ni menjar.

—Què hem de fer? Axò ja es massa,—bramulava una veu.

—Y tant! sembla que se'n riu del publich aquest!...

—Uy, qu'anem cremats!—deya en Pirus, claquejant ab la llengua.—Com se coneix que no patiu de set.

—Has de morir cremat com una cigala.

—Ca, mió! Tinguessis tanta salut com jo, ja podríes estar content. No m'he hagut de purgar may. Arri, Caretu! Vostès s'impacienten perque som fet un toch; y que no saben qu'es de reglament? Vostès se podrien queixar si arribessim a Caltà més tart de les déu. Les déu es l'hora; y a les déu hi arribarém, no'n passin ànsia. —

Aplacades les turbulencies de la gent pressosa, l' parloteig era reprès, vivificat per la joya del tartaner. Ella irradiava la mirífica claror de les ànimes humils en absolut contentament; ella era senyal de pau, sumissió a la Divinitat, cant optimista. Una ànima torturada's relaxava devant aquella joya. Un cor axerrehit s'endolcia sota la influencia d'aquella alegria sanitosa.

Era'l riure d'en Pirus la més hermosa manifestació de la seva felicitat: un xich baladrer, certament, però d'una plenitud encantadora, musical, encomanadis, adés ressonant ab agudíssim espinguet, adés repercutint greument, tantost ab inflexions infantines com ab rogalls de xantre.

—Aquest home sí que riu a gust,—deya tothom.

Y tothom se complavia en vèurel riure.

L'alegria s'ajustava y aparellava ab la calma, la santa calma de que fan gala tots els tartaners.

Y dit axò, ja suposat queda que una gran malvestat havia de punyir tots els cors, pera que la tartana d'en Pirus no ressonés de riallades, talment com si fos una capsa màgica d'alegria.

—Ja'l deveu conèixer be aquest camí, eh Pirus?

—Ja'm podria venar els uys, que no més de palpar la terra, ja diria... puf, som a tal banda.—

La carretera s'esmuny a través de camps ben conreuats, en magnífica plana, sobre la qual rossola una onada immensa de llum, y en la qual la mirada se delecta en estendres fins a les blaves y boyroses llunyanies. L'hemicicle d'atzur es sols retallat de la banda de gargal per unes estribacions del Pirineu, qui, en graduada devallant, van a morir a flor del mar. Per aquexa lluminosa plana, s'esbandeix cada jorn l'aura salitrosa, poètich ventijol qui refresca la fas envermellida dels segadors y desentumeix els membres dels ancians xacrosos. Els camps oferexen el pintoresch abigarrament de la diversitat de conreus; ací y allà, son clapejats de motes d'albes qui s'elevan dretureres vers el cel, com místiques agulles; y, esparramades a profusió, com si desde'l cel haguessin llensada una volior de coloms, se veuen cases blanques d'atrayent aspecte.

Els homes, en aquell terror, son franchs com la natura. Ja es de figurar, donchs, la franquesa del simpàtich Pirus. Ell, com la marinada, creuava cada jorn els lluminosos camps, y tenia pera tothom paraules afables y amicals somriures.

—Adeu, Pirus.

—Adeu, Laya; sembla que s'estufa aquest blat de moro.

—Endavant, Pirus.

—Ola, Peret, no vòs pàs rès pel teu oncle?

—Fins les pedres vos saluden,—mormolaven els viatgers, alegrats de respirar tanta afabilitat.

—Ja ho poden ben dir. Conech la vida dels homes, tant com la carretera. Veu aquell ajocat sobre'l glever? Sembla un pobret de Deu, no fà? dòs té més de déu mil duros. Y en aquell màs d'allí baix hi viu ara un masover, que quan se va fer càrrech del màs queya de miseria, ... allò que's diu... ben be de miseria... ha pujat set ò vuyt families, y tots van grassos y tots granegen. Es molt vividor aquest plà; com que gayrebé tot es de regadiu!

—Y dòs, per què no heu menat terres, vos també?

—Sant cristià! si jo he nascut per la carrera de Caltà a Sant Martí, y moriré corrint de Sant Martí a Caltà. Y que no desitjo pàs rès més... Y que Deu m'ho conservi! Tant me fà si'l vehi del costat va be, com si'l del davant va millor.—

Y tenia sobrada rahó en dirho, perque axís ho sentia.

—La de casa trebaya com la que més pugui... no més tinch un noy.—

Els ulls d'en Pirus espurnejaven d'emoció.

—L'hereu, qu'es un bordegàs fornit com jo, ab tanta forsa com jo y ab tan dalit com sa mare.

—Y ab tanta gana com el pare.

—Tambéee, tambéee, ja es dels que ho posa be. Y què puch demanar més? Dinners no'n falten; salut encara menos, gracies a Deu; no tinch cap enemich, ho puch dir ben alt, ni un, y conservo lo que'l pare fundà, y m'estimo'l Caretu tant com la dòna, y m'agrada veure aquets camps... perque fixinshi be ab aquets camps... y m'agrada veure tanta de llum... enlloch del món es tan clar com aquí... Y vélshi aquí un home felis. Arri, Caretu!—

Si, per raresa, 'l parloteig mimvava, llavors en Pirus solia taratlejar una cansó ò refilar una xiulada.

Quan era mercat a Caltà, l'agitació y'l burgit dominaven en la capsa d'alegria. La gent hi era ensardinada; un còve, acurullat de cols, era encimbellat sobre la caxa immensa del viatjant; la gropa del infelís Caretu desapareixia sota l'envolúm de sachs y de farsells; a la baca s'hi estenellava un home avesat als sotrachs. Y crits dels viatgers, y crits dels vianants, y rialles d'en Pirus. Aquest sí que disfrutava, de veres, en semblants diades: allò de toparse ab tants de carruatges, com si la carretera fos via de populosa urb, el tenia entusiasmat.

Una parada de tres quarts d'hora era feta sempre a Palau, al matí pera esmorzar, y pera berenar a la tarde. Justament, eren les hores en que la gana d'en Pirus se sentia més viva y més desperta; per xò, l' nom de Palau anava associat, per ell, ab el de fruició. La hostalera'l tractava com si fos de família; y en l'hostal repercutien sempre les rialles del tartaner, com armònich ressò de les que sempre escampava per la ruta lluminosa.

Al arribar a Caltà, la diligencia's revestia de respectuosa solemnitat. Les notícies del món enter arribaven al poble ignorat per via d'en Pirus. Y en Pirus, ombrejant son rostre afable de magestàtica seriosa, entregava al oficial de correus la preuada cartera, semblant a digníssim missatger de coses augustes.

La tartana, frenada, devallava lentament pel carrer Major. Y en la plasseta assoleyada apareixien, immutablement, l'escamot de rendistes, pera recullir el diari, que llegia tot seguit en el casino, davant la mar, aquell, d'entre l'arol, qui de més potentia veu era dotat.

A la plassa baxaven tots els passatgers; y allí acudia, llest y axerit, l'hereu d'en Pirus, minyó revingut, de sanitó semblant, d'ulls avesats y de cabellera negra y rinxolada. Anava sempre en mànegues de camisa. Ajudava a deslligar caxes y farsells; desenganxava'l cavall, amoxantlo ab ilusió, y, després, l'aconduhia a la quadra, fent sentir un xeriqueig de llenga y uns crits de comanda, tan característichs del ofici, que incontinent s'apreciava que

eren coses heretades. En Pirus cobrava. Els viatgers oferien amants bones propines, com a compensació de la felís estona viscuda. En els moments de comiat, encara rebien d'en Pirus fermes proves de complacència.

—No hi sab a ca'n Mingo? ja l'hi acompanyaré jo mateix. Y hont vas, ara, tu, carregat ab el sach? déxa'l sach a terra, que ja te'l faré portar pel noy. Vaja, endavant y fins a un atre día. Y bons negocis. Y sobretot, bonhumor. Disposar d'en Pirus.

—A quin'hora marxeu a la tarde?

—Ah! que torna V.? A dos quarts de dues; però, si té feyna, no ve pas de cinch minuts. Jo no som pas el tren; a mi sempre m'agafen.—

Vers les dues, després de moltes parades en diversos indrets del poble, corria, altra volta, com la marinada, carretera enllà, a través dels camps hermosos, xerrotejant melodiosament, esclafint rialles y rumbejant sempre la pura felicitat de que estava enjoyada la seva ànima ingènua.

Tal com sobta al vianant el primer llampech d'afrosa turbonada, així mateix sobtà a n'en Pirus l'aparició del primer automòvil en la ruta lluminosa.

Era una tarde de Juliol. La empolsada carretera, de tan blanca, feria l'esguart. De les eres brollaven núvols d'or. Una remor brunzenta bullia en l'ayre calm. Y la terra, caldejada y axerrehida, exhalava xardorosa bavor.

La tartana d'en Pirus corria vers Palau; el tartaner, sòpit y mandrós, dormisquejava; el Caretu, igual qu'un màrtir, avensava en el camí rohent. Y, veusaquí que, tot d'una, crepità la terra ab estrèpit formidable; la pols, com una glopada de fumera, torbellinà entorn del carruatge, embolquellantlo, y, unida ab la bravada pestilenta de betzina, tapà'ls sentits del guiador. Rossolà'l terratrèmol

per la carretera, assorollant el país blavós ab feréstegues ressonàncies, com bramuleig de fortíssima ressaga.

Com ferit per l'agulló, l' Caretu, esvarat, encabritat, va desboscarse, cosa que no s'era may vista. Y en Pirus, esmaperdut, anorriat, al veure la sobtada follia del animal mansoy, semblà perdre la trassa y art que tant el distingien y tant l'acreditaven.

—Caretu, oh Caretu, pobre Caretu, qué tens?—esclamava'l tartaner, ploriquejant.

Un instant, va girarse ràpit, pera veure allò sense cavalls de que ja havia sentit parlar, y, ab son esguart de llamp, sols vegé un núvol de pols que's fonia en el revolt llunyà de la carretera.

A borbolls, gità la seva boca tota mena de flectomies y vituperis. Y'ls batedors, y les pageses, y'ls qui en el camp laboraven, y'ls qui tranzitaven pel camí, tots a chor, com si tots fossin acorats de macàbrica visió, etzivaren dicteris y malediccions, entre alarits d'esglay y sospirs d'angoxa.

—S'ha espantat la pobra bestia! ¿fa, Pirus?

—Vès qui no s'espanta!

—Encara no me'n sé avenir... si'm sembla que somio... remalehida sigui la fal·lera d'anar depressa... si axò es la mort!... que no ho heu vist?

—Que me diràs! si encara tinch la sanch glassada!

—D'avuy endavant no podrèm ni caminar tranquils per la carretera.

—Deu me perdoni! però, ab tot y no volguer mal a ningú, hi han certes coses en el món, que, la veritat, mos regiren tota la fel que pugui tenir la nostra còrpora,—barbotejava en Pirus, ab accent emocionat, mentres amoxava la pobra bestia afadigada.

—Ja l'has passat el sust, pobre Caretu!—

Els pagesos, examats al hostal de Palau, anaven relatant l'impressió d'horror y l'avalotament de totes les coses. Era de saber que, al pas del automòvil, els cavalls se redressaren en les eres, assahinant; y les gallines fugien esvarades; y'ls cans, tan ardits en

fer voltes y saltirons davant els cavalls més lleugers, esparverats lladraren; y'ls vaylets de cabells rossos, ab la impressió, roman-gueren petrificats, com gentils estatuetes; y que'ls ulls de tothom se dilataren de paura.

L'ànima d'en Pirus s'aliviava al copsar el desfogament de la irada multitud. Per primera vegada en sa vida, dexà de menjar en l'hostal estimat.

Escruxida, l'hostalera remugava:

—Y per xò no vòs berenar, Pirus? No n'hi hà pas per tant! Hala, que tinch feta una ensiamada de cebes y tomàtechs que te'n lleparàs els dits.

—Y qui pot empassar rès ab un espant de tal naturalesa?—

Ni un trago, ni un mos, ni tant sols un cigarro, prengué en Pirus. La seva fàs s'era trasmudada, com el cel al fondres la claror. Era massa pesant a soportar el garbuix d'idees sinistres qui assaltaren el seu cervell. Vantantse de conèxer la humanitat, presentia la seva irresistible inclinació vers aquell instrument de vertiginosa rapidesa, qui, com un monstre, devorava camí, y devia sens dubte infiltrar en el cor humanal esperonadores cobejances d'aumentar encara la velocitat pasmosa. Posat en el camí de fantasies negres, ell, l'home optimista, l'home felis, se rendia y s'entregava sense una idea defensora, sense un crit de protesta, com s'entrega y se rendeix a la dolor aquell qui en el món sofreix per primera vegada. Y tot ho vegé perdut: se vegé ell xacrós y envellit, sense adjutori ni valiment; vegé'l Caretu en mans d'altri; però quan la imatge del hereu acudí, brillanta, en el somni afrós, l'esperit desmayat se redressà ab intents de lluyta y propòsits de defensa.

En tot el retorn, alès y esvarat, fità'ls punts llunyans, car temia trobar altra vegada l'automòvil. Y arribat que fou a sa casa, com ell preguntés ben tost al noy referencies de lo que tant l'interessava, el noy respongué senzillament, alegrement:

—Es d'uns senyors molt rics de Barcelona.—

En Pirus, dissimulant ansies y congoxes, tot garneu, garneu, inquirí notícies. Per ventura, la calma y la llum tornaren a son esperit trasbalsat. El senyor Roig, banquer del poble, deya molt acertadament que'ls automòvils eren moble de luxo, trasto de gent ciutadana, bonica temptació pera les fortunes colossals.

En Pirus, sadollat de tal impressió, tornà a riure ab rialles fresques, com un infant, y reprengué'l xerroteig melodiós, com un auell en plena primavera. El seu cor s'esponjava d'alegria a cada punt. Be n'hi acudiren d'automòvils a la carretera de Caltà; però aquesta matexa contrarietat aportava la joia de sentir l'incessant clamoreig de rabia en contra d'ells; car, avuy, una oca blanca com neu era axafada y esventrada al mitx de la carretera; y l'endemà—cosa pitjor—un pobre home era horriblement ferit.

Oh misteris del cor humà! El d'en Pirus, ab tot y esser tan bo, fins s'alegrava de que, en la carretera blanca, lluhissin gromolls de sanch.

Si no fos estada la por del Caretu, qui's desbocava sovint com un esperitat, fins hauria resultat un bell divertiment, pera en Pirus, l'encontre dels automòvils; car ell, sornaguer y somrient, se complavia en esser estorb, en esser valla del afollat vehícol. Ja podia trompetejar el monstre demanant passatge, que en Pirus, com si fos sort, seguia ab lentitut al bell mitx del camí.

—Ja s'apanyarán; no tinguin por que'ns fassin rès.—

Y si'ls senyors del automòvil, enervats, adressaven furientes mirades y feridores reconvencions, en Pirus reya a boca plena y a gran satisfacció. Y més reya encara, quan els passatgers, que ell aconduhia, parlaven en aquestos termes:

—Deu me'n regort d'anar ab un trasto axis. Ni que'm donguessin diners.

—Es molt exposat!

—Si cada dia hi han desgracies! ahir vaig llegir al diari que a Fransa se'n havia espenyat un, morint tots els que hi anaven.—

En Pirus, embriach de joia, esclamava:

—Vós que t'ho digui? No hi hà com els cavalls.—

* * *

Un jorn, entre Sant Marti y Palau, ja de molt lluny, atalayà en Pirus un automòvil.

Tres senyores y un jove sapat abordaren el tartaner. Y digué'l jove, afablement:

—Pagant lo que vulgui, farà'l favor d'acompanyar aquestes senyores fins a Caltà, que jo'm quedo aquí a guardar l'automòvil.

—Qu'han tingut 'veria?—preguntà en Pirus ab entonació de xangla.

Les senyores l'abrigaren d'una mirada rencorosa.

—Púgin, ja poden pujar.—

Esquisida essencia de violes embaumà la tartana. Com a cortesia, en Pirus llensà'l cigarro. Les senyores s'acomodaren tan be com possible era: una, al costat d'en Pirus; altra, a son davant; de manera que'l tartaner, per contingencia ni tan sols somniada, se trobà frech a frech, envoltat d'aquelles persones qui disfrutaven devorant camins y fruhien ovirant, d'esquillentes, ab esguart de llamp, les hermosures de la naturalesa. Per voler del etzar, ell tenia a son enfront esperits febrosenchs y àvits d'emocions fortes, ver símbol y perfecta concreció del viure modern. Llavors podia, donchs, a n'aquell esperit d'horrible damnació, encarar la seva calma inveterada. La ocasió de venjar-se sobtilment era vinguda. Mes en Pirus, ab tot y experimentar tals emocions, ben agradoses, no's conexia: se trobava atuhit y contorbat. Còm possible era, Senyor Deu, que aquelles galanes fembres de fàs exangüe y pell aporcelanada, frèvoles com canyissos y delicades com englantines, amessin el perill y s'embriaguessin semblant arreu alarmes y dolor?

La més jove de les gentils dames entortolligava un mocador en la seva mà d'ivori.

—Que s'ha fet mal?—preguntà en Pirus ab dolcesa.

—Una petita rascada; m'ha rajat un xich de sanch.

—Ja veurà: vol enganxarshi un paper de fumar? Va molt be.

—Nó, nó, nó.

—T'has espantat, eh, Maria Lluïsa?

—Vès qui no s'espanta!

—Ah, donchs jo nó; com que'l camí es tan plà!

—Anavem massa depressa.

—A 80.

—Y si'l marge arriba a esser més fondo, demà'ns canten les absoltes.

—Déxim guiar,—exclamà de cop, la qui anava davant en Pirus, y qui era, segons aparences, la més escarquillada y desexida.

Y, agafant regnes y fuet, pegà tan bella encinglentada al Carretu, que'l pobre animal, gens habituat a càstichs, embranzint, de cop, galopà follament.

De la boca d'en Pirus exia un somriure fals.

—Qui sab si'ns l'emportessim a Barcelona? Ja faria planta aquest cavall en el passeig de Gracia!—

Armonioses rialles acullí l'acudit; però en Pirus, desde llavors, defugint escrúpois, revelà ab claretat l'antipatia que les dames li inspiraven.

—Miri que'm reventarà l'animal; fàssi'l favor de no anar tan depressa.

—Y be, home, si encara fora negoci per vos; perque si no es d'aquí un mes, serà d'aquí un any que hauréu de plegar. Una carretera tan plana com aquesta que lliga pobles importants ab la via fèrrea! Aquí và un automòvil constantment, y negoci seguríssim.—

Una cremor interna arborà en Pirus; sos ulls esparverats, desmesuradament oberts, rossolaren per espay d'un minut en totes direccions, fitantse després sobre la dama qui parlava de tan aplanadora manera. Y, altra volta, fou assaltat per feréstega nuvolada de tristos pensaments.

Els vianants, al creuarse ab la tartana, admirats y com gelosos mormolaven:

—Tafoy, Pirus, avuy si que'n vas de be!

—Quina cistella de flors!—

Y a Palau, en l'hostal, de baix en baix, tothom preguntava a n'en Pirus:

—Qui son?

—Que son còmiques?

—No se semblen pas a la de casa. Redeconxus, que son guapes!—

En Pirus, relatant en poques paraules lo ocorregut, s'entretingué llarga estona menjant y bevent, perque en son ànima alterada, s'afermà la idea de martiritzar les inquietes senyores. La venjansa era pueril, certament; mes ocasió li era donada y ab fruyció l'acomplia.

—Mira, tu, aquelles senyores se quexen perque no marxen.

—Y tenen rahó les pobres, que fa més d'una hora que son aquí.

—Me sembla que ja fas catúfols, Pirus, perque tu, abans, ab unes dones axis... tan guapasses, t'haguessis desfet a compliments.—

El tartaner, sens contestar paraula, pagà'l berenar; begué un trago de canya; trià, d'entre'ls cigarros el que més trasses de fort tenia, y, axis preparat, ab el despit en son intern, s'enconfurnà en la tartrana.

—Que us hi volieu quedar a dormir?

—No es pas anar ab automòvil axò,—feu en Pirus.

—Si no haguessim volcat, ja estariem cansades de córrer per Caltà.

—Lo qual prova que no sempre arriba primer el qui més corre.—

La bravada irresistible del cigarro arrencà estossechs de les gorges femenils.

En Pirus ja's veyà escridassat y esperava, ab goig y dalè, que la sumanta fos produhida per un fort desfogament. Mes, quina de-

cepció! Les gentils dames, de pulcres maneres y correctíssim parlar, no feren altra cosa que vantarse sens treva ni repòs, donant axís entenent que ja estaven habituades a trabar les revineries de la voluntat, per molt contrariada que aquesta resultés.

Llavors en Pirus, desconcertat, s'averگوی.

«Jo no havia fet may semblants descortesies... aquestes senyores me pendrán per groller y sorrut... jo que no tinch cap enemich, jo que som l'alegría del camí, haver arribat a n'aquest estrem!»

Y, en consonancia ab la tombarella de sos pensaments y de sos volers, llessant el cigarro, axís parlà:

—Dispènsinme; un hom té'l vici y no se'n pot estar; però, tan mateix, l'arrendataria'ns fa esser inconvenients ab les senyores.—

Les senyores, rient a gust, s'admiraren del cambi del tartaner; y, llavors, examinantlo ab minuciositat, trobaren plaenta la expressió ingènua y bondadosa qui resplandí de sobte en la fàs granalluda, a la manera d'una clariana en mitx de núvols tempestuosos.

—Vol dir, senyora, que vindrán automòvils a fer la carrera?— preguntà en Pirus ab to somicós.

L'aludida s'estranyà, car olvidada tenia la broma que havia feta. Y tant ella com les altres dames, malgrat llurs esforços, no's lliuraven de la perplexitat; més a més, al adonarse de que en la boca del tartaner, suara emmurrionada y adusta, hi florien paraules de tendresa y d'apocament.

—Si ningú ha dit semblant cosa!

—Ha sigut una broma de la Conxita quan feya galopar el cavall.

—Ah! sí, ara recordo; y V. s'ho ha prè de veres?—

De la capsa d'alegría volà una rialla musical.

—Dòs, sense pensarsho, m'ha enfonzat una espasa al cor.—

En aquell mōment de grata franquesa y consolador esplay, l'ànima d'en Pirus s'esbatanà, però nó com de costum, ab càntichs

d'alegria coronats de rialles, sinó ab l'accent melangiós y planyi-
vol ab que parlaria un trobador si relatés les temenses d'haver
perdut sa lira.

—Jo som sembrat ma vida en aquest camí, y'm sembla que
l'ayre que hi respiro y la llum que m'illumina y la marinada
que'm refresca, son del meu esclusiu patrimoni. Jo som viscut
felis passant més temps en aquest camí que al costat de la dona...
y es per xò que les paraules de V. m'han ferit aquí dins... a lo
més sensible.

—Dispénsi, bon home. Té tota la rahó: paraules inconcients
porten devegades més veri que les serps.

—Però V. creu que'n vindrán d'automòvils?

—No hi pensèu, jo us ho asseguro; porten molt gasto.—

En Pirus, reanimantse com per miracle, tornava a esser l'ho-
me felis, qui portava en els ulls la claror de la ruta y tenia en l'à-
nima la franquesa del país hermós.

Digueren les senyores que a Caltà haurien de llogarse dos ó
tres matxos pera tragar l'automòvil; y en Pirus, amatent, asse-
gurava que trobaria bons animals pera complir el comès.

—Déxinme fer. Vostès no s'hauràn de cuydar de res.—

A la pregunta de les nobilíssimes dames de si hi havia a Caltà
fonda bona, respongué en Pirus un xich engallardit de vanitat:

—Ja ho crech, y de primera. Ja'ls hi acompanyaré... justament
l'amo es cosí meu. Què no farà ell quan li recomani tres senyo-
res de Barcelona?—

Tot d'una prorrompé la senyora més escarquillada y desexi-
da en una estrident exclamació:

—Donchs, digui que aquella espera mortal allí... ¿còm se'n
diu?... a Palau, era causada pel rencor que V. ens portava?

—Oh! y lo del cigarro també!—afegí una altra.

—Be, be, no'n parlém més, ja'm penso que'm perdonen,—
barbotejà'n Pirus, avergonyit.

—No fassi'l trist, ara que arribem al poble.—

El Caretu devia sentir-se content de trepitjar la terra de Caltà, perquè s'adalitava a córrer, fent sentir el bonicoy cascabelleig, com una cantadissa d'aucells.

Les comares, apareguint en les portes ò llucant per les finestres, restaven enhartades de veure senyores tan distingides y tan hermoses en la rònega tartana. Y ja no cal dir la espectació del oficial de correus, del escamot de rendistes y de la maynada, quan les senyores en mitx de la plassa estiraven tranquiles el guardapols, com si en cambra fossin, y arranraven el llarguíssim vel, qui's desplegava voleyant com flàmula.

Les hermoses inconegudes, precedides d'en Pirus triomfant, caminaven pels carrers angulosos ab magestat de regina. La fonda's revolucionà pera atendre'ls hostes distingits. En Pirus digué al seu noy que llogués els matxos, perquè ell se constituïa en criat y guardia de les senyores, en tant no vingués l'home del automòvil. Però sobtosa idea illuminà son ànima. El remolch del automòvil podia fer-se en la matexa tarde; donchs, per què no podia aprofitar el Caretu la ganga qu'allò representava?

—Noy, llòga un matxo no més, que ja hi farem anar el Caretu, y ja iré jo.—

El noy complí l'encàrrech, y, mitja hora després, Caretu y matxo llogat, aparellantse, guiats pels amos respectius, s'allunyaren carretera enllà.

En Pirus y l'amo del matxo, intimats per la gestió, se deyen a cau d'orella, com si temessin esser descuberts:

—Al menos deurèm cobrar vint duros cada hu.

—Jo be m'ho penso. Què'ls hi es a n'aquexa gent vint duros més com vint duros menos?—

El remolch del automòvil fou practicat ab relativa rapidesa. Els guiadors, en llur camí, reculliren molts somriures de befa y paraules de xangla. En Pirus disfrutà a desdir: per les manifestacions de la multitut; pel somni de la retribució. «Mirèu be, amichs meus: el Caretu, el meu Caretu aconduhint axò que tants admira-

dors té y que de tanta fama disfruta. Considerèu be aquest pás de comedia y no volguèu engrescarvos en córrer com dimonis.»

Aquesta prèdica, si no la deyen els llavis, la cridaven els ulls, ab una expressió tan sincera, que'ls amichs contestaven, també ab l'esguart: «No't dexarèm may, Pirus, per invents que's fassin.»

L'arribada al poble fou una vera apoteosis de la desbordanta felicitat del simpàtich tartaner. El Caretu, ab la testa redressada, alsinades les orelles, semblava també gloriarse de son triomf. Els infants, avalotats, se repenjaven darrera l'automòvil. Un festós clamoreig de mofa ressonà en el carrer Major.

En Pirus, després d'haver cobrat lo que ningú va may saber, en celebració de la facecia begué en el casino licors y cervesa, com may n'havia begut; y content y rioler, s'adormí aquella nit sense pensar, ni un moment, ab lo que'l pervenir podia reservarli.

Per desventura, la fatal predicció fou complerta. Mes no vingué la guerra de la ciutat llunyana, com axis era de témer; la guerra brollà en el mateix poble, en el sí de l'amistat, y fou tramada secretament, com si fos una malvestat esborronadora. Quí havia de pensar, ni tantsols somniar, que'l senyor Roig, el banquer, l'home de colossals negocis, d'ardides empreses; l'home qui s'era associat, en diferents ocasions, ab els lluminars altíssims de la política espanyola; l'home, en fi, de més prestigi comercial en la provincia; quí havia de maliciar, ni tantsols sospitar, que descendiria al terror de la crua competència rural y qu'arribaria a cometre la vilesa d'arruinar un convehi humil, pobre y bo com un sant?

En Pirus, traspostat, inconegut, sentint en son cor ardideses de fera pera defensar el llegat de sos avis, herencia de son fill, s'internà en la casa senyorial del banquer; y, front a front ab el colós comerciant, axis parlà:

—No hauria pensat may que un home carregat de diners com V., fos tan miserable.—

El senyor Roig, incorporantse enfurismat esbalegà:

—Morera, Sala, fassin el favor d'agafar aquest home y tirar-lo al carrer desseguida.—

Els aludits, emocionats, no gosaren posticarse.

En Pirus, revenintse, mormolà:

—Dispénsi si l'he pogut ofendre; però considéri que la ferida que V. m'ha fet es de mort.

—Tot lo que volgueu; però si aquí heu de venir a insultar, ja esteu passant la porta. Ara, en bona forma, diguéu tot lo que volgueu.

—Dòs, jo venia a dirli que no'l posi l'automòvil.—

La infantivola candidesa d'en Pirus provocà una rialla en el banquer.

—La setmana entrant ja serà aquí.

—Dòs, arreglém la cosa que vagi be pera tots. No més que pugui viure, ja estich content.

—No hi queb intelligencia en aquest assumpte. Parlant francament, jo ja us esperava, perque, la veritat, al acudirsem aquest negoci, m' sabia greu que la víctima fos un del poble y que, justament, fossiu vos, de qui no he tingut may res qué dir.

—Es clar que sí, ja sab que sempre li he donat el vot.

—Bé, sí,—digué'l senyor Roig, esquivant la influencia de la interrupció. Com ja us dich, me sabia greu que vos fossiu la víctima; y, en reparació d'axò, hem acordat aplassar el vostre fill en el despaig de l'agencia.

—Y jo?—insinuà en Pirus tímidament.

—Vos, com que ja comenseu a esser d'edat... Quants anys teniu?

—Cinquanta dos.

—Y be, a cinquanta dos anys, ab lo que vos heu treyayt, ja us podeu retirar.—

En Pirus saltà de la cadira, y, abocantse a la taula ab gestes tràgichs, cridà:

—Jo ab la meua forsa y la meua braó retirarme y passejar pel poble com un tisich ò com un vey? Per quí m'ha prè V.?—

La visió dels camps assoleyats y de la ruta estimada passà davant els ulls del malestruch tartaner.

—Jo encofurnarme a casa com un invàlit? Axò may, encara que hagi de caure mort de fam en mitx de la carretera... fassi V. lo que vulgui, atipis, atipis d'una vegada, que no se'ls emportarà pas al atre món, y ha de morir ab una boca més badada!

—Sortiu d'aquí!

—Cridi, home, clàvim una puntada de peu, com si fos un gos; però'ns veurèm les cares. Vuy defensarme fins a morir; no vuy que'l meu fiy arribi a esser criat de V.; seria una deshonra per nosatros.

—Marxéu immediatament, si no voleu que la cosa arribi a pitjor...

—No s'espanti, senyor Roig, qu'en Pirus no ha fet may mal a ningú; però ja'ns veurèm. Tot el poble sabrà qu'es un jueu.—

Barbotejant furiosament, ab gestes d'home orat, en Pirus exí al carrer. La riuada de quimera y de dolor, esbotada ab tanta impetuositat, havia d'escórrers encara y escamparse braument pera que perdés la forsa aterradora.

La noticia, arribada a general domini, era diversament comentada. En Pirus descobria en tots els esguarts la impressió del revoltant succés. Y, oh terrible humanitat! Ell conegué, llavors, molts esguerrats d'ànima; ell vegé surar un pòsit de maldat del que ignorava la existencia; ell rebé la sageta feridora dels irònichs somriures y sentí les paraules hipòcrites dels falsos consellers.

—Oh Deu meu, y que gent dolenta hi hà pel món! Es tot el poble que hi disfruta ab la nostra desgracia, esposa meua.

—Y no tant, home; estàs tan trastornat que per tot te sembla veure enemichs.

—Si no fos per aquest, oy me'n riuria!—deya en Pirus, signant l'hereu.

—Per mí no us amohineu, pare; d'una manera ò altra sempre'm guanyaré la vida;—esclamava'l minyó valentment.

—Sí, però tenies un pervenir tan assegurat! Y era tan dols el meu treball!

—Escoltéu: jo no sé perque us heu de posar d'aquesta manera. Axò del automòvil es un ensaig... quí sab còm irà... a tothom espanta... no crech que la gent s'arrisqui a anarhi;—mormolava la dòna d'en Pirus ab inflexió aconhortadora.

—Ah, sí! tens rahó, hem de lluytar, hem de defensarnos. ¿Eh noy? La gent està del meu costat.

—Y es clar que sí. Vos espanteu desseguida. Haventhi salut, ray! molt serà que no'ns poguem guanyar la vida.

—Si s'ha d'estalviar, ja sabeu que sempre hi som per una.—

Axis pensant y axis garlant, armantse de totes armes, infonent-se valor mutuament, esperaren ab emoció que les trompetes, repercutint en el camí brillant, donguessin el crit de guerra.

En la vall propera a Caltà, hermozejada per prats de velló tendrissim, en mitx de la qual anguleja la carretera com riu argentat y desde hont se domina la mar blava fins al horitzó, fou benehit l'automòvil qui havia de fer la carrera de Sant Martí a Caltà.

El poble'n feya gran festa, ilusionat d'una banda ab lo que la civilització li aportava, y content per altra part de que la benedicció del automòvil dongués motiu de gaubansa.

Molta animació regnà, perque allí acudiren ab tota galanura y agensament les autoritats del poble. Les campanes de la església donaren al vent la veu alegre de les festes anyals. Y la cobla endiumenjava les ànimes ab musica saltironanta. Onejava la multitud al entorn del vehícol; y, mateix que la mar desfà sa brahó al

trobar l'aspresa del rocàm, la multitud encuriosida desfeya sa impetuositat en la corda tivanta qu'envoltava'l clos hont les autoritats y persones distingides emanaven solemnitat.

L'automòvil, com torre imponent, enflorat, flamant, era sobre dues planxes de fusta, a punt d'abocarse al camí com un vaxell a punt d'esser varat.

Tothom esperava anhelós el moment en que l'àliga empendria volada.

Quan la espectació era més intensa; quan s'esvahia y cessava la furimor de la vèrbola; quan s'escampava'l silenci per aquelles prades d'hermosura helènica y s'ensenyoria de la multitud, qui sota els raigs de sol mirífich aletejava com un papilló, llavors, en la quietut dels camps, va sentirse al lluny, carretera enllà, un so de cascabells qui s'apropava ab tota l'alegria d'un cant al intensificar-se.

Y a poch, en mitx de la gernació en festa, va passar en Pirus, va passar la víctima, endolada, alacayguda.

En Pirus plorà al veure que la seva mort era celebrada pel poble enter ab un devassall d'alegria esbojarrada.

Alguns llavis mormolaren:

—Pobre Pirus!—

Gayrebé tothom recordà la joya qu'havia experimentada en la tartana alegre.

La senyora del banquer senti en la consciencia un gran remordiment.

—Que no't trobes be?—feu el senyor Roig.

—No gayre, no vuy pas venir.

—Y ara, no faltaria més...!—

Tota la familia del banquer, autoritats, personalitats y amichs íntims s'acomodaren en l'automòvil en mitx de flors. Un cop de bocina atronador, retrunyint en l'ayre calm, anuncià la sortida; y, de cop, la baluerna immensa, a marxa ràpida, s'esmunyi per la carretera. La multitud restà com enganyada llambregant el punt

diminut qui s'esboyrava en la llunyania; y ja ningú's recordà d'en Pirus, del pobre Pirus, qui com un ferit arribava a la llar y queya, a plom, en els brassos de sa esposa, plorant a llàgrima viva com un infant.

—No vuy pas cap mal a ningú, però, Deu me perdó! aqueix home funest, aqueix lladre de banquer, merexeria mil tortures,—exclamava la dòna al veure en Pirus afinat, tremolós de febre.—Lo millor que pots fer es ficarte al llit, que jo iré pel metge. No serà res. Terch y tossut has volgut sortir de totes maneres y ho podies haver pagat car. No es pas que no t'ho diguessim que no sortissis!

—Assessi!... tot el poble hi ha fet anar... fins el senyor rector y els músichs... Lladre!

—Tranquilisat, no serà res.—

El metge confirmà les suposicions de la esposa; y l'endemà mateix, com intrèpit guerrer, tornava en Pirus a guiar el Caretu.

Oh benhaurada sòrt qui omplires aquella ànima humil de sanitosa joya. La tartana s'atapahi: els paquets y sachs y caxes desbordaven pels flanchs del carruatge acaparant gayrebé tota l'amplada de la ruta. En cambi, l'automòvil no duya més qu'un passatger.

Quina jornada tan esplèndida! El brill del sol era intens. Les ruxades de llum, filtrantse en les copes dels arbres, n'argentaven el fullatge.

En Pirus xerrotejava com els aucells. No hi havia pensament de cap passatger qu'ell no endevinés; y, al acte, com per art màgich, l'inespressat voler quedava complimentat. Animat d'insistents desitjos de satisfer, mormolava:

—Vuy qu'estiguen més be aquí que a ca' vostra. Al hivern us hi posaré un canó d'aygua bullenta, y encara ben rodejat de paya. Ara la dòna ja m'està fent uns coxins nous de primera... de primera... —

Y'l bon home somreya quan els passatgers li contestaven:

—No t'escarrassis, Pirus; quí vòs que hi vagi ab l'automòvil?

—Tothom s'estima la vida.

—Y un tragecte tan curt! No farà pas rès.

—Ha sigut una equivocació d'en Roig.

—Una indecentada, déus volguer dir.—

El tartaner fins ploriquejava de goig. Llavors apreciava la estimació de sos convehins, les simpaties de que era valedor. No era pas d'estranyar que la gent fos anada a la inauguració del automòvil, perque la gent es amant de festes y de gatzara.

A Palau, segons testimonis fefaents, en Pirus no havia menjat may tant, ni tant a gust com aquell dia. Vermell, congestionat, era l'home alegre de sempre, ab ses rialles, ab sos cants, ab sos estirabots y acudits.

—Has vist, noya, l'automòvil? ple de vent.

—Y sí home; hauràn de plegar.

—Es clar, però'm faràn patir una mica.—

Reprenent la festosa xerrameca, en Pirus y els passatgers feren via cap a Sant Martí. Y alli, a la estació, al costat del *chauffer* seriós, el simpàtich ordinari s'esgargamellà a crits:

—Palau y Caltà... agencia d'en Pirus, cinquanta anys de servey, alegria y bon humor! —

Els viatjants, alegrats al sentir aquella veu, allargaven seguidament les maletes y paquets.

—Ja va desseguida; anem a marxar a la carrera, sense demora. Vàginse acomodant, senyors.—

La competencia havia matada la calma tradicional.

—Ah! hi hà automòvil?—preguntaven els forasters, estranyats.

En l'accent de la pregunta descobrí en Pirus una amenaça pera l'avenir; mes la trista impressió fou passatgera.

Ja es de suposar qu'anaren endoyna les bromes y sàtires en la tartana, al veure que l'automòvil s'entornava completament buyt.

—Ja pots córrer, manyach! Què'n treuràs d'esfrexurarte, si has fet marso?—

No passaren pas quinze dies de tranquil·litat. Ara l'un, ara l'altre, de primer anduvi ab por de la rapidesa y ab recansa y greu d'abandonar en Pirus, tothom anava probant el prodigi que l'enginy havia format.

Impossible descriure la malinconia d'aquella ànima bona qui veyia escórrers en un minut la font de benestar, el pervenir del fill, y veyia com totes les cares amigues, qui s'eren dilatades de joya en la tartana, s'acotaven y amagaven, com rostres de criminals, pera anar a fruhir la sensació de la rapidesa. Recullia per tot arreu l'ànima bona menyspreu y indiferencia, com si de sobte hagués esdevingut la d'un malfactor. A Sant Martí ja no s'oïen crits alegres; y en l'hostal de Palau, com en temple desert, la desolació hi pesava. La hostalera, al costat d'en Pirus, malehia, rabiosa, l'aparició del automòvil, perque l'automòvil passava furient, igual que un tren ràpit, com si hostal no hi hagués.

Y que trista era la ruta lluminosa, y'ls camps conreuats y la claror del cel! L'alegria desbordanta de la naturalesa semblava un escarni del dolor d'en Pirus.

Sens defallir, el pobre Pirus anava de casa en casa ab perfidia, com un captayre, demanant per favor que'l protegissin. Mes el seu clam era ofegat per la ventada forta de la civilització.

Un succés, ja pregonat y pressentit, acabà d'atuhir l'ànima de la pobra victima: el correu de Palau y de Caltà seria dut per l'automòvil. Trista recompensa pera aquell qui havia desempenyat el comès delicadíssim durant tota la vida ab honor sens parella! Pobre Pirus! El destí, ensanyantse en contra d'ell ab obstinació de fera, aterrava, esmicolava de cop totes les seves ilusions.

Com si ell fos una cosa adherenta a la naturalesa, sense la qual la naturalesa havia de perdre son just equilibri, cada jorn, malgrat la certesa de no guanyar ni un céntim, anava y venia de Caltà a

Sant Martí y de Sant Martí a Caltà, regant de llàgrimes la ruta brillanta, camp de sa vida.

Les matexes veus remorejaven en el país hermós; la matexa llum rossolava en l'hemicicle d'atzur; la matexa marinada s'esbandia per la plana llarga ab alè confortador.

Però aquella hermosura invariable, ab ses festoses recordances, martiritzava més y més l'ànima d'aquell qui era joguina de les versatilitats mondanals y victima de la civilisació.

La muller d'en Pirus vengué a preus baxíssims els mobles y tots els objectes de difícil transport; y, carregant en la tartana els entriquells indispensables d'una llar ambulant, ella, en Pirus y el noy abandonaren el poble com desertors, una jornada d'estiu, a l'hora en que's colgava'l sol en mitx d'un nimbe d'aurífiques tonalitats.

El Caretu arrastrava la tartana pesadament, com si conxedor fos de la trista marxa qu'anava a empendre. Be prou el fustigava en Pirus, que sentia, com sa muller y son fill, l'ansia agullonadora de trobarse a lliure camp, lluny de la remor coneguda d'aquelles pedres, lluny del últim esguart pietós y compassiu que'l poble enter els dirigia; però'l cavall, mandrosament, avensava en la rampa pedregosa.

Atès el cimall, els fugitius oviraren el poble, aclofat al entorn del campanar, escampantse fins a flor del mar, com afanyós de rebren ses besades y sos rampells.

La esposa d'en Pirus abocà en l'última mirada tot l'afany de gravar en la memoria la silueta del estoig d'argent en el qual visqueren abscondits, però ben felissos. Fou un instant. Sa vida entera desfilà davant sos ulls, com un llampech, ab tota la complexitat d'episodis y d'escenes, tota ella amarada de puresa santa

y de vera felicitat. D'improvis, fonent en llàgrimes, cercà la escalfor de besos y'l consol d'amorosa abraçada.

—Però, Deu meu, qu'hem fet nosatros, que axís haguem de fugir del poble com deshonorats? Nosatros... tan bons... que no hem fet may cap mal a ningú... Ahont anem a les nostres veyeses?—

Contaminat del sentimentalisme de la muller, en Pirus no pogué dir mot; però, en veritat, tampoch podia respondreli, perquè res de fixo sabia del punt allà hont anaven. Anaven a montanyes altíssimes, a país llunyà, en mitx de gent estranya, tal vegada; però a terra a la qual no fos encara arribat el vent de refinada civilitació.

DISCURS DE GRACIES

de D. Joan Moneva y Puyol.

SENYORA:

Lo suprem Magistrat de la Poesia catalana qu'es lo Còs de Mantenedors d'aquest Consistori, ha manat que sigui jo qui, de part seva, permetentho la Vostra Beutat, remercii, dels honors que la nostra Institució té rebuts per la Festa d'enguany, a tots els qui l'han afavorida.

¿Mercès? A Deu ne sien donades; car ningú, menys de Deu, hauria estat prou poderós pera donar a la Poesia catalana aquesta magnificencia y eficacia ab que's mostra a sos Certamens, mestressa del temps sense limits y del espay sens fites.

¡Jochs Florals de Barcelona! ¡Jochs Florals de Catalunya! sou senyors del espay. A n'aquesta Llotja, plena sempre de recorts d'un poble fort pel treball de la intel·ligencia y de les mans, rublerta avuy de beutats encisadores y de proushomes de totes les aristocracies, que son, tots plegats, lo mateix poble fort del present y la promesa del poble fortíssim del pervindre, a n'aquesta Llotja tenim reunits, espill dels nostres vells Reyalmes federats, lo geni català del Continent; tot lo que hi hà de beutat, de seny, d'art y de poesia a l'Illa d'or, gentil perllongació mediterrania de la Catalunya trobadoresca; y haveu treta, del garbí, una representació mi-

grada y pobra, però coral y plena d'entusiasme, d'aquexos milers d'aragonesos qu'han après de llur mares, com a llengua nadiva, l català.

Una vegada, aquests Jochs Florals, escampant els seus himnes a dalt del glorificat Canigó, y axamplant lo penó gloriós del Casal de Barcelona, com ne fa segles, a banda y banda del Pirineu, van estrènyer, ab una sola abrassada, la tradició de les antigues Corts d'amor, hont tota beutat rebia homenatge, ab la gentil revifalla de la Cort Rey al del Aymador de tota gentilesa.

No li cal, però, a la vostra Cort, de moures pera atraure homenatges; no's mou pas lo sol, y arreu arreu del món llumena a tots els pobles, y reb l'admiració dels aymadors de la beutat.

Un jorn va ésser, que'l poeta germànich, lo poeta germà, atret d'aquest sol qu'es la nostra Floral Institució, plé d'amor a n'aquesta rassa, a n'aquesta terra benvolguda, va oferir, pera ferne honor a la poesia catalana, aquest nou anell del Nibelung, que n'es lo premi d'en Fastenrath.

¡Oh, lo nom gloriós! ¡Oh, l'home bò, l'amich fidel! fèmlí lloanses a n'aquest venerable aymador de Catalunya; siáu dignada de donarli mercès del fons del vostre cor, Senyora Reyna, puix tant ell va voler enlayrar lo vostre espiritual Rey alme, que d'aquest premi Vos en ha fet dispensadora.

¡Jochs Florals de Barcelona! ¡Jochs Florals de Catalunya! sou senyors del temps; y n'es solzament lo ver Deu nostre qui vos ha pogut donar aytal sobirania; els Deus del paganisme varen prometre a n'el mit helénich, la gracia del sempre viure, però no més que la Omnipotencia pot afegir a la eternitat del viure la virtut del no envellir may més. Y tu, la Festa de la Poesia Catalana, ni mors ni envellexes. Vius romanen, al bell mitx de nosaltres, com si d'assí mateix ens endressessin llurs trobes escullides, la gloriosa nissaga dels trobayres mitgevals y dels moderns trobayres; y, perque més present ne sien a l'admiració de tothom, cada any, l'amor del poble català els arbora una estàtua.

Y cada any, també, ensemps de la estàtua del Mestre vell, s'axe-
ca, estàtua de carn y sanch, de voluntat y seny, un Mestre jove;
joh, nó! no n'es un sol per cada any; son més encara; la enhorabo-
na als qu'enguany hi arriben.

Mercès a tu també, lo poble català de tota mena; a tu, qui has
dexada l'eyna pera picar de mans; mercès, no menys, als triomfa-
dors matexos del Certàm; haveu estat ardots, puix, a n'els mo-
ments de la batalla ciutadana, haveu menspreuada la defensa pro-
pia pera vindre, gentils, al torneig; y haveu encertat; també axò es
lloyta, també es sacrifici per vosaltres; també es victòria; també
n'hi hà guany pera la Patria.

Senyora: Pera la Vostra Beutat mes darreres paraules.

Quan lo nostre Montaner se disposa a vessar dins sa Crònica
la descripció d'un fet ò d'un episodi gloriós, com qui's detura, en-
lluernat, devant qualsevol espectacle super-humà, diu, ab admi-
ració:

«¿Què vos diré?»

Veyèu assi'l dubte del meu esperit, près de la matexa admira-
ció. ¿Què vos diré?

Vull oferirvos, del meu migrat tresor, un recort; lo primer que
jo tinch de la poesia catalana.

Jo vaig aprendre'l català a *L'Atlàntida*; y, del magnífich poema,
lo primer que vaig llegir y aprendre de cor, van ésser les estances,
tan boniques, de la Balada de Mallorca. Permetèume recordarne
la darrera.

Tres eren los testos, tres foren les illes,
y, al véureles, ara, volgudes pel sol,
les crida a sos brassos la terra per filles,
¡y'l mar se les vol!

Oh, ¡que se n'ha tornat de pietós lo mar! Veyèu: Catalunya li
ha demanat aquest joyell que sou vos, senyora Reyna; y ell n'hi
ha fet mercè.

A tu, lo Mar Mediterrani, lo mar nostre: Gracies.

ANUARI

DELS

JOCHS FLORALS DE BARCELONA

1910

CONSELL DIRECTIU

Francesch Matheu, *President.*

Angel Guimerà, *Arxiver.*

Joaquim Cabot, *Tresorer.*

Domingo Martí y Julià.

Carles Pirozzini y Martí.

Joseph Puig y Cadafalch.

Lluís B. Nadal, *Secretari.*

MESTRES EN GAY SABER

- † VÍCTOR BALAGUER, *proclamat en 20 de Juny de 1861.*
- † GERONI ROSSELLÓ, *proclamat en 4 de Maig de 1862.*
- † JOAQUIM RUBIÓ Y ORS, *proclamat en 3 de Maig de 1863.*
- † MARIAN AGUILÓ Y FUSTER, *proclamat en 6 de Maig de 1866.*
- † JOSEPH LLUÍS PONS Y GALLARZA, *proclamat en 5 de Maig de 1867.*
- † ADOLF BLANCH Y CORTADA, *proclamat en 3 de Maig de 1868.*
- † FRANCESCH PELAY BRIZ, *proclamat en 2 de Maig de 1869.*
- JAUME COLLELL Y BANCELLS, *proclamat en 7 de Maig de 1871.*
- † TOMÀS FORTEZA, *proclamat en 5 de Maig de 1873.*
- FRANCESCH UBACH Y VINYETA, *proclamat en 3 de Maig de 1874.*
- † FREDERICH SOLER, *proclamat en 2 de Maig de 1875.*
- ANGEL GUIMERÀ, *proclamat en 6 de Maig de 1877.*
- † DAMÀS CALVET, *proclamat en 5 de Maig de 1878.*
- † JACINTO VERDAGUER, *proclamat en 2 de Maig de 1880.*
- JOSEPH FRANQUESA Y GOMIS, *proclamat en 6 de Maig de 1883.*
- RAMON PICÓ Y CAMPAMAR, *proclamat en 3 de Maig de 1885.*
- † TERENCI THOS Y CODINA, *proclamat en 1 de Maig de 1887.*
- JOAQUIM RIERA Y BERTRAN, *proclamat en 11 de Maig de 1890.*
- JACINTO TORRES Y REYETÓ, *proclamat en 11 de Maig de 1890.*
- JOSEPH MARTÍ Y FOLGUERA, *proclamat en 8 de Maig de 1892.*
- FERRAN AGULLÓ Y VIDAL, *proclamat en 7 de Maig de 1893.*
- † ANICET DE PAGÈS DE PUIG, *proclamat en 3 de Maig de 1896.*
- FRANCESCH MATHEU, *proclamat en 2 de Maig de 1897.*
- GUILLEM AUGUST TELL Y LAFONT, *proclamat en 6 de Maig de 1900.*
- MIQUEL COSTA Y LLOBERA, *proclamat en 11 de Novembre de 1902.*
- JOAN MARAGALL, *proclamat en 1 de Maig de 1904.*
- ARTUR MASRIERA, *proclamat en 7 de Maig de 1905.*
- APELES MESTRES, *proclamat en 3 de Maig de 1908.*
- JOAN ALCOVER, *proclamat en 9 de Maig de 1909.*
- JOAN M. GUASCH, *proclamat en 9 de Maig de 1909.*
- JOSEPH CARNER, *proclamat en 1 de Maig de 1910.*
- LLORENS RIBER, *proclamat en 1 de Maig de 1910.*

EX-REYNES DE LA FESTA

1859 ÷	Dona Maria Mendoza de Vives.
1860 ÷	» Elisea Lluch de Rubió.
1861 ÷	» Carme de Bofarull.
1862 ÷	» Maria Josefa Massanès de González.
1863 ÷	S. A. la Serenissima Sra. <i>Duquesa de Montpensier</i> .
1864 ÷	Dona Victoria Penya d'Amer.
1865 ÷	» Elena Cavaller de Roca.
1866 ÷	» Manuela Luna Méndez de Vigo.
1867	» Dolors Llopart de Muns.
1868	» Carme Mercader.
1869	» Mercè Estrada.
1870	» Francisca Nanot Renart.
1871	» Antonia Sacanella de Blanch.
1872 ÷	» Maria Hubert.
1873	Excma. Sra. » Oriola Serra de Quintana.
1874	» Antonia Ubach y Gutiérrez.
1875 ÷	» Rosa Pigrau.
1876 ÷	» Emilia Palau y González de Quijano.
1877	» Josefina Sabater d'Aldavert.
1878	Excma. Sra. » Carme Cendra de Domingo.
1879	» Teresa Gasset.
1880	» Clotilde París.
1881 ÷	Il·tre. Sra. » Dolors Caballero de Mercader, <i>Comtesa de Bell-lloch</i> .
1882	» Aurea Clavé de Ferrer.
1883 ÷	» Josefa Salvat d'Onyós.
1884	» Irene Archer de Sanromà.
1885	» Isabel López de Gñell.
1886 ÷	» Rosa Marquès de Uyà.
1887	» Dolors de Carles de Robert.

1888	S. M.	Dona Maria Cristina d'Absburg-Lorena, <i>Reyna Regent d'Espanya, Comtesa de Barcelona.</i>
1889		» Maria Assumpta Sabé de Brosa.
1890	Excma. Sra.	» Lluïsa Goldmann de Fastenrath.
1891		» Isabel Güell y López.
1892		» Francisca Bonnemaïson y Farriols.
1893		» Maria del Carme Joval.
1894		» Lluïsa Llorach y Dolsa.
1895		» Elisa Planas y Font.
1896	Excma. Sra.	» Maria del Pilar de Puig de Fonsdevicla, <i>Marquesa de la Torre.</i>
1897		» Maria Oller y Rabassa.
1898 †		» Maria Permanyer y Permanyer.
1899 †		» Pilar de Febrer y Cunill.
1900		» Teresa Novellas de Molins de Tell.
1901 †	Il·ltre. Sra.	» Pilar de Sarriera, <i>Marquesa de Puerto Nuevo.</i>
1902		» Maria de la Concepció Picó de Riera.
1903		» Rosa M. Pratjusa de Villar.
1904		» Clara Noble de Maragall.
1905		» Pelegrina Benet d'Alandi.
1906		» Carme Amat y Matas.
1907		» Agata Sanllehy y Girona.
1908		» Maria Ricart y Roger.
1909		» Angela Calvet de Haro.

EX-MANTENEDORS (1)

Ramon d'Abadal	M. 1898
† MARIAN AGUILÓ Y FUSTER	P. 1867, 1888, M. 1862, 1873, 1874, 1883
FERRAN AGULLÓ Y VIDAL	M. 1906, 1908
Antoni M. ^a Alcover	M. 1905
† Francisco Alió	M. 1892
† Valenti Almirall	P. 1886
Joan Almirall y Forasté	S. 1895, M. 1896
Miquel V. Amer	P. 1908, M. 1859, 1864, 1871, 1885
† Manuel Angelon	M. 1862, 1872, 1882
† Manuel Anglasiell	M. 1863
† Eusebi Anglora	M. 1869
† Ramon Arabia y Solanas	M. 1887
† Joseph de Argullol y Serra	M. 1871
Joseph M. ^a Arnau	M. 1869, 1887
† Antoni Aulestia y Pijoan	M. 1875, 1900
† VÍCTOR BALAGUER	P. 1868, S. 1862, M. 1859, 1863, 1883
† Andreu Balaguer y Merino	M. 1877
† Joseph Balari y Jovany	P. 1894, M. 1875
† Celesti Barallat y Falguera	M. 1864, 1875
Teodor Baró	M. 1896
Maurici Barrés	M. 1898
Francisco Bartrina d'Aixemús	M. 1885, 1894
Bonaventura Bassegoda y Amigó	S. 1889, M. 1890
Ramon E. Bassegoda y Amigó	M. 1887
† Vicents J. Bastús	M. 1860
† Antoni Bergnes	M. 1861
Felip Bertran	M. 1868
† Pau Bertran y Brós	M. 1886
† ADOLF BLANCH Y CORTADA	P. 1869, S. 1860, M. 1865, 1875, 1878
† Joseph Blanch y Piera	S. 1876, M. 1877
† Antoni de Bofarull	P. 1865, S. 1859, 1883, M. 1876, 1884
† Vicents Boix	M. 1877
Antoni Bori y Fontestà	S. 1903, M. 1904
Joaquim Botet y Sisó	M. 1889, 1904

(1) ABREVIATURES: † Mort.—M. Mantenedor.—P. President.—S. Secretari.
—LOS NOMBRES EN LETRA VERSALETA SON DE MESTRES EN GAY SABER.

† Alfred Brañas	M. 1893
† F. PELAY BRIZ	P. 1875
Victor Brosa y Sangerman	S. 1902, M. 1903
Casimir Brugués	M. 1894
Joseph Brunet y Bellet	M. 1897
Joaquim Cabot y Rovira	S. 1888, M. 1889
† DAMÀS CALVET	S. 1864, M. 1865, 1876, 1879
Artur Campion	M. 1891
† Antoni Camps y Fabrès	M. 1864, 1873, 1874
† Antoni de P. Campmany	M. 1891
JOSEPH CARNER	M. 1907
Pelegri Casades y Gramatxes	S. 1898, M. 1899
Joaquim Casas-Carbó	M. 1907
Raymond Casellas	M. 1896
† Joseph Coll y Vehi	M. 1862, 1874
JAUME COLLELL Y BANCHELLS	P. 1887, 1908, S. 1873
† Gayetà Cornet y Mas	M. 1886
† Joseph Coroleu	S. 1872, M. 1873, 1878, 1893
† Joan Cortada	P. 1864, M. 1859
MIQUEL COSTA Y LLOBERA	P. 1906, M. 1908
Pompeu Creuhet	S. 1906, M. 1907
† Lluís Cutchet	P. 1876, M. 1861
Otto Denk	M. 1894
Lluís Domènech y Muntaner	P. 1895, M. 1881
Eveli Doria	S. 1909
† Manuel Durán y Bas	P. 1884
Lluís Durán y Ventosa	S. 1897, M. 1898
Joseph de Echegaray	M. 1896
Antoni d'Espona y de Nuix	M. 1909
Joseph Estanyol y Colom	M. 1895
† Pau Estorch y Siqués	M. 1861
† Félix M. ^a Falguera	M. 1872
Sebastià Farnés	S. 1890, M. 1891
† Joseph Feliu y Codina	M. 1832
† Joan B. Ferrer	M. 1882
† Rafel Ferrer y Bigné	M. 1871
Joseph L. Feu	M. 1861
† Marian Flotats y Comabella	M. 1860
Pau Font de Rubinat	M. 1892
† Joaquim Fontanals del Castillo	M. 1875
† Marian Fonts	M. 1867
† Brauli Foz	P. 1863
JOSEPH FRANQUESA Y GOMIS	P. 1903, S. 1884, M. 1885, 1893, 1901, 1908
Joseph Galvany y Parladé	M. 1905

Artur Gallard	M. 1882
† Antoni Gallissà	S. 1896, M. 1897
Angel Garriga	M. 1909
† Narcis Gay	M. 1864
† Victor Gebhardt	S. 1865, M. 1866
Martí Genís y Aguilar	M. 1890, 1903
† Enrich C. Girbal	M. 1876
Eusebi Güell y Bacigalupi	P. 1900
ANGEL GUIMERA	P. 1889, S. 1878, M. 1879, 1888, 1908
Ignasi Iglesias	M. 1904
† Joan Illas y Vidal	P. 1862
† Joseph Ixart y Moragas	S. 1835, M. 1836
† Jacinto Labaila	M. 1868
Jacinto Laporta	M. 1881, 1907
Miquel Laporta	M. 1903
† Gregori A. Larrosa	M. 1864
† Manuel de Lasarte	S. 1861, M. 1879
† Joseph de Letamendi	P. 1872
Albert Llanas	M. 1898
† Joseph Llausàs	M. 1862
† P. A. Llobet y Vall-lloera	M. 1860
† Xavier Llorens y Barba	M. 1871
Teodor Llorente	P. 1880, M. 1866
Joan Maluquer y Viladot	M. 1909
† Joan Mané y Flaquer	M. 1860
JOAN MARAGALL	M. 1897, 1903, 1908
† Miquel A. Martí	M. 1862
JOSEPH MARTI Y FOLGUERA	M. 1899, 1908
† Francesch Masferrer y Arquimbau	M. 1874
† Francisco Maspons y Labrós	P. 1897, S. 1867, M. 1868, 1886
† Marian Maspons y Labrós	M. 1885
ARTUR MASRIERA	S. 1908
Joseph Masriera	M. 1884
Jaume Massó y Torrents	M. 1899
FRANCESCH MATHEU	P. 1902, S. 1880, M. 1881, 1899, 1908
Marcel·l Menéndez Pelayo	M. 1888
† Salvador Mestres	M. 1870
† Manuel Milà y Fontanals	P. 1859, 1883, M. 1863
Lluís Millet y Pagès	M. 1899
† Francisco Miquel y Badia	S. 1868, M. 1869, 1877
Ramon Miquel y Planas	M. 1907
Joaquim Miret y Sans	M. 1906
† Ignasi R. Miró	M. 1870
Ernest Moliné y Brasés	S. 1892, M. 1893

Dolors Monserdà de Macià	P. 1909
Manuel de Montoliu	S. 1904
† Joan Montserrat y Archis	S. 1871, M. 1872
Vicents de Moragas	M. 1904
Joseph Morató	S. 1907
Enrich Morera	M. 1900
† Francisco Morera	M. 1866
Magi Morera y Galicia	M. 1909
† Joseph Morgades y Gili	P. 1893
† Francisco Muns	M. 1865
Manuel Murguía	M. 1890
Lluís B. Nadal	M. 1906
† Pere Nanot-Renart	M. 1874
Miquel S. Oliver	M. 1897
Hermili de Oloriz	M. 1895
Narcís Oller	P. 1896, S. 1881, M. 1882
Joseph de Palau y de Huguet	S. 1870, M. 1871
† Eusebi Pascual y Casas	S. 1863
† Francisco Manel Pau	M. 1885
Joseph Pella y Forgas	M. 1879
† Joseph Lluís Pellicer	M. 1895
† Justí Pepratx	M. 1884
† Joseph M. ^a de Pereda	M. 1892
† Francisco Permanyer y Tuyet	P. 1860
Joan J. Permanyer	P. 1891, M. 1889
Ricart Permanyer	M. 1901
RAMON PICÓ Y CAMPANAR	P. 1892, M. 1881, 1886, 1900, 1908
Joseph Pin y Soler	M. 1892
Carles Pirozzini	S. 1882, M. 1883
† Francisco Pi y Margall	P. 1901
Claudi Planas y Font	S. 1899, M. 1900
† Lluís G. de Pons y de Fuster	P. 1861
† JOSEPH LLUIS PONS Y GALLARZA	P. 1870, 1878, M. 1859, 1883
Joan Pons y Massaveu	M. 1893
Joseph Pous y Pagès	M. 1906
Joseph Puig y Cadafalch	S. 1893
† Joseph Puiggari	M. 1870
† Vicens W. Querol	P. 1885, M. 1872
Ferran de Querol	M. 1904
† Albert de Quintana	P. 1874, M. 1873
Frederich Rahola	M. 1903
† Jaume Ramon y Vidales	M. 1895
† Frederich Renyé y Viladot	M. 1894
Isidro Reventós y Amigué	M. 1889, 1909

† Estanislau Reynals y Rabassa	P. 1871
Manuel Ribot y Serra	M. 1905
JOAQUIM RIERA Y BERTRAN	P. 1904, S. 1877, M. 1870, 1878, 1900, 1903
† Francesch Rierola	M. 1897
Alexandre de Riquer	M. 1898
† Robert Robert	S. 1866, M. 1867
Joseph M. ^a Roca	M. 1902
† Joaquim Roca y Cornet	M. 1860
† Narcís Roca y Farreras	M. 1879
† Lluís Roca y Florejachs	M. 1865, 1873
Joseph Roca y Roca	S. 1875, M. 1869, 1876
Manuel Rocamora	S. 1894, M. 1895
Francisco Romani y Puigdengolas	P. 1893, M. 1867
† Antoni Ros de Olano	P. 1877
† GERONI ROSSELLÓ	P. 1873, M. 1865, 1883
† Pere de Rosselló	S. 1869, M. 1870, 1876
Conrat Roure	M. 1880
Antoni Rubió y Lluch	P. 1907, M. 1884
† JOAQUIM RUBIÓ Y ORS	P. 1890, M. 1859, 1861
Jaume Rusiñol	M. 1894
† Fidel de Sagarminaga	M. 1889
† Felip Jacinto Sala	M. 1868
Honorat de Saleta	M. 1884
† Pau Sans y Guitart	S. 1887, M. 1883
† Joan Sardà y Lloret	S. 1874, M. 1880
Ferran Sellarès	M. 1872
† Joseph Serra y Campdelacreu	M. 1896
Rosendo Serra y Pagès	S. 1905
† Gonzalo Serraclara	P. 1879, M. 1877
† Ramon de Siscar	M. 1880
† Joaquim Sitjar y Bulcegura	M. 1867
† FREDERICH SOLER	P. 1882, M. 1868, 1878
† Joseph Subirana	M. 1863
GUILLEM A. TELL Y LAFONT	M. 1902, 1908
Silvino Thos y Codina	M. 1866
† TERENCE THOS Y CODINA	M. 1863
Francisco X. Tobella	M. 1891
César A. Tortas	S. 1886, M. 1887
Joseph Tortas y Bages	P. 1899
JACINTO TORRES Y REYETÓ	M. 1881, 1891, 1901, 1908
Bernart Torroja	M. 1887
Carles de Tourtoulon	M. 1888
Sebastià Trullol y Plana	S. 1900, M. 1901
FRANCESCH UBACH Y VINYETA	P. 1905, M. 1878, 1908

Modest Urgell	M. 1902
Joseph M. ^a Vallès y Ribot	M. 1885
† Pau Valls	P. 1866
† Joseph M. ^a Valls y Vicens	M. 1890
† Marian Vayreda	M. 1902
Alvar Verdaguer	M. 1880
† JACINTO VERDAGUER	P. 1881, M. 1869, 1838
Narcís Verdaguer y Callis	S. 1891, M. 1892
Pere Vidal	M. 1903
† Eduart Vidal y Valenciano	M. 1866
Enrich X. Vidal y Valenciano	M. 1890
† Gayetà Vidal y Valenciano	M. 1867
† Emili Vilanova	S. 1879, M. 1880, 1901
Salvador Vilaregut	S. 1901, M. 1902
Geroni Zanné	M. 1906

AUTORS PREMIATS

	ORDINARIS	EXTRAORD.	ACCESSITS
† MARIAN AGUILÓ FOSTER.	4		
† Tomás Aguiló	1		1
FERRAN AGULLÓ Y VIDAL.	4		7
Joseph Aladern			1
JOAN ALCOVER	3	1	
Gabriel Alomar		3	3
Miquel Victorià Amer	1		1
Victor Amor			1
Rosa Anaïs de Roumanille			1
Agnès Armengol de Badia			1
† Joseph d'Argullol y Serra			1
† Antoni Aulestia y Pijoan		1	1
† VÍCTOR BALAGUER	1	2	3
Vicens Balansó y Echevarría		1	
† Lluís Bard			2
Francisco Bartrina	1		
† Joaquim M. ^a Bartrina		1	
Bonaventura Bassegoda y Amigó			1
Ramon E. Bassegoda y Amigó	1	1	4
† Maria de Bell-lloch (Pilar Maspons)		1	1
† Pau Bertran y Bros	1	2	1
Prudenci Bertrana		1	
† ADOLF BLANCH Y CORTADA	3	1	2
† Joseph Blanch y Romani.			1
† Antoni de Bofarull y de Brocà		3	7
Jaume Bofill y Matas			4
Jaume Boloix		2	1
Joseph Bonafont.		1	
Antoni Bori Fontestà	2	4	14
Salvador Bover y Salvador		3	
† FRANCESCH PELAY Y BRIZ	4		6
Victor Brosa y Sangerman			1
Antoni Busquets y Punset			3
† DAMÀS CALVET	3		5
Joseph Calzada		1	

ORDINARIS EXTRAORD ACCESSITS

Rafel Campalans Puig			1
† Antoni Camps y Fabrès	1	1	8
† <i>Lo Cançonier de Miramar</i> (G. ROSSELLÓ)		1	1
† <i>Lo Cançonier de Vilatorri</i> (Francisco Muns).			1
Jacinto Capella			1
Antoni Careta y Vidal		1	1
JOSEPH CARNER	3	1	9
Francesch Carreras y Candi		3	1
Joan Manel Casademunt			2
† Francisco Casas y Amigó			4
Raymon Casellas		1	
† Enrich Castelnau.			1
<i>Victor Català</i>		1	
Frederich Clascar y Sanou		1	
F. Clasclar y Sanou y † N. Font y Sagué		1	
Emili Coca y Collado	1		8
Ramon Colom y Virgili			1
JAUME COLLELL Y BANCELLS	6	4	4
Ramon Nonat Comas.		2	
† Joseph Coloreu e Inglada		1	2
† Coloreu y Pella		1	
MIQUEL COSTA Y LLOBERA	3		1
† Pere Courtais			1
Lluís Charrasse			1
Laureà Dalmau			1
Alfons Damians.			1
Juli Delpont.			1
Fèlix Descourt			1
† Manuel Duran y Duran		1	
† Marian Escriu y Fortuny.		1	
† Salvador Estrada.		1	1
Pompeu Fabra			1
† <i>Un fadrí de Montanya</i> (J. VERDAGUER)			1
Bartomeu Ferrà y Perelló			3
Miquel Ferrà	1	1	2
† Joan B. Ferrer		1	
Joaquim Folch y Torres			1
Joseph M. ^a Folch y Torres		2	5
Manel Folch y Torres		6	5
† Norbert Font y Sagué		3	1
† Marian Fonts	1		3
† Guillem Forteza y Valenti		1	1

	ORDINARIS	EXTRAORD.	ACCESSITS
† THOMAS FORTEZA	3	2	2
JOSEPH FRANQUESA Y GOMIS	3		5
† Joseph Franquet y Serra			1
Enrich de Fuentes			3
Salvador Galmés		1	
Artur Gallard			2
Joseph Garriga y Llió		1	
Angel Garriga y Boixader		2	
† Victor Gebhardt		1	
Martí Genís y Aguilar	2	2	5
Salvador Genís			1
Eduart Girbal Jaume	1		5
Adrià Gual	2		3
JOAN MARIA GUASCH	3		5
Joseph Gudiol y Cunill		2	1
ANGEL GUIMERA	4		1
† Joan Guiraud		1	1
† Jordi (MARIAN AGUILÓ Y FUSTER)			3
† Manel de Lasarte			1
Víctor Lieutaud		1	
Joseph M. Lopez Picó			1
Gabriel Llebrés y Quintana		1	1
Joan Llongueras			1
Teodor Llorente			1
Pere de Maldar (JOSEPH CARNER)			1
JOAN MARAGALL	3		
JOSEPH MARTÍ Y FOLGUERA	3	10	15
Oriol Martorell			1
Alfons Maseras		1	
† Francisco de P. Masferrer y Arquimbau		1	
Ramon Masifern	1		1
ARTUR MASRIERA Y COLOMER	3	2	5
† Josefa Massanès de González		1	
FRANCESCH MATHEU	3	3	5
† Gabriel Maura			1
APELES MESTRES	3	2	3
† Manuel Milà y Fontanals		1	
† Antoni Molins y Sirera		1	2
Joan Monné			1
Dolors Monserdà de Macià	2	1	13
Pere Montanyola			1
Armengol de Montsech (Silvino Thos)			1

	ORDINARIS	EXTRAORD.	ACCESSITS
† Joan Montserrat y Archs		1	2
Joseph Morató		1	
† Francisco Muns			1
Lluís B. Nadal	2	4	5
† Pere Nanot Renart			1
Anton Navarro			1
† <i>Joan Nebot y Casas</i> (F. PELAY BRIZ)			1
Jaume Novellas de Molins	1		3
Pere Nubiola y Espinós		1	
† Mateu Obrador y Bennassar		1	2
Joan Oller y Rabassa		1	
Narcís Oller y Moragas		3	
Claudi Omar y Barrera	1		
† ANICET DE PAGÈS DE PUIG	4	6	11
Joseph de Palau y de Huguet		1	
Pere Palau y González de Quijano.	2	1	
Miquel de Palol		1	
Joseph Paradedà y Sala		2	2
† Victoria Penya d'Amer		1	6
† Pere d'Alcàntara Penya y Nicolau.		1	4
† <i>Pere Pi y Parera</i> (FREDERICH SOLER)			1
RAMON PICÓ Y CAMPAMAR.	4	1	6
† Felip Pirozzini y Martí			3
† Fèlix Pizcueta			1
Claudi Planas y Font.	1	2	1
† Joan Planas y Feliu			2
Jaume Pomar y Fuster		2	
† <i>Carles Pons de Ginebreda</i> (FREDERICH SOLER)			1
Joan Pons y Massaveu		3	1
† JOSEPH LLUIS PONS Y GALLARZA	3	1	2
Enrich Prat de la Riba		1	
Joseph Puig y Cadafalch.		1	
J. Puig y Cadafalch y Cassimir Brugués		2	
Francesch Pujols.	1		1
† Albert de Quintana	1		3
Frederich Rahola y Trèmols	1		6
† Jaume Ramon y Vidales		4	
† Frederich Renyé y Viladot			1
Isidro Reventós y Amigué	1	3	1
† <i>Genís Domingo Reventós</i> (F. Anglada).			1
Joan Ribas y Carreras.			1
LLORENS RIBER Y CAMPINS.	3	2	1

	ORDINARIS	EXTRAORD.	ACCESSITS
Mant el Ribot y Serra		2	2
Joseph Ricart y Giralt			1
JOAQUIM RIERA Y BERTRAN	3	6	12
† Lluís Roca y Florejachs	1	2	4
Joseph Roca y Roca			2
Manuel Rocamora			3
Miquel Roger			2
† GERONI ROSSELLÓ	2	1	
Joaquim Rosselló y Roure			1
Mateu Rotger y Capllonch		1	
† JOAQUIM RUBIÓ Y ORS	3	2	2
Joaquim Ruyra y Oms		4	3
Joseph Sala Bonfill		1	
Salvador Sampere y Miquel		4	
Sebastià Sans y Bori		1	
† Joan Segura		1	
Jaume Serra y Iglesias		1	
Joseph M. ^a Serra y Valls		1	
Ernest Soler de les Cases		2	1
† FREDERICH SOLER	4	3	5
Joseph Sorribas y Riera		1	1
† Emilia Sureda		1	
Ramon Suriñach Senties		1	1
† Joseph Taronji y Cortès			2
GUILLEM A. TELL Y LAFONT	3		5
Silvino Thos y Codina	1		3
† THERENCI THOS Y CODINA	3	2	5
† Francisco Tomàs y Estruch			1
Joseph Torras y Bages		1	
JACINTO TORRES Y REYETÓ	3	2	5
Joseph M. Tous y Maroto		1	
† <i>El Trobador de Montserrat</i> (V. BALAGUER)			2
Sebastià Trullol y Plana			2
FRANCESCH UBACH Y VINYETA	4	13	19
Agustí Valls y Vicens			6
† Marian Vayreda		1	
† Pere Antoni Ventalló			2
† JACINTO VERDAGUER	4	4	4
† Joseph Verdú y Feliu			1
Lluís Via			1
Antoni Vicens y Santandreu			1
Cosme Vidal		1	

	ORDINARIS	EXTRAORD.	ACCESSITS
† Eduart Vidal y Valenciano		1	
† Gayetà Vidal y Valenciano		2	1
† <i>Pere Ramon Vidal</i> (F. PELAY BRIZ)			2
† Emili Vilanova		3	
Antoni Vila y Sala		1	
† Isabel de Villamartin.	2		
<i>Virgilius</i> (Marti Genis y Aguilar)			1
Xavier Viura	1	1	
† Joseph Yxart		1	
Miquel Zavaleta			1
<i>Anònims.</i>			5

PREMI FASTENRATH

Victor Català.	Any 1909
JOAN MARAGALL.	» 1910

ADJUNTS HONORARIS

Excm. Ajuntament de Barcelona.
Excma. Diputació de Barcelona.
Lluïsa Goldmann Vda. de Fastenrath.
LOS MESTRES EN GAY SABER.

ADJUNTS PROTECTORS

- 1874 Eusebi Güell y Bacigalupi.
1880 Marquès de Castellbell.
1881 Marquès de Comillas.
1895 Enrich Batlló.
 » Isidro Bonsoms.
 » Marquesa de Castellar.
 » Joseph Carreras.
 » Joan Coll y Pujol.
 » Joan Girona.
 » Marquès de Santa Isabel.
 » Duch de Solferino.
 » Pere de Sotolongo.
1896 Concepció Dolsa, Vda. de Llorach.
 » Joseph Mansana.
 » Pere Grau Maristany.
 » Joseph O. Martí y Ballés.
 » Joaquim Pena y Costa.
1897 Lliga Regional de Manresa.
 » Ajuntament de Mataró.
 » » de Sabadell.
 » » de Vich.

- 1898 Ateneu Barcelonès.
 - » Ramon Montaner.
- 1900 Ajuntament de Manresa.
 - » » de Figueres.
 - » Sociedad Económica Barcelonesa de Amigos del País.
 - » Fomento del Trabajo Nacional.
 - » Lliga Regionalista de Barcelona.
 - » Lluís Marian Vidal.
- 1901 Baró de Quadras.
 - » Ajuntament de Sarrià.
 - » Unió Catalanista.
- 1905 Enrich Turull y Comadran.
- 1906 Manuel Girona y Vidal.
- 1907 March Rocamora y Rosés.
- 1909 Jaume Queraltó.
- 1910 Marquès d'Alcella.
 - » Marquès de Alfarràs.
 - » Pere Milà y Camps.
 - » Joseph Monegal y Nogués.
 - » Lluís Montadas y Rovira.
 - » Domingo J. Sanllehy.

ADJUNTS NUMERARIS

1898 Abadal y Calderó, Ramon de	1892 Bartoli, Joan
1879 Abella y Vinyas, Pere	1884 Bartrina, Francisco
1910 Alcàntara y Colomer, Manuel	1888 Bas, Angel
1900 <i>Agrupació Catalanista de Vilassar de Mar</i>	1909 Bassa, Serafi
1901 Aguiló y Miró, Angel	1886 Bassegoda, Bonaventura
1904 Alandi y Canela, Joan	1896 Bassegoda, Ramon E.
1908 Albareda y Parés, Joaquim	1899 Basté, Jaume
1888 Alcayde, Francisco de P.	1903 Basté y Fugarolas, Pere
1905 Alcover, Antoni M. ^a	1901 Batlle, Joan Bautista
1870 Aldavert, Pere	1880 Batlló, Frederich
1888 Aldrich, Albert	1909 Baucells y Prat, Joseph
1879 Aleu, Antoni de P.	1904 Bedós, Francisco de P.
1902 Alfons y Sans, Antoni	1862 Bertran y d'Amat, Felip
1880 Almirall y Forasté, Joan	1908 Bertran y Serra, Eusebi
1906 Alós, Joseph M. ^a de	1908 Biosca y Jové, Antoni
1906 Alós, Ramon M. ^a de	1902 Blanxart, Miquel
1869 Amat, Gervasi	1906 Boada Güell, Joan
1896 Amat y Lloberas, Jaume	1899 Bofill y Matas, Jaume
1859 Amer, Miquel Victorià	1909 Bonay y Carbó, Alfons
1880 Amigó de Cabo, Pere	1898 Bonet, Angel
1893 Aràjol, Ramon	1888 Borràs, Valenti
1905 Argimon y Sabatés, Miquel	1910 Bosch y Alsina, Ròmul
1884 Arnó y Maristany, Pere	1881 Boter, Francesch de
1901 Arqués y Arrufat, Ramon	1888 Bozzo y Rius, Jaume
1907 Artigas, Joseph	1888 Brocà, Guillem M. ^a de
1902 Arumí, Joan	1887 Brosa y Sargerman, Victor
1903 <i>Associació Catalanista «Gent Nova» de Badalona</i>	1902 Brugarolas, Jaume
1905 <i>Associació Protectora de la Ensenyansa Catalana</i>	1894 Brugués, Cassimir
1907 <i>Associació Catalunya Vella, de Vich.</i>	1879 Bulbena, Artur
1888 Bach de Portolà, Antoni	1899 Bultó y Sert, Francisco
1888 Balansó, Llorens	1900 Burjalés y Solà, Adolf
1899 Bardera, Joan	1906 Buxeda y Birba, Joseph
1879 Bardera, Ramon	1884 Cabot y Robira, Joaquim
	1907 Calderó y Coronas, Fco. X.
	1901 Calvet, Pere
	1869 Camin, Alvar M. ^a de
	1888 Campmany, Antoni de P.

1880 Camprodon, Joan	1907 Fàbregas y Santamaria, Lluís
1880 Capdevila, Millan de la C.	1903 Fages y Vilà, Feliu
1879 Capella, Bonaventura	1901 Feliu, Antoni
1900 Capella, Joseph Manuel	1898 Ferrer y Bàrbara, Joseph
1905 Capmany y Farrés, Aureli	1907 Ferrer y Solervicens, Joan
1899 Cardús y Arqué, Joseph	1894 Ferrer-Vidal y Soler, Lluís G.
1890 Carles, Emili	1901 Ferrer y Parellada, Jaume
1891 Carreras y Candí, Francesch	1906 Figueras y Civil, Rafel
1903 Casajoana y Gaset, Joan	1888 Flos y Calcat, Francisco
1907 Casajoana y Gaset, Joseph	1886 Folguera y Duran, Manuel
1908 Casany y Esturi, Antoni	1888 Font de Rubinat, Pau
1895 Casas Carbó, Joaquim	1907 Font y Sagué, Norbert
1888 Casas y Font, Francisco	1902 Fort y Romeu, Joan
1888 Castellvell, Jaume	1910 Fortuny, Carles de
1908 <i>Casino de Sans</i>	1908 Franco Noguera, Pere
1905 <i>Centre Català</i> de Sabadell	1888 Freixas y Freixas, Joan
1905 <i>Circulo Sabadellés</i>	1899 Freginals, Cristòfol
1889 Clapers y Berenguer, Joseph	1888 Fullà, Francisco
1890 Coll y Escofet, Pere	1888 Fuster y Domingo, Narcís
1889 Collaso, Enrich	1894 Galbany y Parladé, Joseph
1888 Colom, Gabriel	1899 Gallardo y Martinez, Antoni
1907 Conill, Bonaventura	1876 Gallart, Artur
1901 Costa y Avellaneda, Antoni	1906 Gallissà y Codina, Joseph M.
1903 Costa y Deu, Joan	1909 Gambús y Ballvé, Xavier
1909 Crous, Lluís M. ^a	1905 Garreta, Joseph
1904 Cruells y Jornet, Pere	1902 Gaspar, Miquel
1889 Cuadras y Feliu, Antoni de	1888 Gatiús y Duran, Just
1904 Cuffi y Corominas, Joan	1877 Gaza y Rosselló, Alfret
1888 Daniel, Eussebi	1896 Genís y Aguilar, Martí
1901 Daroca y Carulla, Andreu	1899 Giralt y Verdaguer, Joaquim
1888 Domènech, Eduart	1908 Girbal y Jaume, Eduart
1877 Domènech, Lluís	1868 Girona, Ignasi
1903 Doria y Bonaplata, Eveli	1908 Girona y Llagostera, Daniel
1889 Duran, Joaquim	1888 Gorchs y Esteve, Ceferi
1890 Duran y Folguera, Modest	1907 Gorchs y Solanllonch, Ceferi
1894 Duran y Ventosa, Lluís	1898 Grau y Gosa, Felip
1908 Escayola y Valls, Joaquim	1901 Grau y Sabat, Joseph
1889 Escuder, Manuel	1908 Gorgot y Gorgot, Jaume
1877 Escubós, Albert	1908 Guarro, Lluís
1898 Estany, Martí	1900 Gudiol y Cunill, Joseph
1888 Estanyol, Joseph	1888 Hill y Feliu, Jaume
1907 Estapà, Lluís	1907 Horta, Joaquim
1900 Estrany y Laserna, Celesti	1876 Imbert, Eduart
1888 Fàbregas, Francisco	1907 Jané y Baqués, Joan

- 1903 Janer y de Milà de la Roca, Ignasi de
1902 Laporta, Jacinto
1891 Llacuna, Esteve
1885 Llagostera, Lluís
1905 *Lliga Regionalista de Sabadell*
1888 Llopis y Bofill, Joan
1889 Llopis, Manuel
1889 Llorens y Munsech, Jaume
1901 Lluhi y Rissech, Joaquim
1896 Macià, Narcís
1898 Malla y Grané, Ramon
1890 Mallofré, Joseph
1875 Maluquer y Viladot, Joan
1890 Maristany, Fèlix
1883 Marquès, Manuel
1896 Marsans, Lluís
1888 Martí, Julià
1896 Martí y Beya, Miquel
1901 Martí y Julià, Domingo
1906 Martí y Marull, Jaume
1905 Martí y Peydró, Pere
1896 Martínez, Arnau
1907 Martorell, Bernardi
1900 Marxuach y Solo, Jaume
1883 Mas y Ramis, Domingo
1902 Maspons y Anglasesell, Francisco de P.
1867 Masriera, Joseph
1909 Masriera, Frederich
1890 Massó y Torrents, Jaume
1908 Massot y Palmers, Joseph
1879 Matas y Burgués, Miquel
1884 Matas y Picanyol, Joseph
1881 Matheu y Fornells, Joaquim
1910 Millet, Joan
1898 Millet, Lluís
1894 Millet y Villà, Pere A.
1904 Miquel y Planas, Ramon
1883 Miquelerena, Pelay de
1909 Miralles, Salvador
1903 Miret y Sans, Joaquim
1891 Moliné y Brasés, Ernest
1895 Mon y Bascós, Joan
1907 Monegal y Nogués, Ramon
1900 Monegal y Nogués, Trinitat
1892 Muntañola, Pere
1907 Monteys, Santiago
1908 *Monte-Pio de Montserrat*, Buenos Ayres
1906 Mora, Arthur
1902 Mora, Joseph
1898 Moragas y Barret, Francesch
1896 Moragas y Rodes, Vicens de
1907 Mundó y Freixas, Manuel
1896 Nadal, Lluís B.
1888 Nicolau, Antoni
1899 Nicolau, Joaquim
1887 Noguera y Vila, Lluís
1887 Novellas de Molins, Jaume
1898 Olivar, Antoni
1906 Oliver, Miquel dels S.
1877 Oller, Narcís
1898 *Orfeo Català*
1867 Palau y de Huguet, J. de
1892 Papirer y Portabella, Carles
1909 Par y Tusquets, Alfons
1909 Partagàs y Lluch, Rossendo
1908 Pascual y Serra, Joseph M.^a
1908 Pella y Forgas, Joseph
1902 Perdigo y Cortès, Manuel
1868 Permanyer, Joan
1895 Permanyer, Ricart
1879 Perpinyà y Pujol, Ferran
1871 Perpinyà y Pujol, Joan
1897 Pibernat, Artur
1898 Piera, Joseph
1907 Piera, Antoni
1870 Pirozzini, Carles
1902 Pla y Deniel, Narcís
1895 Planas y Font, Claudi
1906 Planas y Serrabassa, Antoni
1903 Plans y Colomer, Joan
1904 Poch y Mogas, Lluís
1876 Pons y Massaveu, Joan
1875 Porcar y Tió, Manuel
1906 Prat y Maignon, Joseph Ll.
1890 Prat de la Riba, Enrich

- 1901 Puig y Sais, Hermenegild
 1905 Puig y Alfonso, Francesch
 1889 Puig y Cadafalch, Joseph
 1903 Puig y Deulofeu, Eudalt
 1888 Puigpiqué, Francisco
 1907 Quer Boule, Lluís
 1880 Quintana, Sixt
 1900 Rahola y Trèmols, Frederich
 1888 Ravell, Rafel
 1877 Raventós y Jener, Joseph
 1890 Ribas y Serra, Joseph
 1906 Ribelles, Baró de
 1882 Ribot y Serra, Manuel
 1888 Rivera, Joaquim
 1900 Roca, Joseph M.^a
 1907 Roca y Forgas, Pere
 1883 Rocamora, Manuel
 1901 Rodon, Pau
 1898 Rogent, Joseph
 1906 Roger y Crosa, Miquel
 1910 Roger y Closa, Martí
 1909 Roig y Blanch, Ramon
 1888 Roig y Punyet, Jaume
 1886 Roig y Punyet, Joseph
 1861 Romani y Puigdengolas, Fco.
 1895 Romani y Romani, Antoni
 1910 Rosés, Gaspar
 1907 Rosich y Rubiera, Joseph
 1902 Roura y Peypoch, Llorens
 1901 Roura y Rocasalbas, Frederich
 1898 Roviralta, Joseph
 1888 Rubió y Lluch, Antoni
 1894 Rusiñol, Jaume
 1894 Sagnier, Leopold
 1909 Sala Bonfill, Joseph
 1910 Saltor y Madorell, Joseph
 1908 Salvador y Miralles, Joaquim
 1903 Salvat y Espasa, Ramon
 1879 Sandiumenge, Magi
 1906 Sanmartí, Primitiu
 1904 Sanpere, Victor
 1887 Sans, Ramon
 1901 Sans, Jaume
 1871 Santaló, Pere
 1898 Santonja, Joseph
 1888 Selva y Rubí, Emili
 1902 Serra, Joseph
 1908 Serra y Bohigas, Jacinto
 1910 Serra y Moret, Manuel
 1905 Serra y Pagès, Rossendo
 1907 Serra y Puiguriguer, Pere
 1909 Serrallés y Hubert, Carles
 1905 Serrahima y de Camin, Lluís
 1878 Serrallés, Pere
 1906 Sindreu y Oliba, Joseph
 1903 *Societat Barcelonesa d'Amichs de la Instrucció*
 1890 Solà, Baldomer
 1895 Solà, Vicens
 1888 Soler y Palet, Joseph
 1902 Soler y Escofet, Ignasi
 1887 Sunyol, Antoni
 1901 Sunyol y Casanovas, Ildefons
 1904 Suñol y Alcalde, Lluís
 1888 Surribas y Riera, Joseph
 1904 Tarragó y Lostaló, Joseph
 1910 Termes, Timoteu
 1887 Terré, Emili
 1879 Tintorer, Rafel
 1871 Thomàs Bigas, Joseph
 1861 Thos y Codina, Silvino
 1882 Torent y Garrigolas, Rafel
 1873 Torras, Cèsar A.
 1900 Torras y Pujalt, Joaquim
 1888 Torres y Vilaró, Ramir
 1907 Torrus y Arabia, Joseph
 1899 Trabal, Lluís
 1896 Trabal, Jaume
 1905 Trabal y Balasch, Vicens
 1888 Trilla, Wifret
 1902 Trinxet, Antoni
 1880 Tusquets, Joan
 1869 Ubach y Vinyeta, Joseph
 1901 Uyà y Solernou, Frederich de
 1909 Vallmitjana, Alfons
 1910 Valls, Francisco de P.
 1904 Valls, Manuel
 1888 Valls, Timoteu

1899 Valls y Vicens, Agusti	1901 Vilanova, Joan
1880 Vallès y Ribot, Joseph M. ^a	1907 Vilanova, Antoni
1906 Vendrell y Sala, Joseph	1901 Vilaregut y Martí, Salvador
1900 Ventosa y Roig, Joseph	1900 Vilaró, Ramon
1867 Verdaguer, Alvar	1900 Vilaseca y Magarre, Joseph M. ^a
1888 Verdaguer y Callis, Narcis	1888 Vilumara, Ricart
1889 Verdú y Puigjener, Manuel	1910 Vingut y Coris, Miquel
1895 Via, Lluís	1894 Vintó, Juli
1908 Viada y Lluch, Lluís Carles	1888 Vives, Alfret
1877 Vidal, Enrich X.	1906 Vives y Juncosa, Ricart
1903 Vilajeliu, Joseph	

ADJUNT FORÀ

Sant Celoni

1874 Draper, Miquel

MEMORIA

*llegida pel Secretari del Consell en la Junta general d'Adjunts
del dia 30 d'Octubre de 1909.*

SENYORS ADJUNTS:

El primer Consell Directiu dels Jochs Florals ha cregut convenient dirvos alguna cosa sobre la seva gestió, en aquesta Junta general hont se fa repàs dels comptes y s'aproba ò censura la conducta seguida, pera pendre alè devant del nou exercici. Ho consideram més convenient per quant, posada en planta la nova organització del Consistori, aprovada per vosaltres matexos ara fa un any, es natural que us tinga interès saber si la matexa ha respost a les vostres esperances.

Pel pès una mica de mal dur que carregareu sobre les nostres espatlles, teniem que'ns donés una mica d'alivi, la experiència qu'haviem pogut arreplegar formant l'any anterior la Comissió del Cinquantenari. La vostra abnegació ab motiu d'aquesta gloriosa data, y la protecció que'ns havien dispensat les corporacions populars, nos posà en condicions de presentarvos, ab tot y'l gran cost de les festes celebrades, un estat de comptes que'ns dexava en situació de no havernos de preocupar pel moment del aspecte econòmic de la Institució, salvada la terrible crisis en que'ns trobarem ara fa dos anys. Aixís es que lo primer a que acudirem fou a legalisar per primera vegada la vida del Consistori, lo que no dexà d'oferirnos algunes dificultats y'ns costà bastant temps, puix fins el Janer no teniem en el nostre poder els Estatuts firmats y segellats, y encara haguerem d'esperar algunes setmanes més per obtenir la inscripció necessaria en el registre d'associacions. Ara'ns trobam en perfecta situació legal y a cobert de qualsevulga sorpresa que'ns pogués venir per aqueix cantó, cosa que anteriorment hauria sigut més que possible.

Aprobats els Estatuts, els Consellers procedirem immediatament a la elecció de càrrechs que marca l'article 19, donantse la presidència al Sr. Guimerà, designant per Tresorer al Sr. Cabot, per Arxiver-bibliotecari al Sr. Matheu, per Vocals als

Srs. Puig y Cadafalch, Pirozzini y Martí y Julià, y per Secretari al qui té l'honor de dirigirvos la paraula. Desseguida, trobantnos, per distints conceptes qu'heu vist en els estats de comptes, ab un remanent de més de 8.000 pessetes, la quasi totalitat de les quals tenien ja una aplicació marcada, be que a data incerta, y havent d'afegir encara a aquexa suma la quantitat de 500 pessetes de que havien fet donació al Consistori'ls liquidadors de la extingida societat «Lliga de Catalunya», creguerem prudent esmersar aquexos diners en títols del Deute municipal a fi de que rendissen alguna cosa, per poch que fos, com ja haurèu vist pels comptes. Més tart, y enllestits els treballs d'acabament del trono de bronze de la Reyna de la Festa, s'hagué de fer una operació de venda per satisfer el cost d'aquexos treballs, que sobrepujà, encara que de poch, als càlculs qu'haviem fet. En quant al remanent actual, cal no oblidar que tenim també en pressupost una quantitat aplicadora a la instal·lació del Consistori en el local que pensava oferirnos la Diputació, lo qual no s'es pogut portar encara a la pràctica per estar atrassades les obres que's fan en el palau de la Generalitat.

Escusat es dir que'l Consell s'afanyà a fer fer la medalla d'or qu'havien acordat enviar a la Sra. Vda. de Fastenrath, com també a notificarli'l nomenament d'Adjunt honorari dictat igualment en Junta general, qual compliment donà lloch a efectuosos comunicacions entre dita Sra. y'l Consell, molt honroses les d'aquella per nostra estimada Institució.

En una de les primeres sessions tingudes pel referit Consell se parlà del mal efecte que, per la presentació y la incomoditat del format, feya a tothom el volum anyal del Consistori, haventse acordat canviar aquest, cuydar més de la elegancia de la tipografia y esmersarhi mellor paper, atenent sobre tot al compliment dels Estatuts, que disposaven abans, y disposen ara, qu'als Adjunts honoraris y als protectors se'ls done'l volum estampat en paper de fil, obligació que may s'havia complert. Com el paper de fil s'havia de fer esprés, nos obligava axò a un considerable dispendi, que farèm en dos anys, d'acort ab el fabricant; però aquesta existencia de paper ja reconexerèu qu'ha de comptarse com part prou considerable del nostre remanent. Just es consignar aquí qu'en aquexa mellor presentació del volum nos hi ajudà eficazment l'impressor, senyor Aldavert, decidintse espontàneament a adquirir caràcters nous elzevirians de la classe y còs que li indicarem.

No es ociós fervos notar que, al donar al volum una forma més amena, no innovavem res, sinó que tornavem a lo que s'havia fet els primers anys dels Jochs Florals, quan encara no s'havia donat al certàmen la exagerada extensió y multiplicat de temes que tingué després, motivades per circumstancies sempre dignes d'atenció y respecte.

També'ns semblà que, sense apartarnos del simbolisme que dicten els Estatuts, haviem de canviar el mesquí segell que durant mitja centuria'ns ha servit per tota mena de documents y publicacions. El nou es obra del reputat artista senyor Triadó, y creyem que'l considerarèu més elegant divisa.

També fou una de les primeres preocupacions del Consell formar un inventari de tots els objectes que pertanyen al Consistori. Creguerem que lo poch que

fos nostre ho haviem de guardar y cuydar, y axò es lo qu'hem fet, per més que la falta d'un local propi, una mica capàs, dificulta una pila'l nostre objecte. Aquest inventari està en poder del senyor Arxiver y'l poden veure'ls senyors Adjunts sempre que'ls agrade.

Entrat el mes de Mars, nos comensarem a preocupar de la festa. El primer problema que se'ns presentà fou, com ja podeu pensar, el de la elecció de local. La tradició'ns imposava la Sala de la Llotja, però hi resistirem per de prompte per sospesarne ab serenitat totes les ventatges y tots els inconvenients. Per altra part, dins del Consell se sostenia també la opinió de qu'era preferible fer regla de la excepció y continuar celebrant la festa en el Palau de Belles Arts. Els defensors d'aquesta opinió no dexaren de valerse d'arguments de forsa. La major vistositat de la sala, la viva y alegre llum que hi domina, propia de la cerimonia, y, sobre tot, el gran espay de que's pot disposar que permet sostenir y augmentar el caràcter popular del acte, eren rahons dignes d'esser escoltades. Però n'hi hà d'altres en contra y una sobre tot que fa un pes terrible: les condicions acústiques del local que, ab totes les precaucions que's prengueren, foren l'any passat encara molt deficientes. A Llotja aquest inconvenient no es tan gros; mirantshi una mica, se logra que tot el concurs se fasse càrrech de la lectura y no's distrega. Però, en cambi, la sala de la Llotja té la contra grandissima d'haverse de guarnir en una nit, ressentintsen la decoració y també la caxa del Consistori.

Com tractavem de posar en aquesta qüestió'l major acert possible, hi consumirem, discutintho y pilotejantho, dues sessions ben llargues, optant a la fi, unànimement, per la sala de la Llotja. Y ja estava tot acordat y previngut quan, cap allà a mitx mes, reberem embaxada de la comissió del Homenatge a n'en Guimerà, demanantnos, entre altres coses, que essent cosa resolta celebrar l'acte de dit homenatge'l mateix dia dels Jochs Florals, haviem de tenir en compte que les nombroses comissions que vindrien de fóra voldrien assistir a la nostra festa. Tornà, donchs, a proposarse la celebració de la matexa en el Palau de Belles Arts. Però'ns hi volguerem encara pensar, y tres dies després, ab esplicable ausencia del nostre President, fet una mica de pressupost del gasto total y arbitrats els medis per suplir l'excés que resultava sobre'l de Llotja, y consultat, com també haviem fet abans, el parer tècnich de nostre distingit company Sr. Puig y Cadafalch, acordarem definitivament fer la festa a Belles Arts. Y ja ho teniem altra vegada tot preparat, demanada y concedida la sala, tirades les invitacions y a punt de treballar en la decoració, quan se'ns digué que l'homenatge s'aplassava fins a últims de Maig. Aleshores tornarem al primitiu acort de fer la festa a Llotja. Una seria contrarietat se'ns presentà després. Convocades les eleccions municipals pel primer diumenge de Maig, tots haguerm de convenir en que aquest era un gran obstacle per fer la festa complerta. Se posà a discussió una proposta d'aplassament, que tenia opinió favorable y opinió contraria. Hi havia'l precedent d'haverse celebrat varies vegades la festa en dia d'eleccions; però era cosa evidentissima que no estorbaven aleshores com ara. Axis y tot, dada la gravetat del cas, no'ns decidíem a resoldre, quan vingué una indicació del Alcalde, Sr. Bastardas, fentnos saber qu'al Ajuntament li seria molt difícil, ab aqueix estat, assistir a la

festa, devant de qual argument nos decidirem resoltament a aplassarla vuyt dies, perque per tot podriem passar menys per consentir que no hi estés present el gran protector de la Institució que tantes proves d'amor li ha donades. L'haviem de considerar cas de forsa major, y així nos trobavem facultats pera pendre dita decisió en virtut del art. 39 dels Estatuts.

En quant a dita festa, procurarem esmerarnos en estudiar tots els medis de ferla seria, ordenada y agradable. Donarem al decorat la sobrietat que'l mateix caràcter de la sala de Llotja imposa, distribuïrem als convidats en la forma més còmoda possible, y, abandonant certes mesquineses en el pressupost de gastos, atenguerem sobre tot a que la tarima destinada als Srs. Adjunts, que son els qui sostenen la Institució, tingués la capacitat y esbarjo necessaris. Posarem també estudi en establir les entrades al local en forma que no hi pogués haver cap conflicte ni confusió, procurant combinarho ab la solemnitat del acte; però en axò, com en altres coses, encara queda quelcom a rectificar, perque ab un any no s'apren tot y haguerm de judicar sempre per la teoria. Lo principal ja ho lograrem: l'orde y atenció durant tota la festa, gracies als quals el concurs pogué veure y sentir sens dificultats y portarsen del valor dels discursos y poesies llegides una impressió ben clara.

Com dexo indicat, tot axò pot anarse encara afinant y pulint, a fi de que per nosaltres ó'ls qui'ns succehexin se puga arribar a la perfecció possible, logrant que la festa dels Jochs Florals sia verdaderament, sens perdre res del seu caràcter popular y patriòtic, la primera festa literaria de Catalunya. Es clar que a lograr aquest resultat hi han de contribuir de valent els poetes, però axò no es de l'incumbencia nostra.

El Consell s'adheri, com ja sabeu, al homenatge tributat al Mestre Aguiló ab motiu del descobriment de son bust en el Parch, immediatament després del acte de Llotja. Aquesta perllongació de la nostra poètica festa tots recordeu quina hermosura y quin parfum tingué dintre de sa gran senzillesa, tan benavinguda ab el caràcter del poeta a qui s'honorava. Es possible qu'altres vegades s'haja d'associar el Consistori a actes idèntichs ab que seràn honrats altres fills dels Jochs Florals, y es natural que'l Consell sia'l primer obligat a secundar tan plausible idea y tan honrosa per la Institució.

D'una altra cosa ha cuydat el Consell, que també heu de conèixer. L'any passat, ab motiu del Cinquantenari y disposant de majors ingressos, foren considerablement mellorades les joyes que formen els nostres premis tradicionals. Aquest any nos dolgué tornar arrera, mes no'ns atrevirem a tocar el pressupost d'aquest gasto sens augmentar l'ingrés que per aquest concepte solem rebre del Ajuntament. Per poderho conseguir demanarem a nostra digna Corporació municipal que'ns doblés aqueix ingrés, com així noblement ho feu, gracies a lo qual poguerem—y esperem qu'axò podrà anar seguint cad'any—comensar aquexa mellora.

Respecte del premi Fastenrath, ja heu vist la forma d'adjudicarlo. Com el patró del mateix es l'Ajuntament, consultat el Consell, se convingueren els tèrmens de la fundació que, publicats en el seu dia, tinch ara'l gust de recordarvos, com part molt important d'aquesta Memoria: «Ab els interessos dels títols del Deute

municipal en que s'esmersaren els 10.000 marchs del llegat (13.972 ptes.) s'institueix un premi en metàl·lic anomenat «Fastenrath» en que s'esmersarà la quantitat total a que pugen anyalment dits interessos y que serà adjudicat pel Consistori dels Jochs Florals al celebrarse la festa anyal: el primer any al autor de la mellor novela original escrita en llengua catalana y publicada en els sis anys anteriors a la concessió del premi; el segon any, al autor de la mellor obra poètica que reunesca les mateixes condicions del anterior; y'l ters any, a la mellor obra dramàtica original y escrita en llengua catalana que s'hagi publicat ò representat per primera vegada en igual periode d'anys. Transcorreguts els tres primers anys, tornarà a comensarse'l mateix torn y anirà seguint axis successivament y alternativament. La concessió d'aquests premis podrà sollicitarla l'autor ò qualsevol particular ò corporació, haventse d'enviar al menys dos exemplars. Si algun any dexàs d'adjudicarse'l referit premi, l'seu import se capitalisarà, augmentant el del llegat «Fastenrath.» Passat, donchs, ja'l primer torn, en el propinent certamen de 1910 tocarà adjudicar el premi a la mellor obra de poesia.

Dech dirvos també, en nom del Consell, que, al venir l'homenatge a D. Angel Guimerà, encara que's trobàs en situació delicada per tractarse del seu President, cregué interpretar els desitjos del Consistori assistint al acte en corporació, ab la bona companyia dels Mantenedors y dels Mestres en Gay Saber. També compli ab el nostre gran amic Frederich Mistral, quan per Pasqua Granada se li tributà a Arles l'homenatge que tots recordarèu, enviantli telegràficament carinyoses salutacions dels Consellers y dels Mantenedors a les quals correspongué l'ilustre poeta ab afectuoses respostes.

Y ara, després de dirvos que'l Consell desitja vivament haver tingut aquest primer any tant acert com bona voluntat en el compliment de sa gestió, lo qual vosaltres sou qui ha de judicar, acabo en nom de tots mos companys ab una excitació, filla del nostre amor a la institució dels Jochs Florals: que tots y cada un de vosaltres li busqueu nous amichs y cooperadors, a fi d'assegurar materialment la seva vida, fentla cad'any més digna, més respectable y més feconda per la Poesia y per la Llengua Catalana.

TAULA

PLANA

Mantenedors.	5
Convocatoria.	7
Composicions rebudes.	9
Acta de la festa	15
<i>Discurs</i> del President D. Miquel S. Oliver.	21
<i>Memoria</i> del Secretari D. Carles de Fortuny.	35
<i>La estranya amor</i> , de D. Joseph Carner	43
<i>Paraules del Poeta Ciutadà</i> , de D. Joaquim Folch y Torres	49
<i>Eglogues</i> , de D. Rafel Campalans Puig.	57
<i>Cansó del Sionita</i> , de D. Eduart Girbal Jaume	67
<i>La Batalla de Cap d'Orland</i> , de D. Eduart Girbal Jaume.	69
<i>La mort del Maig</i> , de Mossen Llorens Riber	73
<i>Al fill que no ha vingut</i> , de D. Frederich Rahola.	79
<i>L'ermila sobre'l mar</i> , de D. Miquel Ferrà	83
<i>Booz adormit</i> (traducció de Víctor Hugo), de D. Miquel Ferrà	89
<i>Proses Bàrbares</i> , de D. Prudenci Bertrana	93
<i>Eugint de la civilització</i> , de D. Miquel Roger.	113
<i>Discurs de gràcies</i> , de D. Joan Moneva y Puyol.	143
ANUARI	147

